

Møte torsdag den 16. desember 2010 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 38):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om regulering av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 161 S (2010–2011))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2010 under Miljøverndepartementet (Innst. 162 S (2010–2011), jf. Prop. 22 S (2010–2011))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2010 under Olje- og energidepartementet (Innst. 163 S (2010–2011), jf. Prop. 35 S (2010–2011))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en stortingsmelding om rikets energitilstand (Innst. 125 S (2010–2011), jf. Dokument 8:147 S (2009–2010))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om å gjøre støtteordning for energieffektiviseringstil- tak teknologinøytral (Innst. 121 S (2010–2011), jf. Dokument 8:165 S (2009–2010))
6. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en helhetlig plan for CO₂-håndtering (Innst. 126 S (2010–2011), jf. Dokument 8:166 S (2009–2010))
7. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tiltak for å styrke beredskapen ved uhell knyttet til oljeboring og -produksjon på store havdyp (Innst. 124 S (2010–2011), jf. Dokument 8:173 S (2009–2010))
8. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer (Innst. 122 S (2010–2011), jf. Dokument 8:1 S (2010–2011))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om trasévalg og teknologiske løsninger for kraftlinjen på strekningen Ørskog-Fardal (Innst. 123 S (2010–2011), jf. Dokument 8:4 S (2010–2011))
10. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Bård Hoks- rud, Tord Lien og Gjermund Hagesæter om tiltak mot vedlikeholdsetterslep

(Innst. 165 S (2010–2011), jf. Dokument 8:169 S (2009–2010))

11. Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Øyvind Halleraker, Trond Helleland, Nikolai Astrup, André Oktay Dahl, Elisabeth Røbekk Nørve, Lars Myraune og Bjørn Lødemel om utarbeidelse av en nasjonal stra- tegi for å utvide bruken av offentlig-privat samarbeid i Norge (Innst. 158 S (2010–2011), jf. Dokument 8:179 S (2009–2010))
12. Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endrin- ger i statsbudsjettet for 2010 under Helse- og omsorgs- departementet (Innst. 159 S (2010–2011), jf. Prop. 32 S (2010–2011))
13. Referat

Presidenten: Representanten Anna *Ljunggren*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søk- nad om permisjon for representanten Karin S. *Woldseth* i dagene 16. og 17. desember for å delta i møter i Europarådets parlamentariske forsamling i Venezia.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten for Hordaland fylke, Torkil *Åm- land*, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Torkil *Åmland* er til stede og vil ta sete.

Sylvi Graham vil framsette et representantforslag.

Sylvi Graham (H) [09:59:57]: På vegne av represen- tantene Robert Eriksson, Sonja Irene Sjøli, Kjell Ingolf Ropstad, Borghild Tenden og meg selv vil jeg gjerne legge fram et representantforslag om praksis ved tildeling av pleiepenger.**Presidenten:** Forslaget vil bli behandlet på reglements- messig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødven- dig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:00:38]

Innstilling fra Stortingets presidentskap om regule- ring av lønnen for Høyesteretts medlemmer (Innst. 161 S (2010–2011))**Presidenten:** Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 1979)

Sak nr. 2 [10:00:49]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2010 under Miljøverndepartementet (Innst. 162 S (2010–2011), jf. Prop. 22 S (2010–2011))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 1979)

Sak nr. 3 [10:01:07]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2010 under Olje- og energidepartementet (Innst. 163 S (2010–2011), jf. Prop. 35 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil 3 replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid. Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Erling Sande (Sp) [10:02:02] (leiar i komiteen og ordfører for saka): I proposisjonen med endringer i statsbudsjettet for inneverande år melder regjeringa om fleire om-disponeringar. Dei mest omfattande er knytte til kap. 2440 og 5440, som handlar om staten sitt direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda, og det som går på kapittel 1833 CO₂-handtering.

Når det gjeld staten sitt direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda, handlar endringane om reduserte investeringsbehov, m.a. på grunn av utsette borings- og utbyggingsinvesteringar, og knyter seg til ein sum på nærare 5 mrd. kr. Regjeringa melder vidare på det tidspunktet proposisjonen er lagt fram for Stortinget, at det er stor uvisse kring investeringsbiletet i det kvartalet som vi er inne i no.

Driftsinntektene på kap. 5440 post 24.1 og 24.2 er samtidig tydeleg nedjusterte. Når det gjeld kap. 1833 CO₂-handtering, er det framdrifta i prosjektet som medfører vesentlege endringar og reduserte utgifter på 2010-budsjettet. Også på kap. 1810, 4810, 1820 og 4820 og det som går på NVE-anlegg, og på kapitlet for Olje- og energidepartementet er det gjort endringar, og dei er det gjort greie for i proposisjonen.

I handsaminga av denne saka i komiteen viser fleirtalet til endringane melde frå regjeringa og stiller seg bak regjeringa sitt framlegg til om-disponeringar. Opposisjonspartia peikar på si side på reduksjonen i kap. 1833 post 21 om CO₂-handtering og har merknader knytte til dette. Vidare har ein samla opposisjon òg peika på størrelsen på hushaldningsstøtta i Enova, og eg legg til grunn at represen-

tantar frå opposisjonspartia, viss dei finn det nødvendig, gjer grundigare greie for sine merknader.

For Senterpartiet og regjeringspartia er både framdrifta under kap. 1833 CO₂-handtering og tilskottsordninga for elsparing viktige saker. Når det gjeld den fyrste av desse, har statsråden fleire gonger peika på dei teknologiske utfordringane det er med prosjektet. Teknologi kan ikkje vedtakast i denne salen, men må byggjast og utviklast steg for steg, og vi meiner at den om-disponeringa som ligg i den saka vi har her, er nettopp eit teikn på at det er teknologiske utfordringar og ikkje manglande økonomiske ressursar som er den fremste utfordringa knytt til desse prosjekta.

Når det gjeld elsparing i hushaldninga, er det ei sak vi må ha fokus på framover, som eg oppfattar at ein samla komité har eit engasjement for, sjølv om ein ikkje er budd på å stemme for det forslaget Kristeleg Folkeparti har liggjande på bordet i dag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:05:35]: Regjeringa foreslår i denne proposisjonen å redusere bevilgningene til CO₂-håndtering i 2010 med til sammen 400 mill. kr. Bevilgningene til arbeidet med fullskala CO₂-håndtering på Kårstø reduseres med 40 mill. kr. Bevilgningene til arbeidet med fullskala CO₂-håndtering på Mongstad reduseres med 180 mill. kr, og bevilgningene til arbeidet med transport og lagring av CO₂ reduseres med 176 mill. kr. Samtlige reduksjoner er begrunnet med endringer i framdriftsplan og redusert behov for midler til utredning.

Reduksjon i bevilgningene til CO₂-håndtering ved utgangen av året er blitt en årvisst tradisjon med den rød-grønne regjeringa. Tidfestede lovnader om rensing av gasskraftverket på Kårstø innen 2009 og månelandingen på Mongstad innen 2014 er skrinlagt. Avsatte midler til CO₂-håndtering trekkes tilbake med begrunnelse i endrede framdriftsplaner. I statsbudsjettet for 2011 gir regjeringa ingen signaler om at Kårstø i det hele tatt vil bli rensa. Renseprosjektet er lagt på is inntil vidare. Kristelig Folkeparti er også urolig for de signaler som gis i statsbudsjettet, om fare for ytterligere utsettelse av fullskala CO₂-fangst og lagring på Mongstad.

Grunnen til Kristelig Folkepartis bekymring for manglende rensing på Kårstø og Mongstad er at det undergraver målsettingene i klimaforliket. Arbeidet med å innfri allerede ambisiøse målsettinger for nasjonal reduksjon av klimagassutslipp blir nå enda vanskeligere fordi man må kompensere for økte utslipp fra gasskraftverk.

I Kristelig Folkepartis alternative budsjett for 2011 foreslår vi å bevilge 55 mill. kr til å gjenoppta anbudsprosessen for fullskala CO₂-fangst og lagring på Kårstø.

I St.meld. nr. 37 for 2008–2009, Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Norskehavet, varslet regjeringa at den ønsket å igangsette en åpningsprosess for petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen med sikte på tildeling av utvinningstillatelse. Da forvaltningsplanen ble behandlet i Stortinget, gikk Kristelig Folkeparti imot tilrettelegging for petroleumsaktivitet i dette sårbare området og ba regjeringa om å stanse åpningsprosessen for petroleumsaktivitet utenfor Jan Mayen. Jan Mayen er et sårbart na-

turområde hvor vanskelighetene med å drive meningsfullt oljevern er enda større enn ved eventuell utbygging i de omstridte havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen.

I denne proposisjonen som vi nå har til behandling, foreslår regjeringen å gi Oljedirektoratet fullmakt til å inngå kontrakt med et seismikkfartøy om geologisk kartlegging av havområdene ved Jan Mayen. Oljedirektoratet får i den forbindelse mulighet til å pådra seg forpliktelser utover gitte bevilgninger på opptil 110 mill. kr. Vi ønsker å stemme mot forslag nr. 2.

I statsbudsjettet for 2010 foreslo regjeringen å bevilge 40 mill. kr under tilskuddsordningen for elektrisitetssparing i husholdninger i regi av Enova. Kristelig Folkeparti visste allerede da at dette beløpet var for lite, og foreslo betydelig økte bevilgninger. Køen for å få støtte fra denne ordningen er lang, og støttebehovet overgår langt de midlene regjeringen har stilt til disposisjon. Ifølge en artikkel på nettstedet E24 torsdag 2. desember har Enova opptil 200 henvendelser om strømsparing hver dag, men støttekvoten for norske hjem er brukt opp for lenge siden. Alle bevilgede midler for 2010 er disponert. Kristelig Folkeparti mener at tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger bør økes betydelig, og mener derfor at noen av de frittgitte midlene fra arbeidet med CO₂-håndtering bør kunne omdisponeres til dette feltet. Derfor fremmer jeg Kristelig Folkepartis forslag i denne innstillingen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:09:54]: De samme tre temaene som har vært oppe, vil jeg også berøre.

For det første Enova: En burde brukt denne saken til å sørge for at Enova fikk litt friere fullmakter til å disponere den kapitalen de tross alt besitter. Det er ikke tomt i alle Enovas kasser, men det er tomt i den kassen som gjelder husholdningsstøtte i forhold til energisparing. Nå er det en tid med høye strømpriser, og da blir det også automatisk en økt bevissthet hos folk flest til å ville gjøre noe med det. På Enovas webside ble en først møtt av en liten gul non-stopfigur med rødt flagg, som sa at pengekisten var tom. Figuren ble fjernet, men realitetene ble ikke endret av den grunn. Så en lurer jo folk til å tro at her er det ikke midler til stede. Men fordi en nå er så nær neste budsjettår, sier en: Søk likevel. En burde gi en håndsrekning til folk flest ved å gjøre det litt mer fleksibelt for Enova, slik at de selv kan disponere midlene der de mener det er fornuftig. Det signalet skulle jeg ønske regjeringen kom med. Jeg skulle ønske at energiministeren tok ordet i denne debatten og kommenterte akkurat det.

Så er det Jan Mayen. For oss er det ok at det bevilges penger til å kartlegge områdene, og det er helt greit for oss at det gjøres en konsesjonsrunde på Jan Mayen. Men la oss ikke forlede noen til å tro at dette er den offensive oljepolitikken Norge trenger. Det er å kaste blå i øynene på folk å late som om dette er viktig for Olje-Norge. Dette ligger fryktelig langt fram i tid, hvis det er ressurser der. Jeg stiller meg spørsmålet: Når en verner Jan Mayen, slik at en ikke får lov til å sette opp en utedo der en gang,

hvordan skal en da få lov til å bygge en oljeinstallasjon og eventuelt benytte seg av å prosessere noen oljeressurser der ute? Det er ingen som jeg har snakket med i olje- og gassbransjen, som synes Jan Mayen er veldig spennende. Men jeg registrerer at energiministeren har sagt at dette er en offensiv satsing, og da begynner jeg å frykte for at dette går på beskostning av eventuell virksomhet i Lofoten og Vesterålen og i de nye norske områdene i Barentshavet. Det vil ikke Fremskrittspartiet være med på. Vi støtter det som skjer på Jan Mayen, men en forutsetning og et premiss er at det ikke går på bekostning av de mer reelt attraktive områdene langs vår kyst.

Så gjelder det CO₂-rensing. Jeg registrerte at komitélederen sa at teknologi ikke kan vedtas, den må utvikles. Det er en visdom som jeg deler 100 pst. Fremskrittspartiet har hatt som valgslagord for en del perioder siden – og det er et prinsipp vi står inne for ennå: «Fremtiden vedtas ikke, den skapes.» Problemet er jo bare at det er denne regjeringen her som hadde en framdrift, et opplegg og et vedtak som tilsa at en skulle vedta en teknologi innen et gitt årstall. En skulle rense på Kårstø i 2009, en skulle rense på Mongstad i 2014, og når vi nå først har kommet til den erkjennelsen at dette ikke er noe som politikere kan vedta, skulle jeg også ønske at vi i den sammenheng sa at derfor skal vi heller ikke holde fast ved kun Kårstø og Monstad som mulige fullskala CO₂-rensesteder i Norge. Vi må ha en større fleksibilitet. Hvis det kommer andre aktører som for egen regning og risiko utvikler teknologi som viser seg mer anvendbar enn den som regjeringens prosjekt har fått til, må vi åpne for at staten skal kunne bidra der de finner det hensiktsmessig å bygge slike i kongeriket.

Da er det reelt å vise til at på Melkøya har Hammerfest Energi og Sargas tidligere gått sammen og søkt om konsesjon. Industrikraft Møre snakker om at de kan ha aktører som vil være med og rense på Fræna, men der vet vi altså at per i dag sier regjeringen at de ikke vil gi noen form for støtte. Det synes jeg er veldig beklagelig, for hvis målet er å utvikle CO₂-renseteknologi, må det være et viktigere mål enn at regjeringen skal få utvikle Mongstad-rensing. Vi burde være mer prinsipielle i tilnærmingen og si at de som kan levere ferdig CO₂-rensing som fungerer, skal få en del av den økonomiske potten, ikke at den skal forbeholdes Mongstad – koste hva det koste vil – uten noen garanti for at det fungerer.

Så der vil jeg også oppfordre energiministeren til å komme med litt mer positive signal enn det vi fikk fra statsministeren i går, da han avviste noe som helst alternativ til Mongstad. Prestisjen på Monstad er blitt for stor for regjeringen. Jeg håper at statsråden i denne debatten kan være litt mer åpen, slik at det er teknologiutviklingen som sådan og suksess som er det viktigste, ikke at Mongstad er stedet det gjennomføres på.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:14:54]: Jeg har noen korte kommentarer til de temaene som er nå er tatt opp, dels rundt CO₂ og dels rundt Jan Mayen og Enova.

Først til det som representanten Hjemdal tok opp knyttet til Kårstø. Realiteten i saken er jo at vi har et svært krevende prosjekt på Mongstad, som jeg tror alle i denne

salen er enige om kommer til å kreve både økonomiske ressurser og teknologiutvikling framover, som vi skal være veldig godt fornøyd med når vi har fått gjennomført det på en skikkelig måte. Det regjeringa har sagt om Kårstø nå, er ikke at det ikke er aktuelt å se på Kårstø som et klimatiltak framover, men at det vil bli vurdert i forbindelse med klimameldinga og oppfølginga av Klimakur. Der skal vi se på hvor norske utslippsreduksjoner skal komme.

Så har jeg tidligere varslet at jeg kommer til Stortinget med en brei gjennomgang av Mongstad-prosjektet. I det ligger nettopp det som komitélederen på en god måte beskrev i sitt åpningsinnlegg her nå. Det er ikke tvil om at det vi gjør på fangst og lagring av CO₂, er teknologisk krevende. Det er rett og slett teknologiutvikling som veldig mye av prosjektet handler om. Vi ser at det er læring underveis. Vi ser at vi får nye erfaringer underveis. Jeg er opptatt av at vi skal sørge for at vi har en framdrift videre som tar hensyn til det, og som er den sikreste veien for å få teknologien på plass, få rensing på plass og gjennom det bidra til at vi også utenfor Norges grenser kan få CCS som en anvendelig teknologi framover.

Så litt om Jan Mayen. Representanten Solvik-Olsen tok opp liten interesse og langsiktig prosess rundt Jan Mayen som tema her nå. Jeg har ikke i noen sammenhenger latt være å understreke at Jan Mayen har langsiktighet over seg. Jeg tror sågar det står i den pressemeldinga som ble sendt ut fra meg tidligere i denne uka. Det 15-årsperspektivet som jeg har uttalt at i hvert fall ligger til grunn for Jan Mayen, og den åpningsprosessen som vi er inne i nå, er ikke noe argument mot nettopp å gjøre det vi nå gjør. Langsiktighet har jo vært en premiss for olje- og gassvirksomheten i Norge i de 40 årene vi har holdt på. Vi ser at norsk sokkel for øvrig er nedadgående når det gjelder funn, spesielt av olje. Vi må også jobbe med områder, prosjekter, som ligger der framme når det gjelder aktivitet og mulige funn. Så jeg mener at Jan Mayen-prosjektet er et viktig prosjekt. Det er helt riktig som representanten Solvik-Olsen sier, at interessen fra selskapene ikke er stor rundt dette nå, men nettopp ved å gå i gang, nettopp ved å få mer kunnskap om området kan vi skape den interessen. Jeg syns ikke det er noe rart eller noe galt i at selskapene foreløpig er avventende når vi vet så lite om området. Men i det øyeblikket en ser at området er interessant, vil også de kommersielle aktørene vurdere det på nytt og forhåpentligvis fatte interesse for området.

Når det gjelder Enova, er ikke jeg enig i at det som nå skjer rundt husholdningsstøtte, er å lure noen som helst. Vi er nå midt i desember, og vi snakker om 14 dager til et nytt budsjettår. Det å informere potensielle brukere av Enovas husholdningsstøtte om at det er lurt å søke, at det er en ny pott til anvendelse om noen få uker, mener jeg er informasjon og ikke forsøk på å lure noen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

(Votering, se side 1980)

Sak nr. 4 [10:19:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en stortingsmelding om rikets energitilstand (Innst. 125 S (2010–2011), jf. Dokument 8:147 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Torstein Rudihagen (A) [10:20:39] (ordfører for saka): I innstillinga fremmar mindretalet, som består av Framstegspartiet, Høgre og Kristeleg Folkeparti, det same forslaget som ligg i Dokument nr. 8:147 for 2009–2010, om å be regjeringa jamleg fremme ei stortingsmelding om rikets energitilstand, som omhandlar forventanta kraftforbruk og produksjon i Noreg, tilgangen på ulike energiteknologiar, strategiar for satsing på utvikling av nye energikjelder og status for norske internasjonale energiforpliktingar.

Det er ikkje tvil om at vi må sjå energifeltet i samanheng med klimautfordringar, næringsutvikling, regionale forskjellar, kraftbalanse, nettutbyggingsbehov, spørsmål om teknologimoglegheiter for ny fornybar kraftproduksjon og det å sjå Noreg som ein energinasjon òg i internasjonal samanheng. Kraftutveksling med andre land er eit av dei punkta som ein må ta med når ein skal vurdere energipolitikken vår i tida framover.

Ein må òg så klart ta med den fordelten Noreg har i kraftutvekslinga med andre land, at vi har mykje vasskraft som kan magasinerast, og dermed bidra til ei stabil kraftutveksling med andre land når vind og sol varierer produksjonen. Kort og godt må vi føre ein heilskapleg energipolitikk. Det er òg det som er regjeringas mål og politikk, slik den m.a. er trekt opp i regjeringas plattform, Soria Moria II for 2009–2013.

Målet er at Noreg skal vere ein miljøvennleg og verdsleiarande energinasjon. Det betyr at miljøet og klimamåla òg vil vere førande for det produksjonsomfanget, og at det er nødvendig å forsøkje å avgrense veksten i energiforbruket.

Desse måla, og denne politikken, er òg førde opp med ei rekkje tiltak frå regjeringa: Vi har fått auka ny fornybar kraftproduksjon. Enova er kraftig styrkt. Det same gjeld kapasiteten til NVE. Vi har fått ei ny havenergilov, som opnar for nye moglegheiter for nye energiformer i åra som kjem. Det blir førebudd bygging av nye sentrale kraftliner, som Sima–Samnanger og Ørskog–Sogndal. Den nokså nylege avtala med Sverige om felles grønne sertifikat, som skal gjelde frå 2012, er no på plass, noko som vil føre til stor ny utbygging av fornybar energi.

Det er òg behov for auka opptrapping og satsing på energieffektivisering, noko som regjeringa har ført opp. Det er òg ein del av EUs fornyingsdirektiv, der Noreg no er med på å forhandle om kva for plikter vi skal ta på oss i den samanhengen.

Olje- og energiministeren har i ei pressemelding av 13. desember m.a. varsla at det vil bli ein brei gjennomgang av kraft- og energibalansen. I den samanhengen vil det bli sett ned eit energiutval som skal sjå på den langsiktige utviklinga i kraft- og energisektoren fram mot 2030 og 2050. Utvalet skal utgreie og vurdere energisektoren svært breitt – produksjon, forbruk, nettutbygging og kraftutveksling med utlandet.

Eg deler derfor ikkje det som blir påstått av mindretallet her, at det ikkje har blitt lagt fram eit einaste dokument frå regjeringa som gir Stortinget anledning til å diskutere utfordringane i energipolitikken på ein overordna måte på mange år. Ein fyldig omtale av regjeringas energipolitikk blir lagd fram for Stortinget m.a. i dei årlege statsbudsjetta. I tillegg varslar no statsråden i pressemeldinga at det vil bli lagt fram ei energimelding. Eg reknar da med at statsråden sjølv vil gjere greie for det i eit seinare innlegg her i dag, men eg vil berre nemne at grunnlaget for denne meldinga er det arbeidet som energiutvalet vil leggje fram.

Dette er veldig bra, og dermed vil Stortinget få ei moglegheit til å diskutere framtidig politikk og strategi på energisektoren på ein brei måte. Eg har registrert at opposisjonen fleire gonger har teke til orde for det, så eg reknar med at dei er veldig nøgde med dette.

Da tek eg opp forslag nr. 2 (presidenten klubbar), om at representantforslaget skal leggjast ved protokollen.

Presidenten: Da har representanten Torstein Rudihaugen – på overtid – tatt opp det forslaget han refererte til.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:26:18]: La meg begynne med å ta opp forslaget fra opposisjonen.

I denne saken kunne en brukt mye tid på å illustrere en del paradoks i energipolitikken, men la meg først begynne med å vise hva slags paradoks det er at Stortinget i det hele tatt gidder å møte i en situasjon som dette.

Her fremmer altså opposisjonen forslag der vi ber om å få en energimelding – periodevis – om det er hvert år, annethvert år, tredjehvert år, ja det er vi helt åpne for å diskutere. Med så mange internasjonale forpliktelser Norge nå får gjennom EUs fornybardirektiv og grønne sertifikat, er det helt naturlig at vi med jevne mellomrom diskuterer om energipolitikken er i tråd med de målene og forpliktelsene vi har, for å se om Stortinget må korrigere lite grann, eller om alt går greit.

Men da Stortinget skulle behandle det i komiteen, sa de rød-grønne representantene at nei, et slikt forslag vil vi ikke ha. Da komiteen avga innstilling den 2. desember, var reaksjonen fra de rød-grønne altså ikke at en skulle vedlegge forslaget protokollen. Reaksjonen var at nei, det «bifalles ikke» – altså, forslaget avvises, man vil ikke ha noe sånt, man vil ikke diskutere det. Det er det det betyr når man i en innstilling sier at forslaget «bifalles ikke». Så på mandag – altså etter at komiteen har avvist forsla-

get vi nå står og diskuterer, kommer det et innfall fra en energiminister i dette kongeriket om at jo, en energimelding, det skal vi ha! Da er det plutselig greit for de rød-grønne representantene i denne salen. Da skal dette forslaget plutselig vedlegges protokollen, for nå har regjeringen selv varslet at den vil ha det.

Hvor er den selvstendige tanken hos de rød-grønne politikerne når de går fra å avvise et forslag til plutselig å juble for det, fordi deres egen regjering gjør det? Det viser bare at dette storting har ingen betydning for regjeringens politikk. Regjeringen gjør det den vil, når den vil, og de rød-grønne partiene på Stortinget gjør det de får beskjed om fra regjeringen sin. Det synes jeg er å vise forakt for denne sal. Jeg synes det er ganske pinlig å høre saksordføreren i denne salen stå og snakke om saken som han her har gjort.

Som jeg nevnte: Det er mange ting som kommer til å forplikte Norge energipolitisk framover. De grønne sertifikatene og EUs fornybardirektiv er to ting som forplikter oss internasjonalt. I tillegg har det vært en rekke løfter fra denne regjeringen om hva de skulle gjøre, som også burde forplikte oss, og derfor burde vært med i en energimelding uavhengig av internasjonale forpliktelser.

En energimelding sikrer at de langsiktige målsettingene og virkemidlene henger noenlunde sammen. Det kan godt hende at vi tar feil i våre antakelser, men vi har i hvert fall forsøkt å kvantifisere dem. Man sier at dette blir gjort i statsbudsjettet. Hvis det er holdningen fra denne regjeringen, hvorfor i alle dager legger en fram en stortingsmelding om noe som helst? Statsbudsjettet omfatter jo stort sett alt som skjer i kongeriket! Likevel har denne regjeringen funnet det nødvendig å ha en museumsmelding. Ingenting galt om norske museum, men: Hvorfor er det viktig å ha en stortingsmelding om norske museum, men ikke om norsk energipolitikk? Er det sånn at norske museum ikke omtales i statsbudsjettet av denne regjeringen? Jo, selvsagt gjør de det, men det er rett og slett lettere for denne regjeringen å enes om hva slags museumspolitikk den skal ha, enn å enes om hva slags energipolitikk den skal ha.

Når saksordføreren står og lister opp alt det denne regjeringen har gjort og skal gjøre, ja så må jeg bare minne om at de grønne sertifikatene har det vært enstemmighet om i Stortinget. Det har vært litt uenighet om de skulle være teknologinøytrale eller ikke. Den uenigheten har vært mest prekær i regjeringen og er årsaken til at denne ordningen ikke kom på plass i 2006, men man måtte vente til 2012, slik at regjeringen i mellomtiden kunne snu vekk fra Soria Moria I, og inngå teknologinøytrale sertifikater – det tillot ikke Soria Moria I.

Jeg må minne om at de kraftlinjene som man snakker om – den som nå har blitt bygd fra Sverige – ble påbegynt under Bondevik-regjeringen. Den kraftlinjen som skulle redde Midt-Norge-situasjonen, da vi diskuterte problematikken i 2005, skulle komme på plass i 2010 – i de første debattene. Nå skryter regjeringen av at den skal komme på plass i 2015. Det er ingen offensiv politikk, det pleier å kalles en utsettelse – på samme måte som grønne sertifikat.

Jeg vil minne om at alle de fire gasskraftprosjektene

som har vært framme under den rød-grønne regjeringen i Midt-Norge, har blitt skrinlagt eller står uten å bli realisert. Havvind ble dratt fram her. Da vi diskuterte havvindloven i mars i vår, spurte vi energiministeren om hvor mange havvindmøller han trodde det ville bli bygd i Norge de neste ti årene. Svaret var null. Det å dra fram det som et tegn på offensiv satsing, får stå for de rød-grønnes egen regning.

Presidenten: Presidenten vil bare informere om, i og med at det omtalte forslaget fra saksordføreren, representanten Rudihagen, ikke er omdelt i salen ennå, og det kanskje kan ha betydning for den videre debatt, at det forslaget gjelder, er at innstillingen endres fra «bifalles ikke» til at representantforslaget «vedlegges protokollen» – dette bare til informasjon av hensyn til den videre debatt.

Siri A. Meling (H) [10:32:01]: Jeg er glad for at statsråd Terje Riis-Johansen sist mandag kunne meddele at han har planer om å foreta en bred gjennomgang av kraft- og energibalansen og legge frem en stortingsmelding om energipolitikken. Et energiutvalg skal nedsettes for å se på den langsiktige utviklingen i kraft- og energibalansen frem mot 2030 og 2050.

Det er viktig at Norge som en energistormakt ivaretar vår posisjon for å utnytte de industrielle mulighetene dette gir oss, arbeidsplassene og verdiskapingen, samtidig som vi har et ansvar for å være en pålitelig energileverandør og bidra til at energiforsyningen skjer på en mest mulig bærekraftig måte i forhold til klimautfordringen. I henhold til IEAs analyser vil verden trenge mye energi fremover, og Norge må sørge for å ta sin del av både ansvaret og mulighetsbildet dette gir for næringsutvikling.

Høyre mener denne saken er overmoden, og at det i altfor mange år har manglet fokus i energipolitikken. Mens energipolitikken har stått høyt på dagsordenen i nesten alle andre land, har det ikke vært noen overordnet debatt om dette i energistormakten Norge på mange år. Siden dagens regjering overtok i 2005, har det kun blitt lagt frem en eneste stortingsmelding om energipolitikk fra Olje- og energidepartementet. Den var på fire sider, omhandlet fornybar energi, og forslagene ble trukket tilbake året etter. Ja, regjeringen Stoltenberg er i ferd med å bli husket som regjeringen der det var flere energistatsråder enn antall sider med energipolitikk den har lagt frem for Stortinget. I stedet for noen overordnede prinsipper i energipolitikken har det vært stadig skiftende signaler og hyppige løftebrudd. De som ville bygge ut ny fornybar energiproduksjon, har f.eks. måttet forholde seg til fire ulike støtteregimer de siste fem årene. De virksomheter innen kraftintensiv industri som i 2005 lot seg forføre av de rød-grønnes løfter om billig kraft til under markedspris, har blitt sittende med skjegget i postkassen og sliter i dag i et tøft kraftmarked med å få kontrakter på kommersielle vilkår som de kan leve med.

Resultatene av denne politikken kan vi nærmest daglig lese om i media i form av motstand mot nettutbyggingsplaner, høye strømpriser i deler av Norge, industri som vurderer permitteringer som følge av at de sliter med

å få på plass langsiktige industrielle kraftavtaler under en regjering som ikke har fått en lovet garantiordning iverksatt, og som også sitter nærmest maktesløs i forhold til den monopollignende posisjonen Statkraft har, som sitter på rundt 80 pst. av magasinkapasiteten i Norge og dermed må sies å være den eneste reelle kontraktspartner i Norge. Denne regjeringen har sviktet rundt 120 småkraftverk ved ikke å innlemme disse i en overgangsordning med grønne sertifikater, og dermed skapt usikkerhet rundt hvilken tillit energiaktørene faktisk kan ha til politiske myndigheter – en regjering som på tross av nærmest en dobling av saksbehandlerkapasiteten i NVE fremdeles bruker rundt fem år på å konsesjonsbehandle en søknad om etablering av småkraftverk, og en regjering som blir drevet fra skanse til skanse i nettutbyggingspolitikken fordi den ikke har evnet å kjøre tilstrekkelig gode lokale prosesser, vektlagt naturhensyn og vært åpen for å benytte nye teknologiske løsninger.

De debattene vi har hatt i denne sal i de siste årene, har stort sett vært initiert av opposisjonen enten gjennom representantforslag som det vi behandler i dag, eller gjennom interpellasjoner og spørsmål stilt om energipolitikken. Regjeringen selv har produsert sørgelig lite på dette området, med unntak av rammeverket for utvikling av havenergi. Men selv innenfor dette området synes politikken lite fokusert på å utnytte det mulighetspotensial som byr seg rett utenfor vår egen stuedør. De fleste synes å ha en felles forståelse av at havenergi i form av flytende havmøller har et stort teoretisk potensial, men at det er relativt langt frem for teknologien er kommersielt tilgjengelig. Samtidig foreligger store planer for utbygging av bunnfaste installasjoner i våre naboland i EU, spesielt i britisk sektor. Norge har mange kompetansemiljøer og leverandørbedrifter som kan være aktuelle for leveringer i disse markedene, men flere av de mindre aktørene trenger demoanlegg som referansepunkter for å komme i posisjon i dette markedet. Her har dessverre regjeringen ikke klart å stille opp med tilstrekkelige FoU-midler, og jeg vil på ny oppfordre statsråd Riis-Johansen til å bidra gjennom sine statsrådskollegaer til at dette skjer. Denne industrien har ikke tid til å vente på et regjeringsskifte i 2013 – disse togene går nå.

Det varslede energiutvalget skal levere sin rapport vinteren 2012. Det betyr at vi sannsynligvis ikke får en stortingsmelding om energipolitikken til behandling i Stortinget før tidligst om halvannet til to år. I en sak som er viktig for en energistormakt som Norge, synes dette å være å bruke altfor lang tid. Saken er overmoden for beslutninger og praktisk politikk.

Norge er en integrert del av Europa når det gjelder energi. EU har nylig lagt frem sin energistrategi. Norge må være aktiv i å benytte seg av den muligheten dette gir, bl.a. har EU som sin førsteprioritet å utvikle infrastrukturkoblinger mot nord. EU er allerede langt på vei med sin fornybarstrategi, mens Norge ennå ikke har forhandlet ferdig hvordan vi skal ta vår del av implementeringen.

Høyre støtter det fremlagte forslaget.

Presidenten: Presidenten går ut fra at det gjelder det

framlagte forslaget i innstillingen, og ikke det forslaget som saksordføreren la fram.

Siri A. Meling (H) [10:37:13]: Vi stiller oss bak og støtter representantforslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Nettopp – det er nemlig etter hvert lagt fram to forslag.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:37:34]: Den debatten vi hadde for noen dager siden, viser jo at opposisjonen i liten grad er samlet om energipolitikken. De er samlet om noe: Denne saken er vel ett av de få tilfellene. Opposisjonen illustrerte dermed egentlig på en ganske god måte en bredere problemstilling i norsk energipolitikk, og det er at virkelighetsoppfatningene spriker mellom svært mange aktører i hvordan man oppfatter energi- og kraftpolitikk i Norge, forsyningssikkerhet, energisparing og ulike problemstillinger knyttet til miljøkonsekvensene av utbygging og distribusjon av kraft. Dette er problemstillinger vi har brukt svært mye krefter på i Stortinget det siste året. Det er veldig bra. Det gjør at påstandene fra opposisjonen om at det leveres færre sider om energipolitikk til Stortinget enn antall statsråder vi har hatt, stilles i et litt pinlig lys. For er det én ting vi ikke mangler i Norge – heldigvis – så er det bred debatt om energi- og kraftpolitikken. Det er bra, for det er en veldig viktig politisk sak.

Dermed er jeg også helt enig med regjeringen, som legger opp til en utredning før man tar fatt på en ny energimelding, som ble varslet for kort tid siden. Jeg mener behovet for en utredning som kan avklare en del viktige debatter, og som kanskje kan bidra til å bygge bro mellom ulike fronter, absolutt er til stede. Det vil jeg også tro at alle er enig i. Det spriker i hvordan man oppfatter norsk kraft- og miljøpolitisk virkelighet som finnes mellom mange aktører som egentlig alle har de beste intensjoner, og ganske like intensjoner, mellom ulike miljøorganisasjoner og mellom ulike aktører innenfor energi- og kraftnæringen, er ganske påfallende i norsk debatt. Jeg tror absolutt at behovet for en slik utredning derfor er til stede.

Selv om opposisjonen har vært samlet om kravet om en energimelding, er det grunn til å påpeke at det har vært et visst sprik i ønsket om hva en energimelding egentlig er, hva den skal dreie seg om, og hva den skal inneholde. Jeg har jo i debatten opp gjennom hørt alt fra atomkraft til norsk olje- og gasspolitikk til norsk forsyningssikkerhet og kraftbalanse være oppe som ulike temaer en slik energimelding bør omfatte. Derfor er jeg også glad for at regjeringen i sine kunngjøringer har gjort en god avgrensing av feltet.

Jeg er glad for at regjeringen kommer dem som lenge har ønsket en energimelding, i møte. Og da velger jeg heller å overse polemikken fra Høyres side om færre sider med energipolitikk enn antall statsråder osv. Det er også grunn til å minne Høyre om at Høyre selv har svært få meritter hva nettutbygging angår, at vedlikehold og utbygging av det norske sentralnettet stupte etter at Høyre liberaliserte kraftmarkedet, og liberalisering av kraften i seg selv gjør det ganske spesielt å høre Høyre leke overrasket

over at vi har ulike og svingende kraftpriser i Norge, og at Høyre ikke hadde det minste problem med f.eks. å bygge Ormen Lange, trass i advarslene om de konsekvensene det ville få for forsyningssikkerhet og kraftpriser i Midt-Norge.

Heldigvis vil utredningen som nå er varslet, holde et langt høyere saklig nivå enn polemikken fra deler av opposisjonen. Det er bra, og det betyr at vi kanskje også vil ha gode og konstruktive runder om energipolitikk neste år og årene etter det.

Erling Sande (Sp) [10:41:28] (leiar i komiteen): Saksordføreren har på ein god måte både gjort greie for kva som ligg i saka, og også omtala det som er regjeringa sitt initiativ i forhold til ei kunnskapsinnhenting og ei melding som ser dei lange linjene i energipolitikken. Og eg må få lov å påpeike at det er ein viss forskjell mellom det å ha ei årleg, eller «jevnlig» rapportering til Stortinget om energipolitikken og det å nedsette eit utval og jobbe fram dei lange linjene og sjå dei store perspektiva for energipolitikken i åra som kjem.

Så skal det med rette seiast at opposisjonen òg tidlegare har bedt om ei energimelding, og på den måten lyfta fram noko som ligg nærare det som regjeringa no presenterer. Men vi har frå posisjonen si side, òg Senterpartiet, teke opp att ei rekkje saker som treng – og trong – å finne ei avklaring før ein har eit grunnlag for ei slik melding. Vi har nemnt her tidlegare både grøne sertifikat, som det no er kome ei tydeleg avklaring på, og arbeidet med implementering av EU sitt fornybardirektiv. Linjespørsmål har òg vore omtala, og det nye regelverket på havvind osv. Derfor er timinga riktig no.

Ein vil alltid kunne føre ein argumentasjon som går på at når ein har samla inn epla for hausten, kan nokon hevde at dette jo kunne vore gjort tidleg i sommar, så hadde ein spart mykje arbeid. Men det er ei tid for alt. Og no er ei god tid for å gjere det som regjeringa gjer, nemleg å starte arbeidet med ei omfattande melding og ei kunnskapsinnhenting i forkant av ho.

Så meiner eg òg at det er riktig, når opposisjonen no stadig peikar på dette med å sjå heilskapen i energipolitikken, å minne om at ein også har bedt om sektorvise meldingar på vind, på vatn, på CO₂-handtering, på olje- og gasspolitikk osv. Ein har heller ikkje hatt noko samla synspunkt frå opposisjonen på kva ei energimelding skal innehalde. Det var jo òg peika på av representanten Serigstad Valen. Så sånn sett eksisterer det ikkje nokon alternativ, samla energipolitikk i denne salen i forhold til den som regjeringa fører.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:44:27]: I brevet fra statsråden, og også i innstillingen til dagens sak, står det:

«Den helhetlige energipolitikken, som er trukket opp i regjeringens politiske plattform for perioden 2009–2013, ligger fast.»

På mandag fikk vi melding om at regjeringen varsler en bred gjennomgang av kraft- og energibalansen. Hvis vi ser på den pressemeldingen og det mandatet som ble tilsendt oss gjennom pressen denne dagen, så står det der

at man skal se på «produksjon, forbruk, nettutbygging og kraftutvekslingen med utlandet». Hvis vi ser på dagens forslag, det vi behandler nå, skal vi visst også der se på kraftproduksjon, kraftforbruk. Det er egentlig det samme som står i pressemeldingen av 13. desember 2010, som det vi diskuterer i dag.

Men utfordringen er jo statsrådets svar til Stortinget, at energipolitikken er trukket opp i Soria Moria-erklæringen, og at den ligger fast. Og det står tydelig i mandatet at innstillingen til dette utvalget skal leveres vinteren 2012. Vi hørte også fra lederen av komiteen at dette utvalget skal se på de lange linjer.

Min konklusjon i forhold til den prosessen vi har hatt de siste dagene, og hvorfor regjeringspartiene nå velger å vedlegge denne saken protokollen, går på ordet «jevnlig» – det er der vi egentlig er uenige – og at regjeringen ikke ønsker å ha en jevnlig framleggelse av en energimelding til Stortinget. For i innhold er vi enige.

Hvis vi leser videre i brevet til statsråden, og også i innstillingen, står det:

«En slik stortingsmelding må vurderes ut fra hvilke aktuelle og sentrale energisaker som bør forelegges Stortinget.»

Hvis vi skal se på aktuelle og sentrale energisaker – det er da det vi skal få oss forelagt her i Stortinget – må en med respekt å melde si at det har ikke vært noen aktuelle og sentrale energisaker, for Stortinget har ikke fått seg forelagt noen saker. Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende, for blant folk flest diskuteres energisaker. Dette er tema som drosjesjåføren tar opp med meg, og også min gode venn i Narvesen-kiosken på Askim stasjon – dette er tema dag ut og dag inn. Men vi har ikke fått noen saker, og da er det altså ingen sentrale, aktuelle energisaker. Og det er det vi skal få oss forelagt.

Representanten Serigstad Valen var opptatt av at opposisjonen spriker. For Kristelig Folkeparti er det ikke noe mål – det har aldri vært et mål – at det skal være en samlet opposisjon. Kristelig Folkeparti fremmer sin politikk. Men siden det ikke kommer noe fra regjeringen, må jeg også spørre tilbake: Det er vel et tegn på et tydelig sprik når regjeringen ikke klarer å levere noen saker? Når det ikke er noen sentrale, aktuelle saker å levere på, kan det ikke være noe annet svar på det enn at årsaken er at her er det så stort sprik innad i regjeringen. Statsråd Halvorsen har jo nettopp sagt at det er på energiområdet og utenriksområdet at regjeringen strever mest.

Men så til dette utvalget og den meldingen som vi en gang får – de av oss som sitter på Stortinget neste periode, for det er da vi får en slik melding. For Kristelig Folkeparti er det viktig at vi i en slik melding får et samspill mellom klima og energi, for målsettingene i klimaforliket stiller store krav til endringer innen energipolitikken fram til 2020 og også 2050. Derfor er det viktig for Kristelig Folkeparti å påpeke at en framtidig energipolitikk er en politikk som ser sammenhengen mellom klima og energi, og også ser utfordringen mellom disse to områdene.

Borghild Tenden (V) [10:49:21]: Dette blir kun en kort markering fra Venstres side, siden olje- og energimi-

nisteren har varslet at en energimelding vil bli fremlagt for Stortinget. Venstre mener det er behov for en energimelding. Innføring av grønne sertifikater, EUs fornybar-direktiv, mer overføringskapasitet til Europa, ombygging av eksisterende oljeinstallasjoner og bygging av nye, som bør elektrifiseres – alt dette tyder på at vi trenger en langsiktig plan for utnyttelsen av norsk energi. Jeg spår at nettopp en slik energimelding vil skape debatt og vil klarlegge skillelinjer i politikken. Det er bra.

Venstre er enig i kritikken som kommer fra de andre opposisjonspartiene når det gjelder regjeringens forhold til Stortinget. I et brev fra olje- og energiministeren til energi- og miljøkomiteen, datert 5. november 2010, heter det:

«En jevnlig fremleggelse av en energipolitisk stortingsmelding vil ikke nødvendigvis være tilpasset behovet for overordnede diskusjoner om energipolitikk.»

Dette kom 5. november og blir henvist til i regjeringspartienes merknader som en begrunnelse for ikke å gå inn for forslaget. I overkant av en måned senere varsler den samme olje- og energiministeren at han vil fremme nettopp en slik melding. Likevel vil ikke regjeringspartiene stemme for forslaget i innstillingen her i dag. Vel, jeg tror de hadde tjent på nettopp det. Venstre vil stemme for forslaget i innstillingen, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:51:08]: Jeg viser til mitt svar til Stortinget om denne saken i begynnelsen av november. En jevnlig framleggelse av en energipolitisk stortingsmelding vil ikke nødvendigvis være tilpasset behovet for overordnede diskusjoner om energipolitikk. En slik stortingsmelding må vurderes ut fra hvilke aktuelle og sentrale energisaker som det er aktuelt å forelegge Stortinget.

I løpet av dette året har vi imidlertid fått på plass flere viktige milepæler i energipolitikken. I vår fikk vi på plass den nye havenergiloven, som åpner nye muligheter for en helt ny energiform i åra som kommer. Samtidig har regjeringa lagt et løp for bygging av sentrale kraftlinjer, som Sima–Samnanger og Ørskog–Fardal. Nå i desember har vi sammen med den svenske regjeringa undertegnet en protokoll for et felles marked for elsertifikater fra 2012. Dette vil føre til en storstilt utbygging av fornybar energi i de to landene. Regjeringa har også trappet opp satsingen på energieffektivisering til et rekordnivå i 2011.

Med disse avgjørende forutsetningene på plass mener jeg tida er inne for å legge grunnlaget for en ny framtidrettet og bred energipolitisk plattform, dette i form av en ny energimelding som gjør oss i stand til å møte utfordringene i energisektoren i tiåra som kommer. Det skal derfor nedsettes et energiutvalg som skal se på den langsiktige utviklingen i kraft- og energibalansen fram mot 2030 og 2050. Utvalgets arbeid skal danne et viktig grunnlag for en stortingsmelding om energipolitikken. Utvalget skal utrede, vurdere, sentrale faktorer som påvirker energi- og kraftbalansen i Norge, bl.a. produksjon, forbruk, nettutbygging og kraftutveksling med utlandet. Energiutvalget skal få en bred sammensetning der både interessegrupper og personer med særlig fagkunnskap deltar.

Det vil derfor bli fremmet en stortingsmelding om energipolitikken, slik at Stortinget får anledning til å diskutere nettopp disse overordnede linjene og vår framtidige energipolitikk. Men en slik melding vil ikke bli lagt fram med faste intervaller, eller «jevnlig», slik representantene Solvik-Olsen, Skumsvoll og Grimstad foreslår. Når det gjelder den jevnlige oppfølgingen, vil jeg vise til de årlige budsjettene, som omtaler resultater og viktige strategier på energiområdet.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:53:38]: Regjeringspartiene og energiministeren legger opp til en kunstig debatt, for opposisjonen har aldri nektet regjeringen å ha en utredning om energipolitikken før en legger fram en stortingsmelding. Det har de alltid vært velkomne til, men en har så langt fra regjeringens side sagt at alt som trengs å vites om regjeringens energipolitikk, står i Soria Moria. Nå er det åpenbart ikke godt nok, når en føler behov for å utrede det, og det er for så vidt greit.

Representanten Sande fra Senterpartiet sa at det er en tid for alt. Nå er det tid for å ha en energimelding. Ja, 5. november var det ikke det for energiministeren. «Jevnlig» betyr ikke årlig; «jevnlig» kan bety en gang hvert fjerde år, hvert åttende år, hvert andre år. Poenget er at en skulle begynne med å få en stortingsmelding. I og med at en har forpliktelser fram til 2020, er det naturlig at en legger det fram om igjen en gang senere.

Så spørsmålet er: Hva er det som har skjedd i regjeringen eller i samfunnet som gjør at det nå er behov for en energimelding som det ikke var behov for for ti dager siden?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:54:44]: Som jeg sa i innlegget mitt, snakker vi her om to forskjellige ting. Det etterspørres fra representantene som har fremmet forslaget, en «jevnlig» tilbakemelding til Stortinget i form av en melding om rikets energitilstand, eller energimelding. Jeg mener – som jeg sa i innlegget mitt, og som jeg også har sagt mange, mange ganger i Stortinget tidligere – at det er viktig å avklare enkeltsaker gjennom de prosessene som der hører til.

Så er det slik at vi nå har et grunnlag for å se lenger fram enn hva vi hadde for et år siden, for to år siden, fordi vi nettopp har fått på plass så viktige elementer i den korte og halvlange energipolitiske horisont. Mitt mål nå er samtidig å starte en prosess som ser lenger fram enn det – 2030, 2050. Det er ikke snakk om et utvalg som skal løse dagens energipolitiske utfordringer, jf. diskusjoner vi nå har, men som skal se lenger fram, og etter det. Så det er min tenkning rundt det, og jeg mener det er en veldig riktig tenkning ut fra energipolitiske behov.

Siri A. Meling (H) [10:56:00]: Noen politikkområder krever en større langsiktighet og kanskje en større grad av enighet enn andre, og energiområdet er et slikt område hvor vi frem til nå, i hvert fall et flertall, har lyktes i å være tverrpolitisk enige om noen store linjer.

Jeg har to spørsmål til statsråden. Det ene er i forhold til å tilrettelegge for et litt bredt kompromiss om energipolitikken fremover. Hvilke tanker har statsråden om det? Det andre går på at vi fra Høyres side mener tiden er overmoden for å få frem en sånn stortingsmelding. Utvalget skal levere sin rapport i 2012. Er det mulig å få dette frem raskere? For landet trenger en helhetlig energipolitikk raskere enn det regjeringen legger opp til.

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:56:58]: Vi skal gjøre dette så raskt som mulig. Jeg er ikke enig i det representanten Hjemdal sa i stad, at dette betyr at dette storting ikke får mulighet til å diskutere disse spørsmålene. Jeg ser for meg at en i det første utvalgsarbeidet som nå skal gjøres, trenger rundt et års tid på å gjøre et ordentlig arbeid – det er normalt for den type prosesser – og så skal vi lage en stortingsmelding i forlengelsen av det. Men det betyr at vi skal være ferdig med det tidsnok til at dette storting får god anledning til å diskutere det.

Når det gjelder å få til et bredt kompromiss, vil jeg si at det hadde vært veldig bra. I den grad det er mulig politisk å finne sammen om viktige veivalg innenfor energipolitikken, hilser jeg det velkommen. Så vil jo prosessen vise om det er politisk grunnlag for det.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:57:57]: Jeg legger til grunn statsrådets brev om at regjeringens energipolitikk «ligger fast» fram til 2013, for det er det regjeringen informerer Stortinget om. Statsråden sa i sitt innlegg at han ikke vil levere fast noen stortingsmelding om energipolitikk. Jeg legger også det til grunn. Men statsråden sier også til Stortinget i brev form at en «stortingsmelding må vurderes ut fra hvilke aktuelle og sentrale energisaker som bør forelegges Stortinget».

Mitt spørsmål er da, statsråd: Vi vet at fornybardirektivet kommer. Vi vet at vi får en klimamelding. Vi vet at vi skal få en forvaltningsplan for Barentshavet. Vi vet at vi har en sak her i huset som gjelder delingsforholdet mellom Norge og Russland i Barentshavet. Er det noen av disse fire sakene og forhold rundt dem som gjør at vi kan påregne en stortingsmelding om aktuelle saker?

Statsråd Terje Riis-Johansen [10:59:01]: Det må nesten besvares ut fra de enkelte sakene.

Klimaspørsmål er jo åpenbart en sak som Stortinget får seg presentert som en melding. Det er varslet fra regjeringen. Svaret er jo sånn sett der ja. På spørsmålet om forvaltningsplanen og ressursforvaltning til havs er jo også svaret ja. Det vil Stortinget få seg presentert i løpet av kommende vinter. Jeg kan for egen del legge til der at vi har en parallell på det, prosessen knyttet til petroleumsmeldingen, som også Stortinget vil få seg presentert.

I saker som her nevnes, er det naturlig at vi ender opp i dokumenter, som stortingsmelding, og at Stortinget så har en debatt i forlengelsen av framleggelsene.

Ketil Solvik Olsen (FrP) [11:00:11]: Jeg tror at jeg kan uttale meg på vegne av flere enn bare Fremskrittspartiet nå. Det er litt rart at regjeringen først skal bli enig in-

ternt om virkemidlene, og så skal den legge fram strategien for Stortinget etterpå. Kan det innebære at vi nå til slutt får tildelt den tiltakspakken for Midt-Norge som ble varslet i 2005, men som ennå ikke foreligger? Det ser vi i så fall fram til.

I brevet til komiteen den 5. november skriver energiministeren at den helhetlige energipolitikken som er trukket opp i Soria Moria, ligger fast. Når han allikevel nå oppretter et utvalg som skal utrede alle mulige sider ved energipolitikken, kan vi da forvente at energipolitikken ikke ligger fullt så fast når en stortingsmelding kommer, sånn at vi kan ta inn over oss de anbefalinger og råd som dette utvalget gjerne kommer med?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:01:04]: Det er sånn på dette området som i politikken for øvrig, at de vedtak som er gjort, ligger fast inntil andre vedtak blir gjort. Jeg vil nevne at det er rart om alle energipolitiske vedtak som fattes i 2010–2011, er de samme som dem som fattes i 2015–2020. Det er jo en dynamikk på dette området, som det er på andre samfunnsområder. Den vil jeg nesten håpe at en ser, fordi en får ny kunnskap, en får ny teknologi. Det er nye muligheter, men det er også nye utfordringer.

Til det som hevdes å være en rar prosess, at regjeringa skal bli enig seg imellom før Stortinget får seg noe forelagt, før debatten blir tatt, må jeg si at jeg stusset litt over spørsmålet. Jeg mener at det er det mest naturlige i denne verden at en har en intern prosess i enhver regjering, blir enige om politikken på ulike områder og også blir enige om forslag til virkemidler og tiltak og presenterer det for Stortinget. Jeg har litt problemer med å se hva som skulle være alternativet.

Siri A. Meling (H) [11:02:16]: Representantforslaget har noe for seg når det gjelder å få seg fremlagt litt mer jevnlig oversikter over rikets energitilstand. Når vi har rikets miljøtilstand som et eksempel, og andre områder hvor det jevnlig legges frem rapporteringer eller meldinger for Stortinget, kunne jeg gjerne tenke meg at statsråden enda en gang forklarte meg hvorfor energiområdet, et område hvor Norge virkelig er en stormakt, et område hvor Norge har et stort ansvar, et område som berører så mye av vår industri, vår verdiskaping, våre arbeidsplasser, osv., på en måte ikke skulle bli funnet verdig til jevnlig meldinger – altså om rikets energitilstand.

Vil statsråden i forbindelse med at det legges frem en stortingsmelding om energipolitikk, vurdere om det vil være fornuftig med en sånn type rapportering tilbake til Stortinget?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:03:23]: Jeg synes det ligger en form for nedvurdering av de årlige budsjettprosessene som Stortinget har, i det som representanten Meling her sier. Det er ikke sånn at det verken er grunnlag for debatt i Stortinget eller grunnlag for politikkutforming gjennom framleggelse og diskusjon knyttet til budsjettdokumentene.

For min egen del hadde jeg en ganske omfattende redegjørelse, bl.a. om Enova, i budsjettdokumenter, som gir et

godt grunnlag for debatter som eventuelt er ønsket i Stortinget. Så jeg mener at dette er betydelig mer omfangsrikt og nyansert enn det som blir tatt opp her. Det er tilbakemeldinger, det er politikkutforming, det er grunnlag for både debatt og vedtak gjennom budsjettproposisjonene, og det er også dagen i dag preget av. Og så er det naturlig å komme med meldinger og proposisjoner knyttet til enkelt saker, og i dette tilfellet også en samlet energimelding når behovet for det er til stede.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:04:49]: Denne saka står fram som eit tydeleg eksempel på saker opposisjonen har fremma og etterlyst i lang tid, der dei har møtt motargument og fått til dels usaklege kommentarar. Så, etter kort tid, får opposisjonen og Framstegspartiet seg framlagt ei sak som til forveksling er lik ho dei har etterlyst – naturlegvis endra i form og stil, men innhaldsmessig er det likevel veldig stor likskap.

Grunnen er naturlegvis at behovet for ei stortingsmelding om rikets energitilstand for energinasjonen Noreg er veldig aktualisert, og ein kan ikkje lenger skuve frå seg ansvaret og behovet for ein overordna energipolitikk.

Forslagsstillarane meiner at ei av dei store utfordringane i energisektoren er mangelen på overordna, robust og langsiktig energipolitikk. Regjeringas arbeid har i altfor stor grad fokusert på enkeltsaker i energipolitikken, utan i nødvendig grad å sjå heilskapen og handtere utfordringane ut ifrå eit heilskapsperspektiv.

Framstegspartiet meiner at ei heilskapleg stortingsmelding om rikets energitilstand er heilt nødvendig for å sikre ei god, ambisjos og jordnær tilnærming som kan synleggjere både det kortsiktige og det langsiktige kraftbehovet så vel som produksjonskapasiteten og potensialet der. Det gir det føreseielege som trengst, og eg forventar òg av aktørane innanfor denne industrien at dei er opptekne av det langsiktige innanfor energisektoren.

I dag såg det lenge ut som om dei raud-grøne ville stemme mot; no blir det visst lagt ved protokollen. Når representanten Serigstad Valen held fram opposisjonen som lite samla, kjem det i eit svært merkeleg ljøs, for posisjonen har no heldt på i fem og eit halvt år for å bli einige internt i denne saka.

Torstein Rudihagen (A) [11:06:57]: Eg har òg registrert mange frå opposisjonen som har etterlyst ei energimelding gjennom lang tid. Særleg har vel Framstegspartiet ved Ketil Solvik-Olsen gjort det. Når det no er varsla at ei energimelding vil kome, skulle ein kanskje tru at det ville føre med seg glede og tilfredsheit. Men det høyrst ikkje slik ut.

Det representantforslaget som blir behandla her i dag, peikar på ei rekkje område som ei stortingsmelding om rikets energitilstand bør innehalde. Det er spørsmål om forventa kraftforbruk og produksjon i Noreg, tilgangen på ulike energiteknologiar, strategiar for satsing på utvikling

av nye energikjelder og status for norske internasjonale energiforpliktingar. Eg reknar med at mykje av dette vil bli fanga opp i denne varsla energimeldinga, og det er jo på den bakgrunn at regjeringspartia foreslo å leggje dette dokumentet ved protokollen.

Ein skulle da kanskje forvente at det medførte litt positiv omtale frå opposisjonen, men det minner meg eigentleg litt om det som Peer Gynt seier – på mi eiga dialekt: «Om ein slår eller bli sli, like fullt får ein svi!»

Så Ketil Solvik-Olsen vel altså å harselere over regjeringspartia i staden for å sjå verdien i at han no får moglegheit til i framtida å vere med og diskutere den framtidige energipolitikken i si fulle og heile breidd.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:09:03]: For at det ikke skal være noen tvil: Hvis presidenten tillater det, kan vi godt ta tre ganger tre hurra for statsråden som har gjort dette, vi kan godt synge kongesangen, og vi kan godt synge Et barn er født i Betlehem, hvis det bringer munterhet og glede for de rød-grønne partiene.

Det er ingen her som er imot dette! Jeg er kjempeglad hver gang regjeringen snur i politikken sin og gjør at noe blir mulig. Jeg gledet meg stort da regjeringen snudde fra sitt nei til å ha en kraftlinjedebatt i Stortinget til nå å si ja. Jeg gledet meg stort da regjeringen gikk fra å si nei til å ha småkraftverk i ordningen med grønne sertifikater til nå å si ja. Da fikk vi ting på plass. Jeg gledet meg stort da regjeringen gikk fra å si nei til å ha en oljemelding til nå å si ja.

Jeg gleder meg til de neste snuoperasjonene som kommer, for en ser at det en slo fast i Soria Moria I og i Soria Moria II, ikke hørte til i denne verden, fordi det var umulige retoriske kompromisser mellom Arbeiderpartiet og SV, som ikke klarer å forene seg på særlig mange områder. Jeg er glad hver gang regjeringen ser lyset. Men det tar likevel ikke vekk opposisjonens rett til å påpeke at et forslag som vi har fremmet utallige ganger – som en har hatt masse rare argumenter for ikke å ville vedta – ikke henger sammen med den retorikken en bruker for at *nå* er plutselig tiden inne.

Det er en tid for alt. Ja, det er en tid for alt, men altså: Logikken som regjeringen brukte da klimameldingen ble framlagt, var at nå skal vi først bli enige om de overordnede målene fram mot 2020 og 2050 – og så skal vi fylle opp med virkemidler. Når Erik Solheim de siste månedene har fått kritikk for at klimaforliket ikke ble innfridd – og den kritikken har kommet fra Bondevik II-partiene – så har argumentet vært at vi fylte ikke klimameldingen med virkemidler nettopp fordi dette var ting som måtte gå seg til. Men når det gjelder energipolitikken, er altså argumentasjonen fra de rød-grønne partiene det stikk motsatte – da skal vi først bli enige om virkemidlene i regjeringen, og så skal vi legge fram strategien. Det er jo bare fjas å ha den form for retorikk. Det viser jo bare at det har vært helt andre ting som har gjort at energimeldingen ikke er lagt fram. Det har vært det som statsråden selv har innrømmet i replikkordskiftene, at først måtte en bli enige internt, og det tok altså fem og et halvt år. Jeg tviler sterkt på at denne regjeringen fortsatt er blitt enige, men en har kommet et viktig skritt videre på veien. La meg håpe at

den utredningen som nå kommer, vil være grunnlag nok for at de siste store uenighetene internt i regjeringen blir lagt til side, slik at vi kan få en overordnet strategidebatt som både forplikter og gir inspirasjon for politikere og for bransjen til å begynne å gjennomføre mange av de felles målene vi tross alt har. Vi er ikke på særlig mange områder uenige om hvor vi vil, men vi har vært politisk uenige om hvilke virkemidler som funker, men der går en stadig mer i retning av det som opposisjonen har ønsket, nemlig markedsbaserte virkemidler. Det gleder jeg meg over. La oss håpe at vi får slike snuoperasjoner også i de neste sakene vi skal diskutere i dag.

Presidenten: Presidenten må selvfølgelig påtale – og det regner presidenten med at representanten var klar over – at begrepet «fjas» ikke hører hjemme i denne type debatt. Det gjør heller ikke f.eks. «tull» eller «rør», som åpenbart var det representanten mente.

Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 4.
(Votering, se side 1982)

Sak nr. 5 [11:12:30]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om å gjøre støtteordning for energieffektiviseringstiltak teknologinøytral (Innst. 121 S (2010–2011), jf. Dokument 8:165 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter, og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti, og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Og som vi alle har forstått, er første taler Snorre Serigstad Valen, og han er også sakens ordfører.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:13:29] (ordfører for saken): Ut fra blick jeg fikk fra enkelte i salen, inkludert en visepresident, fikk jeg følelsen av at jeg kanskje ikke har lov til å stå her så tidlig som jeg gjorde, og da har jeg i så fall lært noe nytt i dag også. Jeg beklager det, president! (Munterhet i salen)

Jeg kan også berolige forrige taler, Ketil Solvik-Olsen, med at i hvert fall jeg for min del ikke er negativ til markedsbaserte løsninger, selv om jeg er sosialist på en rekke områder, og jeg tror at et av de områdene hvor markedsbaserte løsninger kan være en god idé, er innenfor energisparing.

Representanten Hjemdal nevnte i forrige sak at energipolitikk er noe alle snakker om. Vi hørte et eksempel på

en venn av representanten som er drosjesjåfør i Askim. Jeg tror nok ikke vedkommende er alene om å diskutere energipolitikk for tiden, det er noe som mange er interessert i. Det er helt riktig. Og en av de tingene det går veldig mye debatt om nå om dagen – ikke bare her i salen, men også andre steder – er jo strømpriser. Derfor syntes jeg det var litt synd at i energi- og miljødebatten som vi hadde for noen dager siden, ble energisparing av enkelte representanter framholdt som noe litt kjipt – om det er et parlamentarisk uttrykk – noe vi ikke skal løfte opp så veldig mye, noe som nærmest er litt nedlatende å snakke om. Og enkelte representanter var liksom fornærmet på vegne av innbyggerne i Trøndelag når man påpekte at den mest effektive måten å få ned strømregningen til folk flest på, er å finne måter å redusere strømforbruket på. Derfor synes jeg Representantforslag 8:165 S er et godt forslag på mange måter. Forslagsstillerne har helt rett i at det er et stort uforløst potensial innenfor energisparing i Norge. Ikke fordi det ikke gjøres noe i Norge, langt ifra, men fordi potensialet er så betydelig – nordmenn er blant de i verden som bruker mest strøm. Spesielt med tanke på at avtalen med Sverige om grønne sertifikater er på plass, og at ordningen vil tre i kraft i 2012, er det behov for en debatt både om hvordan vi skal stimulere ikke bare til energiutbygging, men energisparing, og hva vi skal bruke Enova til i årene som kommer.

I en slik sammenheng synes jeg det er helt riktig å diskutere energisparingsordninger som kan gi flere incentiver, og der flere aktører stimuleres til å spare energi. Derfor er jeg personlig også veldig fascinert av ideene rundt såkalte hvite sertifikater, som jeg tror kan være én mulig løsning for å utløse økt energisparing i husholdningene i Norge. Det har noe å gjøre med at jeg tror det vil ha en verdi om flere aktører enn de som bor i husholdningen selv, har en interesse av at det spares energi i en gitt husholdning. Så langt følger jeg forslagsstillerne, og det er en sak jeg har lyst til å være med og diskutere også framover.

Så er det samtidig viktig ikke å snakke ned den innsatsen som allerede gjøres. Enova er styrket kraftig under den rød-grønne regjeringen, og er en svært vellykket organisasjon på sitt område. Energisparing er et område som er styrket kraftig under de rød-grønne. Mange industriaktører gjennomfører prosjekter med Enova-støtte som sørger for dramatisk redusert energiforbruk og økt energigjenvinning, og følgelig reduserte kostnader. I dette ligger også mye teknologitviking, altså en ikke-teknologinøytral tankegang.

Enovas støtteordninger for husholdninger har de siste årene nådd nesten 40 000 mennesker i Norge og omtales i evalueringen – som igjen er omtalt i proposisjonen fra regjeringen i år – som en suksess på mange måter. Dette er gode og viktige ordninger.

Derfor foreslår vi å vedlegge forslaget protokollen. Det er av flere grunner. For det første følger flertallet langt på vei ønskene om en videre debatt om utformingen av energisparingsordninger i Norge, men samtidig har vi ikke konkludert på det, og vi mener det er litt for kjapt å konkludere på det i en slik type forslag også. Så tror vi også det i framtiden er behov for både teknologinøytrale og tek-

nologidrivende ordninger til ulike formål. Jeg deler ikke de refleksjoner som forslagsstillerne gjør seg rundt omlegging fra strøm til andre fornybare varmekilder. Der er nok jeg mye mer positiv enn forslagsstillerne. Jeg mener det er viktig å frigjøre bruk av strøm fra oppvarming til andre mer – misforstå meg rett – høyverdige formål. Det er veldig mye utslipp vi kan kutte i Norge ved å elektrifisere f.eks. bilpark, sokkel, osv. Det er viktig å frigjøre strøm.

Flertallet foreslår derfor at forslaget vedlegges protokollen, og så imøteser vi en god debatt framover om utforming av ordninger for energisparing.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:18:29]: La meg først ta opp forslaget som Fremskrittspartiet er en del av.

Så vil jeg takke saksordføreren for hans – skal vi si – rimelig imøtekommende innlegg. Jeg mistenker nesten at hadde han ikke vært en del av regjeringskonstellasjonen, hadde han stemt for forslaget. La oss håpe at komitélederens parti ikke bruker den amerikanske ambassaden til å argumentere imot det som Snorre Serigstad Valen her åpenbart er for.

Energisparing er noe som ikke er vanskelig å være for i det hele tatt. Spørsmålet er jo hvilke virkemidler vi skal ta i bruk. I dag har vi en byråkratisert subsidieordning, som for all del oppnår resultater. Spørsmålet er likevel: Får en de resultatene som en burde fått i forhold til hvor mye penger en bruker på det? Har vi den teknologibredden som vi burde hatt? Det er det vi ønsker å reise spørsmål om, og ikke å snakke negativt om Enova som sådan.

Fremskrittspartiet tror at det er mulig å få mer igjen for pengene som samfunnet velger å bruke på å stimulere energisparing. Da bør vi åpne for slike ting.

Jeg synes det var litt oppløftende det som energiministeren sa i forrige replikkordskifte, nemlig at de vedtak som er gjort, gjelder kun til neste vedtak gjøres. En må ta inn over seg ny informasjon og nye erfaringer som dukker opp underveis. Jeg synes vi har nok erfaringer nå til å si at ja, mye fungerer, men mye kunne vært bedre.

Vi har flere ganger sagt at la oss bruke skatte- og avgiftssystemet til å stimulere. Da får man en teknologinøytral ordning. Da vet folk at gjør de en investering som er definert som energisparing, vil de kunne skrive av utgiftene sine på skatten, og man får også mer av denne økonomien inn på de hvite spor. Alternativt kan hvite sertifikat være en måte å gjøre det på, der man får en markedsbasert ordning hvor vi setter politiske mål. Kraftselskapene – eller skal vi si kraftselgerne – i samarbeid med forbrukerne har en oppgave i å redusere energibruken. Men hvor tiltak gjøres, er altså utenfor politiske hender og utenfor byråkratiske hender, det er egentlig opp til faglige og kundemessige diskusjoner.

Når vi fremmer dette forslaget, har det bakgrunn i en debatt som jeg deltok i på Eliaden på Lillestrøm i år. Der var næringskomiteens leder. Da han satt ansikt til ansikt med hele bransjen som driver med energisparing og energitiltak i Norge, var han plutselig veldig positiv til en teknologinøytral støtteordning. Dette var ikke bare en bisetning, men det var et av hans hovedbudskap da han måtte

se bransjen i ansiktet. Da tenkte jeg at dette var hyggelige signaler, her har han tatt inn over seg kunnskap og erfaringer og vil forbedre ordningen. Og nettopp med den inspirasjonen for øyet fremmet vi dette forslaget, i tro om at han faktisk også talte på vegne av Arbeiderpartiet. Det ser vi nå at han ikke gjorde. Det var en måte å snakke en velgergruppe etter munnen på, uten å ville forplikte seg verken før eller etterpå. Det er svært skuffende.

Sparepotensialet er stort, mange vil bidra. Det en opplever, er likevel at usikkerheten også er stor. Flere som tar kontakt med Enova og får forhåndstilsagn, realiserer ikke prosjektene sine. Når det gjelder husholdningsstøtte, blir ca. halvparten, ifølge tall fra Enova, aldri utbetalt. Det mener vi vitner om at det kanskje er en del feil i systemet som gjør at folk faller ifra.

Jeg tror en del folk også opplever det som urimelig når de statlige ordningene gir langt større beløp for å bygge ut ny kraftproduksjon f.eks. til vindkraft, enn til å spare en tilsvarende energimengde. Der bør vi også som samfunn og som storting diskutere om vi ikke bør sørge for at man får en gitt sum penger – spesielt med en regjering som forholder seg til handlingsregelen mer tro enn mange andre, at man har en begrenset sum penger – får maksimalt resultat. Da bør vi se på om man ikke skal likestille støttenivået til energisparing og kraftproduksjon. Og det åpner jo altså ikke regjeringen for med dette. Jeg tror også det er mange forbrukere som anser det som urimelig at man kan få støtte til en del eksotiske og kostbare tiltak, som de mer velbemidlede blant oss i samfunnet vil ha råd til, mens de som faktisk sliter mest med strømregningen, ikke kan få utløst én krone fra staten, fordi de virkemidlene som er i deres priskategori, ikke er støtteberettiget fra Enova, sånn som rentbrennende vedovner og luft-til-luft varmepumper.

Jeg kan se argumentene for at man skal hjelpe den nye teknologien i markedet, men da får man kalle ordningen for det. Hvis det primære formålet er energisparing, må man sørge for at de teknologier som sparer energi, blir likebehandlet, uavhengig om de er kostbare eller billige. Det klarer vi ikke nå. Nå blir dette mer som en slags markedsstøtteordning til produsenter av kostbare teknologier, enn det er en energispareordning. Det tror jeg ikke er intensjonen, i hvert fall ikke til saksordfører. Men det er nettopp derfor jeg skulle ønske at dette forslaget hadde blitt vedtatt og ikke bare vedlagt protokollen.

Nikolai Astrup (H) [11:23:52]: Den billigste og mest miljøvennlige energien er den som ikke brukes. Derfor er det overraskende at Norge er det eneste landet i Europa uten et klart mål for energieffektivisering. Det brukes i dag store ressurser på energiomlegging – med andre ord utfasing av fossil energi til oppvarming av bygg. Det er et helt nødvendig bidrag til Norges mål om å kutte utslippene med 20 pst. hjemme innen 2020, noe Høyre stiller seg bak.

Potensialet for energieffektivisering er imidlertid uforløst. 40 pst. av Norges netto innenlands stasjonære sluttforbruk av energi, 80 TWh, brukes til drift av bygninger og funksjonalitet for brukerne. Likevel mangler

Norge klare mål og gode nok virkemidler for å realisere energisparingspotensialet i bygningsmassen.

EU har i sin energi- og klimapakke vedtatt både at 20 pst. av EUs samlede energiforbruk i 2020 skal komme fra fornybare energikilder, og at energibruken skal effektiviseres med 20 pst. i forhold til «business as usual». Energieffektivisering i bygninger vil gjøre det lettere å oppfylle disse forpliktelsene, men også forpliktelser Norge vil bli pålagt i kommende revidert utgave av EUs bygningsenergidirektiv og i EUs fornybardirektiv.

1. februar 2007 trådte nye energikrav i tekniske forskrifter til plan- og bygningsloven i kraft. De nye kravene skal redusere netto energibehov med om lag 25 pst. sammenlignet med tidligere forskrifter, noe som vil gi en besparelse på om lag 4,5 TWh. Det viser hvor viktig det er at politikerne bruker de tekniske forskriftene aktivt, og at kravene skjerpes gjennom hyppige revideringer av tekniske forskrifter. Det er viktig med gode merkeordninger for bygg, ikke minst ved salg og utleie, slik at energieffektivitet i større grad kan gjenspeiles i salgspris eller leiepris. Dagens energimerkeordning kan også brukes til å stille krav til energibruk i nye bygninger. Her må det offentlige gå foran. I Oslo setter man nå i gang en rekke forbildeprosjekter knyttet til offentlige bygninger. Sist ut er skolene Gran og Veitvet. Klimavennlige bygg er en helt nødvendig del av Oslos strategi for å nå byens ambisiøse mål om å kutte klimagassutslippene med 50 pst. innen 2030.

Høyre mener staten har et spesielt ansvar for å gå foran. Derfor var det spesielt skuffende og et symbol på regjeringens manglende handlekraft da regjeringen valgte å oppføre det nye bygget i regjeringskvartalet, R6, med middelmådig energistandard. Paradokset blir ikke mindre av at miljøvernministeren ved flere anledninger har trukket frem Storebrands nye hovedkontor på Lysaker som et fremragende eksempel på klimavennlig rehabilitering.

Private husholdninger utgjør 68 pst. av energiforbruket i Norges bygningsmasse, og utskiftningen av bygningsmassen tar tid. Nye krav i teknisk forskrift er derfor ikke nok alene. Dersom vi skal oppnå vesentlig fremgang, er vi avhengig av gode incentiver til å investere i energieffektiviseringstiltak. Enova har i dag en sjablongbasert støtteordning for selektive energitiltak rettet mot husholdninger. Utover dette er minstegrensen for å utløse støtte fra Enova 500 000 kWh spart energi per år. I praksis betyr dette at Enovas midler ikke er tilgjengelig for privatboliger og mindre boligselskaper. Høyre mener den enkelte boligeier bør stimuleres til energieffektiviseringstiltak gjennom f.eks. skattefradrag for dokumenterte utgifter til energisparingstiltak i egen bolig. Det er en enkel, effektiv og ubyråkratisk modell som vil utløse betydelig energieffektivisering i Norge, i segmenter i bygningsmassen som i dag har få eller ingen offentlige støtteordninger. I dag er det bare Oslo, styrt av blå-blå partier, som har tilfredsstillende støtteordninger for private husholdninger.

Det er verdt å merke seg at skattefradrag for energieffektivisering i egen bolig er vedtatt innført i Sverige og USA. Et annet aktuelt alternativ er såkalte hvite sertifikater, som vi merker oss med interesse at representanten

Heikki Holmås talte varmt for i denne sal på mandag, og representanten Serigstad Valen i dag.

Høyre mener at så vel energikrav som støtteordninger må være teknologinøytrale, slik at man oppnår mest mulig energieffektivisering for hver investert krone. Energiforbruk og støtteordninger må derfor basere seg på krav til levert energi i bygningen.

Høyre mener det bærer galt av sted når regjeringen i sitt forslag til nye tekniske forskrifter ønsker å fase ut elektrisitetsbruk, til tross for NVEs faglige innsigelser om at strøm til oppvarming av bygninger både er rent og effektivt. Jeg er sikker på at de av landets borgere som har investert i varmpumpeanlegg der 1 kWh strøm gir 3 kWh varme – og det finnes sikkert noen også i denne sal – synes det er svært uheldig å bli satt i miljømessig bås med dem som benytter oljefyr.

Elektrisitetsforbruk i Norge kommer fra ren og miljøvennlig vannkraft. Elektriske varmesystemer anvender etablert strømmett og krever ikke en parallell infrastruktur. Nye, fornybare energikilder vil i stor utstrekning kunne transporteres og anvendes med elektrisitet som energibærer. Elvarmen er rask og effektiv å regulere til rett temperatur, og kan dessuten fjernstyres eller forhåndsprogrammeres og medfører dermed et lavt behov for levert energi til bygget.

Erling Sande (Sp) [11:29:00] (leiar i komiteen): Fyrst vil eg peike på at eg er glad for at forslagsstillarane viser engasjement for energieffektivisering. Ikkje berre forslagsstillarane, men ein samla komité har eit stort engasjement på dette området.

Skal vi nå klimamåla, er det heilt sentralt å få gode resultat òg på dette området. Dersom vi skal få det til, må energien brukast meir effektivt, nye teknologiar må utviklast og introduserast i marknaden, og folk flest må få auka kunnskap om kva effektive og miljøvennlige løysingar dei sjølve kan velje. Det betydelege potensialet for energisparing må løysast ut, og straum må frigjerast frå oppvarming, til bruk for andre og meir miljøvennlige formål. Eg har merka meg den betydelege innsatsen som er gjort av Enova i høve til energieffektivisering og fornybar energi, òg i husstandar.

Sidan innstillinga blei lagd fram, har regjeringane i Sverige og Noreg blitt einige om ei avtale om grøne sertifikat. Den felles kraftmarknaden skal opprettast frå januar 2012 og kjem til å utløyse om lag 26,4 TWh ny energi fram til 2020.

Som komiteens fleirtal har vektlagt i innstillinga til denne saka, vil energieffektivisering kunne bli eit endå meir sentralt satsingsområde for Enova etter at marknaden trer i kraft. Difor ser òg vi i Senterpartiet fram til drøftingar om utforming og vidareutvikling av støtteordningar for energieffektiviseringstiltak, både teknologinøytrale og teknologidrivande ordningar.

Når vi likevel har valt å leggje forslaget ved protokollen, er det òg fordi vi meiner det ligg ei grad av teknologinøytralitet i dagens støttesystem, i og med at ein lyfter fram prosjekt som gir høgaste energiresultat per krone. Samtidig ynskjer vi at det overordna regimet på energieffektivisering – og tenkinga på det området – skal ha ei utforming

som gjer det mogleg å fremje visse teknologiar og styre ynskta teknologiar inn mot visse område. For eksempel gjeld det tilrettelegging for oppvarming, kjelder for oppvarming som frigjer straum, som eg peika på, fordi elektrisiteten er ei meir fleksibel energiform enn t.d. bio-en vil vere per no med dagens teknologi, og kan brukast inn mot område der ein har fossile energibærarar i dag, og på den måten føre til reduserte klimagassutslipp t.d.

Dette set likevel ikkje ein stoppar for å diskutere teknologinøytrale og marknadsbaserte ordningar som t.d. kvite sertifikat. Slike ordningar kan vere gode og effektive på nokre område, men ikkje nødvendigvis alle område som Enova handterer i dag. Vi frå Senterpartiets side stør det overordna målet om energisparing, energieffektivisering, og er opne for å drøfte ulike verkemiddel for å nå det målet, og ønskjer samtidig å lyfte fram det betydelege arbeidet som skjer på dette området i dag. Mykje spennande skjer i regi av Enova med gode resultat. Det skal heller ikkje underkjennast.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:32:39]: Som representanten Astrup sa, er den mest miljøvennlige TWh-en den som ikke blir brukt. Men det er slik at vi er avhengig av energi. Vi er kanskje mer enn noen gang avhengig av energi.

Saksordføreren, Serigstad Valen, sa at dette var et godt forslag på mange måter, og at vi har et betydelig potensial når det gjelder energieffektivisering. Representanten Serigstad Valen er en forkjemper for hvite sertifikater. Jeg tror nesten ikke det er en eneste energidebatt der representanten ikke trekker fram hvite sertifikater. Det er jeg veldig glad for. Jeg har skrevet her at representanten Serigstad Valen har et hjertebarn i hvite sertifikater. Jeg ser fram til at regjeringen presenterer en sak nettopp om hvite sertifikater, fordi jeg forventer at SV i regjering vil bruke flertallsmakten sin og presentere en slik sak for Stortinget.

Regjeringen har satt ned et utvalg ledet av Arnstad, Arnstad-utvalget, og nå har også rapporten fra hennes utvalg kommet. Vi får der beskjed om at vi har et stort potensial i energieffektivisering i eksisterende bygg. Vi kan spare 10 TWh fram til 2020 og 40 TWh fram til 2040. Det er en halvering i forhold til den energien som vi i dag bruker.

Det sies at skal vi klare dette, må vi sette noen penger inn. Vi må bruke 1–2 mrd. kr. Vi vil få 80 000 arbeidsplasser, og staten vil til sjuende og sist få en del økning av moms inn til statskassen. Så det er en liten runddans vi er med på når det gjelder økonomi, men den gir resultater for bedre utnyttelse av energien. Det er vel det denne forsamlingen er opptatt av.

Jeg er veldig glad for den merknaden som flertallet har i innstillingen om Enovas framtid. La meg sitere:

«Flertallet mener at energieffektivisering vil kunne bli et enda mer sentralt satsingsområde for Enova etter at dette markedet trer i kraft. I denne sammenheng imøteser flertallet videre drøftinger om utforming og vidareutvikling av støtteordningene for energieffektiviseringstiltak, herunder både teknologinøytrale og teknologidrivende ordninger.»

Vi er egentlig ikke så uenig i saken i forhold til framtiden, for med grønne sertifikater på plass, som vi skal få oss forelagt før påske, som statsråden har lovet Stortinget, vil vi også måtte ha en gjennomgang av Enova. Det er en gjennomgang som Kristelig Folkeparti forventer kommer til Stortinget, og som blir stadfestet her. Men i forbindelse med den gjennomgangen har altså regjeringspartiene her varslet at de ønsker å se på både teknologinøytrale og teknologidrivende ordninger. Kristelig Folkeparti ser fram til denne gjennomgangen.

Borghild Tenden (V) [11:36:28]: Jeg vil bare si litt kort om Enova, siden flere har vært inne på det.

Venstre er i all hovedsak positiv til en omlegging av Enova slik at ordningene blir teknologinøytrale. Venstre er for en utredning av hvite sertifikater og positiv til konkurranse mellom teknologier innenfor energieffektivisering. På samme måte som en markedsbasert mekanisme som grønne sertifikater er Venstres foretrukne virkemiddel for ny fornybar energi, er hvite sertifikater et effektivt virkemiddel for å ta ut energieffektiviseringspotensialet i norske bygg. Så jeg støtter representanten Hjemdal i forventningene.

Men Venstre ser det også som viktig at Enova har muligheten til å støtte teknologiutvikling av umodne teknologier, og Venstre tar det for gitt at dette forslaget ikke stanser denne typen aktivitet i Enova. Enova bør ha en egen pott til teknologiutvikling selv om det blir konkurranse mellom modne teknologier. Som et konkret eksempel mener Venstre at Enova f.eks. bør støtte pilotprosjekter om plusshus for å vise at det er mulig å gjennomføre slike ambisiøse, men i dag ulønnsomme prosjekter.

Forsknings- og utviklingsprosjekter er viktig, men det bør ikke være noe i veien for å kunne kombinere et teknologinøytralt regime for de store volumene og ha målrettede FoU-tiltak mot enkeltteknologier. Derfor vil Venstre støtte forslaget i innstillingen.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:38:23]: Jeg viser til mitt svar til Stortinget i denne saken i begynnelsen av november.

Regjeringa har valgt å organisere støtteordninger for energieffektivisering gjennom Energifondet og Enova. Enova gir tilskudd til teknologiutvikling og investeringer i energieffektivisering i bygg, anlegg, industri og fornybar kraft- og varmeproduksjon. Prosjektet er mangeartet i størrelse og teknologi. I avtalen mellom Olje- og energidepartementet og Enova er formålet for Enovas forvaltning av Energifondet rettet mot en langsiktig utvikling av markedene for fornybar energi og energieffektivisering. Enova forvalter et bredt spekter av virkemidler. Jeg vil i den sammenheng også vise til evalueringen av Enova som ble lagt fram for Stortinget i Prop. 1 S for 2010–2011.

Regjeringa har en omfattende satsing rettet mot å bedre energieffektiviteten i bygningsmassen. I juni 2010 etablerte Enova et nytt og bredere programtilbud innenfor markedsområdet bolig, bygg og anlegg. Dette inkluderer både støtteordninger og ulike former for rådgivningstjenester. I tillegg til Enovas virksomhet på energieffektivisering er

andre virkemidler viktig, eksempelvis er teknisk forskrift, som forvaltes av Kommunal- og regionaldepartementet, helt sentralt i dette arbeidet.

Energieffektivisering er et langsiktig arbeid, og stabile rammer er avgjørende for at satsingen skal være effektiv og gi ønskede resultater på sikt. Utvalget av prosjekter som støttes av Enova, skjer innenfor rammene av den avtalen som ligger mellom departementet og Enova, og særskilte mål som er fastsatt av Stortinget. Prosjektene som gir høyest energiresultat pr. støttekrone, blir prioritert. Denne modellen gir betydelig aktivitet på alle satsingsområdene. Jeg mener også at det er en stor grad av teknologinøytralitet i denne modellen.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:40:34]: Det gis et inntrykk fra statsråden og fra enkelte rød-grønne representanter av at dagens ordning for så vidt er teknologinøytral, fordi den altså skal gi støtte til de prosjektene som gir mest resultat. Men det er jo en sannhet med modifikasjoner, for regjeringen har jo definert vekk en del teknologier, ikke fordi de ikke er grønne, eller fordi de ikke sparer teknologi, men rett og slett fordi regjeringen mener de er for billige, de er for framtreddende i markedet allerede. Det kan godt være et argument, men da er det jo mer et argument for at en vil bidra til en regulering av konkurransen mellom teknologier enn det er et argument for at en vil maksimere energisparingen. Da er spørsmålet mitt – og det blir rent prinsipielt: Mener statsråden det er viktigere å stimulere teknologibredden i markedet enn det er å stimulere det totale energisparevolumet?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:41:30]: Jeg tror for det første vi kan være enige om hva regjering og regjeringspartier her mener, for jeg brukte uttrykket «stor grad av teknologinøytralitet», og det oppfatter jeg at også andre har gjort. Det tror jeg egentlig også representanten Solvik-Olsen er enig i.

Jeg kan bruke et eksempel som har vært mye framme, som viser nettopp denne problemstillingen. Det har vært stort fokus på at en burde gi støtte til kjøp av vedovner. Vedovner er noe som ligger en senterpartist nær. Det er en god måte å bedre energibruken i huset på, men samtidig er det relativt rimelige investeringer det er snakk om i det enkelte hus. Det er store volumer som omsettes hvert år, og hvis en f.eks. skulle gått inn og gjort noe der, ville det i praksis tatt de budsjettene vi har på dette området nå. Jeg mener ikke det er riktig å gå inn og støtte tiltak som jamnt og trutt blir gjennomført, men at man heller skal bruke pengene på å ta ned terskelen økonomisk på gode energieffektiviseringstiltak som ellers kanskje ikke ville blitt gjennomført, fordi det ligger i grenseland for hva en privatperson f.eks. anser som lønnsomt, og anser som aktuelt å gjøre.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:42:46]: Jeg forstår logikken til statsråden, men jeg vil likevel utfordre ham, fordi det økonomiske grenselandet vil variere fra person

til person, fra inntekt til inntekt. Det som er mulig for Rimi-Hagen å gjøre i sin bygning ved å få vekk oljefyren og få miljøvennlig energi der, vil ikke være mulig for noen andre. Men de som ringer oss på Stortinget og beklager seg over at strømregningen nå er 2 000 kr mer enn normalt, eller 4 000 kr mer enn normalt, har uansett ikke råd til de store kapitalløftene, men de hadde kanskje gjort noe med vedovnen sin eller fått inn en luft-til-luft varmepumpe hvis de hadde fått støtte der. Men det å bore etter jordvarme eller luft til vann er noe de uansett ikke har råd til. Dermed hadde du fått et høyere tempo på den utskiftningen selv om det hadde vært innenfor mer konvensjonelle teknologier enn boring etter varme. Så hadde jo også Jøtul og andre vedovnsprodusenter i Norge kunne glede seg over det.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:43:49]: Ja, jeg tror mange vedprodusenter, som ligger tett på mitt bakland politisk, isolert sett ville syns at det var et godt tiltak. Men en må jo gå inn og se på nytteverdien, altså ressursbruken, pengebruken opp mot hva en får igjen.

Jeg tror representanten Solvik-Olsen har helt rett i at det fins gode eksempler på enkeltpersoner og enkeltbedrifter, virksomheter som ville hatt nytte av en ordning som hadde et større økonomisk omfang, som hadde en større bredde. Men en kommer ikke bort fra at en må foreta en avveining av de økonomiske hensynene opp mot hva en da mister av mulighet til å introdusere nye teknologier, til å få gjennomført andre tiltak. Jeg kan ta det ett skritt videre og problematisere litt rundt isolasjon av hus, utbytting av vinduer. Det er også gode eksempler på fantastiske, fornuftige energieffektiviseringstiltak. Hvis en går inn på det, snakker vi om relativt store beløp, hvis en skal mene at det også er et område som staten skal involvere seg i.

Siri A. Meling (H) [11:45:06]: For Høyre er energieffektivisering viktig, og vi er også opptatt av å ta i bruk ny teknologi for å oppnå større grad av energieffektivisering. Derfor er vi fra vår side bekymret over utsettelsen eller de gjentatte utsettelsene av implementering av automatiske måleravlesingssystemer og tilrettelegging for en toveiskommunikasjon mellom forbruker og energiselskap.

I statsrådens svar på mitt spørsmål av 7. september 2010 sier han følgende:

«Innføringen av AMS i Norge har lenge vært høyt oppe på den politiske dagsorden. Jeg har stor tro på at toveiskommunikasjon mellom nettselskap og forbrukere vil øke bevisstheten rundt energiforbruk og også gi incentiver til energisparing.»

Det er vi fra Høyres side helt enig i.

Mitt spørsmål til statsråden er om han i samtale med bl.a. NVE ser at det går an å få implementert AMS i Norge raskere enn i 2018, som nå er skissert, og som er langt senere enn i andre europeiske land.

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:46:10]: Mitt svar på spørsmålet er ja.

Så tror jeg det er viktig å utdype og nyansere 2018-begrepet, for verken NVE eller regjeringa har tenkt å vente

til 14 dager før den datoen og så installere AMS i hele landet. Vi snakker om en prosess fram mot en dato. Jeg er opptatt av at vi kommer i gang så raskt som mulig. Jeg ser på muligheten for at en kan gjøre det på ulike måter når det gjelder å starte dette, og mener akkurat det samme som representanten Meling når det gjelder hvor bra tiltaket toveiskommunikasjon er.

Da er jeg tilbake der jeg startet. Svaret er ja, og jeg er opptatt av at vi skal se på mulighetene for å komme i gang så raskt som overhodet mulig. Og vi skal være ferdig før 2018, vi skal ikke begynne like før 2018.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [11:47:17]: Statsråden viste i sitt innlegg til Enovas nye ordning fra i sommer som gjelder mer satsing på energieffektivisering. Nå har vi fått en avtale med Sverige om grønne sertifikater. Vi får et fornybardirektiv på plass i løpet av kort tid, håper jeg.

I flertallsmerkningen som jeg viste til i mitt innlegg, står det:

«Flertallet mener at energieffektivisering vil kunne bli et enda mer sentralt satsingsområde for Enova etter at dette markedet trer i kraft.»

Dette markedet er da for grønne sertifikater.

Statsråden svarte i replikkordskiftet i budsjettdebatten mandag med undertegnede at han «har store ambisjoner» for Enova. Det er flott. Kan statsråden utdype litt disse store ambisjonene når det gjelder Enovas rolle som en viktig aktør på energieffektiviseringsområdet?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:48:16]: Jeg har store ambisjoner for Enova på to måter for 2011. For det første kommer Enova til å forvalte et budsjett som de aldri før har forvaltet, et stort budsjett. Vi har fått på plass gode rammer for Enovas virksomhet.

I tillegg ser jeg for meg et Enova som i 2011 spisser virksomheten sin inn på varme, på energieffektivisering og på teknologiutvikling. I det ligger det en mulighet for Enova til rett og slett å gjennomføre flere prosjekter og samtidig bli enda bedre på rådgivingsida, på det å være inne og bruke sin kompetanse til å hjelpe og jobbe sammen med bedrifter, virksomheter, for å finne løsninger som er gode, og som leder fram til søknader – som gjennom det leder fram til konkrete resultater.

Nikolai Astrup (H) [11:49:30]: Det gleder meg at statsråden ønsker å innføre AMS så raskt som mulig. Nå vet vi jo at «så raskt som mulig» er et relativt begrep, og kanskje i særdeleshet for denne regjeringen. Vi har jo ventet på grønne sertifikater som skal gjennomføres «så raskt som mulig», og vi har ventet på å løse kraftkrisen i Midt-Norge, som skal løses «så raskt som mulig». Mange utfordringer står uløst, selv om de skulle løses «så raskt som mulig».

Da er mitt spørsmål til statsråden hva det egentlig innebærer at han skal komme i gang med innføring av AMS «så raskt som mulig». Hvilket konkret tidsperspektiv, ikke for sluttdato, men for påbegynningsdato, er det statsråden har i tankene?

Statsråd Terje Riis-Johansen [11:50:20]: Hadde jeg hatt den datoen klar, hadde jeg offentliggjort det og kommentert det i tidligere innlegg og tidligere svar. Vi har jo vært innom dette temaet ved en del ulike replikkvekslinger i salen.

Det dette handler om, er å balansere ut ønsket om å få AMS på plass med en trygghet for at de løsningene som blir valgt, er de endelige løsningene som også våre naboland kommer til å velge, og som ligger inne i de standardene som EU legger til grunn. Der er ikke ting endelig avklart. Det er fortsatt noen prosesser å gå på der, og det må vi forholde oss til. Men når vi har klarhet rundt det, mener jeg at det ikke er noen grunn til å sitte stille og vente på at 2018 skal komme. Da mener jeg at «så raskt som mulig» er en offensiv inngang til dette, en offensiv tilnærming, og det er det både NVE og departementet kommer til å legge til grunn for arbeidet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 1982)

Sak nr. 6 [11:51:31]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en helhetlig plan for CO₂-håndtering (Innst. 126 S (2010–2011), jf. Dokument 8:166 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Laila Thorsen (A) [11:52:24] (ordfører for saken): Jeg viser til Innst. 126 S fra energi- og miljøkomiteen om forslaget fra Fremskrittspartiet om en helhetlig strategi for CO₂-håndtering.

Regjeringens plan og utgangspunkt i spørsmålet om CO₂-fangst og -lagring ligger i Soria Moria-erklæringen. Det er et viktig mål for regjeringen å bidra til fangst og lagring av CO₂. Videre har Stortinget, så nær som Fremskrittspartiet, sluttet seg til klimaforliket, som også er klart på CO₂-fangst og -lagring. Statsråden har i brev til energi- og miljøkomiteen 10. november 2010 gjort rede for regjeringens strategi for CO₂-fangst og -lagring.

Jeg vil trekke fram noen elementer i CO₂-satsingen som er særlig viktige for Arbeiderpartiet.

IEA anslår at verdens energietterspørsel vil være om

lag 50 pst. høyere i 2030 enn i dag. For å kunne møte klimautfordringene verden står overfor, er det derfor viktig å få på plass teknologi som muliggjør bærekraftig bruk av energi. CO₂-fangst og -lagring vil være et av de viktigste tiltakene for å kunne møte veksten i energietterspørselen og samtidig redusere utslippene.

CLIMIT er det nasjonale programmet for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂. CLIMIT-programmet utgjør et sentralt virkemiddel for den norske satsingen på fangst og lagring av CO₂. I budsjettet for 2011 ble det tilført om lag 176 mill. kr til CLIMIT. Demonstrasjonsdelen av programmet finansieres gjennom avkastningen fra Gassteknologifondet og disponeres av Gassnova. FoU-delen finansieres over statsbudsjettet og disponeres av Forskningsrådet.

Denne regjeringen gjennomfører en stor satsing på fangst og lagring av CO₂. Vi jobber både i Norge og internasjonalt for en raskere utbredelse av fangst- og lagringsteknologi. Prosjekter for håndtering av CO₂ er komplekse, og det vil alltid være heftet usikkerhet ved nybrottsarbeid.

Når det gjelder prosjektet på Mongstad, har regjeringen varslet at den vil komme tilbake til Stortinget med en sak om dette. Det vil i den anledning bli en god mulighet til å være med og debattere det.

Regjeringen har laget en plan for fangst og lagring av CO₂. Det er satt i gang en rekke initiativer både på FoU-siden og på demonstrasjonssiden. Teknologier på dette området er fortsatt i stor grad uprøvd i større skala. Regjeringen er med og tar ansvar for en nødvendig teknologiutvikling innenfor fangst og lagring av CO₂. Regjeringens politikk tar utgangspunkt i en grundig, kunnskapsbasert strategi. Dette er spesielt viktig i slike saker, som gjerne er kostbare, og har store implikasjoner.

Jeg registrerer at det i disse sakene stadig presenteres løsninger fra opposisjonen, hvor hensynet til miljøet, til forurenser-betaler-prinsippet og langsiktigheten er inne i litt varierende grad. Det er for øvrig også grunn til å merke seg at opposisjonen ikke er enige seg imellom i disse spørsmålene.

Flertallet i komiteen innstiller på at dette forslaget ikke bifalles.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:56:15]: Jeg vil begynne med å fremme forslaget som Fremskrittspartiet er med på.

Så beklager jeg at forslaget ikke bifalles av regjeringspartiene. Da minner jeg om hva energiministeren sa i det første replikkordskiftet, om behovet for en energimelding, at det dukker gjerne opp informasjon, fakta eller erfaringer som gjør at det som en vedtok tidligere, kanskje bør omgjøres, for et vedtak gjelder kun til et nytt vedtak gjøres. Dette er et typisk eksempel på det – ikke fordi noen fra opposisjonen ønsker å sabotere eller trenere det som skjer, men rett og slett fordi vi tror det er mulig å få det inn på en bedre kurs enn den vi har i dag. Vi tror det er større sjanser for suksess ved å velge en annen retning, andre virkemidler. Derfor må Stortinget kunne ta en debatt om strategien. Det er helt sikkert uenighet også i opposisjonspartiene om hva som er den beste strategien, men jeg registrerer at det er det jammen meg

også i regjeringspartiene. Så det er ikke et argument mot forslaget.

Det er behov for å ta en liten stans, en pust i bakken, og løfte blikket for å se om kursen er rett. Det kan en gjøre uten at en forsinker det som skjer på Mongstad, for det er det Gassnova som administrerer.

Vi kan ikke vedta suksess, understreker de rød-grønne partiene. Der er jeg som sagt helt enig. Dette er en teknologi som må utvikles. Men erfaringene viser at det som regjeringen la til grunn i Soria Moria I, har blitt skrinlagt – alt sammen. En skulle rense Kårstø i 2009. Det skal en ikke lenger. Senere – etter at Soria Moria ble vedtatt – kom en med en ny plan. Da skulle en utvikle en teknologi for rensing på Mongstad innen 2014. En skal ikke lenger rense innen 2014 – det er utsatt. Kostnadene i tilknytning til test-senteret anslås nå til 6 mrd. kr, og det øker for hver gang statsministeren omtaler det. Det er sagt at det skal brukes 4 mrd. kr på prosjektering av fullskala rensing – en teknologi man ikke vet hvordan skal være. Vi vet ikke hvordan dette blir, men en skal altså bruke opptil 4 mrd. kr på prosjektering.

I 2006 var det snakk om å realisere et gasskraftverk på Tjeldbergodden. Shell og Statoil gikk sammen for å få en helhetlig verdikjede for CO₂-håndtering. Da sa den første rød-grønne energiministeren, Odd Roger Enoksen, at han var sikker på en realisering av prosjektet. Det var i mars 2006. Statsministeren uttalte i en NTB-melding i begynnelsen av mars at han ikke bare var sikker på prosjektet, men han regnet med at dette kunne gjennomføres uten statlige bidrag. Prosjektet er skrinlagt.

Alle visjonene som denne regjeringen har hatt, er lagt i grus eller utsatt. Det er gjerne et tegn på at en bør ta en strategidebatt, ikke bare ha en årlig redegjørelse for Stortinget. For det betyr at regjeringen informerer, men det blir altså ikke rom og tid for en skikkelig debatt. Det legges det ikke opp til når en i tillegg skal behandle budsjettet – derfor denne saken her.

Vi vet at det skjer mange spennende ting utover det regjeringen holder på med. Hammerfest Energi og Saga Petroleum fremmet for mange år siden en konsesjonssøknad om å få bygge gasskraftverk med rensing på Melkøya. De fikk avslag av denne regjeringen, som krever rensing på alle konsesjoner. Siemens har nylig sagt at de vil inn på Mongstad, men det vil kreve betydelige kostnader som Gassnova ikke har penger til å dekke. Aker Clean Carbon stiller seg spørrende til den amindebatten som er i Norge, og viser til at de er inne i et stort prosjekt som skal realiseres i Skottland. Dette drøftes ikke av dagens regjering.

I det siste har også Industrikraft Møre kommet på banen igjen. De har fått konsesjon, men de har en utslippstillatelse som forutsetter rensing fra dag én, men staten har sagt at en ikke skal gå inn og bidra. Det er det samme som å si at det gasskraftverket ikke skal realiseres. Da er det en gyllen mulighet for dette kongeriket til å bedre den strategien som alle partiene har stilt seg bak. Vi står altså her med en regjering som sier at jo, vi skal bruke 25 mrd. kr på fullskala rensing på Mongstad en eller annen gang i framtiden, og vi skal bruke 4 mrd. kr på å prosjektere det,

men vi nekter som regjering å diskutere om vi heller kan være med og realisere et lignende prosjekt for privat kapitalrisiko i Møre og Romsdal. For meg er det ganske oppsiktsvekkende. Hvis privat kapital er villig til å ta en risiko på prinsippet om «no cure, no pay» til en langt lavere kostnad enn det som er kostnadene for Mongstad, synes jeg det er spesielt at statsministeren i spørretimen i går sa at nei, uansett skal dette skje på Mongstad. Den type debatt må vi kunne ta, for vi lar altså regjeringen få lov til å legge premissene for debatten med at en ikke legger føringer i forslaget, men bare ber om at regjeringen kommer til Stortinget med en slik debatt. I en slik debatt burde en også diskutere om det finnes muligheter for bruk av CO₂. Det finnes mange steder det forsøkes på å anvende CO₂ i en kommersiell verdikjede. Det ville gjort det enda mer interessant for privat kapital.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Nikolai Astrup (H) [12:01:41]: Forskning og utvikling av teknologi for fangst og lagring av CO₂ må ha som formål å utvikle løsninger som flere enn verdens rikeste land har råd til å ta i bruk. Det er viktig å redusere nasjonale utslipp. Norge bør demonstrere at det er mulig å kombinere økonomisk vekst og høy levestandard med lave utslipp og et beskjedent økologisk fotavtrykk. I global sammenheng er imidlertid norske utslipp helt marginale. Hensikten med vår satsing på teknologiutvikling innen CCS må derfor være å gjøre en forskjell internasjonalt. I lys av vår rolle som en stor olje- og gassseksportør har vi et medansvar for å bidra til dette.

En nasjonal strategi for CO₂-håndtering vil klargjøre hvordan vi best bidrar til å nå målene om på den ene siden å rense nasjonale utslipp og på den andre siden å bidra til å realisere en kostnadseffektiv teknologi med internasjonal anvendelighet. Samtidig vil en helhetlig plan for CCS i Norge også bidra til klarhet i fremtiden for teknologisenteret på Mongstad, som har et betydelig potensial som senter for testing og videreutvikling av CCS-teknologi i mange tiår fremover.

Høyre har hele tiden støttet – og er fortsatt tilhengere av – en sterk offentlig satsing på forskning og utvikling av resneteknologi for kraftproduksjon fra fossile energikilder. Imidlertid har ikke Norge ubegrenset med ressurser til noe formål – heller ikke til dette. Derfor er det avgjørende at vi får mest mulig igjen for de ressursene vi setter inn. Norges første fullskala renseanlegg bør derfor realiseres der det har størst læringsverdi og lavest kostnader.

Regjeringen varslet i forslaget til statsbudsjett for 2011 at prisen for rensing av kraftverket på Mongstad anslås til 20–25 mrd. kr. Det er mye penger – og sannsynligvis avskrekkende for andre land og aktører som vurderer CCS i klimakampen.

Regjeringen har også, klok av skade, varslet at investeringsbeslutningen kan bli ytterligere utsatt grunnet teknologiske og økonomiske komplikasjoner. Hittil har beslutningen blitt skjøvet på til 2014, med forventet Ferdigstillelse tidligst i 2018. Regjeringen åpner også for å

vurdere andre teknologier for fullskala rensing enn den aminbaserte.

Alt dette viser hvor krevende det er å bygge et fullskala anlegg på et varmt anlegg inne på et raffineriområde. Konserndirektør i SINTEF, Torstein Haarberg, mener det knapt finnes et dyrere sted i verden å bygge et slikt anlegg enn på Mongstad.

De høye kostnadene og det faktum at anlegget neppe vil stå ferdig før om ti år, gjør det krevende å forsvare investeringene. Verdien for Norge og verden synker i takt med at prisen stiger og prosjektet drar ut i tid.

Høyre står ved sine forpliktelser i klimaforliket. Dermed er det ingen tvil om at vår ambisjon om å rense Mongstad og andre store punktutslipp i Norge står fast. Imidlertid er det helt nødvendig å ha en tverrpolitisk plan for hvordan vi best innfrir den ambisjonen, samtidig som læringsverdien i nasjonale og internasjonale CCS-prosjekter øker. Det er relativt bred enighet utenfor dette huset om at det neppe er mulig å innfri klimaforliket dersom vi legger regjeringens strategi og tempoplan til grunn. Derfor er tiden kommet for å tenke nytt.

Vi merker oss at viljen til å gjennomføre konkrete klimatiltak har vist seg svært begrenset i regjeringspartiene, men Høyre har fremdeles håp om at regjeringen kan være med og bidra til en mer offensiv CCS-strategi.

Når kart og terreng skiller lag, er det klokest å følge terrenget. Høyre mener derfor at det første fullskala renseanlegget i Norge bør realiseres raskest og rimeligst mulig i et nytt gasskraftverk. Det må være viktigere for verden at det realiseres et anlegg raskt – kanskje allerede i 2014 – enn at det realiseres på Mongstad i 2018 eller senere.

Realiseringen av et fullskala anlegg med rensing integrert fra dag én vil være teknologisk banebrytende, og erfaringene fra bygging og drift av et slikt anlegg kan også gjøre at det ettermonterte anlegget på Mongstad kan realiseres billigere og raskere.

Det er ingen tvil om at staten må bidra til å realisere det første fullskala renseanlegget i verden. Det er underlig at regjeringspartiene ikke ser paradokset i at man er villig til å betale 25 mrd. kr for å rense et halvt gasskraftverk på Mongstad i 2018 eller senere, men ikke er interessert i å bidra med en brøkdell til et anlegg som kanskje kan stå ferdig allerede i 2014. Representanten Serigstad Valen har tidligere vært veldig opptatt av salderingen av kostnadene ved et slikt anlegg. Jeg håper han kan stille seg bak prinsippet om at staten kan og bør bidra i denne fasen, så kan vi på et senere tidspunkt ta debatten om hvorvidt salderingen skal skje gjennom bevilgninger over statsbudsjettet, utskrivning av nye avgifter eller på andre måter.

Til slutt: Det er viktig at en fremtidig CCS-strategi for Norge ses i sammenheng med EUs planer for en felles infrastruktur for CCS. Vi bør også legge til grunn finansieringsmodeller som tydelig avgrensner skattebetalernes økonomiske ansvar og statens ansvar knyttet til teknologisk risiko. Åpne internasjonale anbudsrunder basert på prinsippet om «no cure, no pay» må ligge til grunn for realiseringen av fremtidige renseanlegg i Norge. Helt vesentlig i en nasjonal strategi for CCS må også være løsninger som tilfredsstillende behovet for transport og lagring

av CO₂ og en plan for fremtidig bruk av teknologiseret på Mongstad.

Per-Kristian Foss hadde her overtatt presidentplassen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:06:41]: CO₂-rensing er en helt sentral del av løsningen på problemet med menneskeskapte klimaendringer, og det er jo ikke så mange år siden det ble sett på science fiction. Det er heller ikke så mange år siden menneskeskapte klimaendringer var noe de færreste var bekymret for – enkelte partier mente til og med at det var noe som venstresiden hadde funnet på sammen med miljøbevegelsen.

CO₂-rensing må anvendes på tusenvis av utslippspunkter i verden i løpet av ikke så veldig mange år. En ting er å ha rensing på nye utslippspunkter – som jeg oppfatter at f.eks. representanten Astrup er veldig opptatt av med hensyn til at det vil redusere prisen på renseprosjekter – en annen ting er at veldig mye av det vi skal rense i verden, er anlegg som allerede er i drift. Det er raffinerier, det er kraftverk og det er industrianlegg som allerede slipper ut mye CO₂, der vi må ettermontere rensing. Det er det så langt ingen som har fullført i verden på store utslippspunkter. Det betyr at Mongstad-prosjektet i høyeste grad er relevant for veldig mye mer enn Mongstad, fordi Mongstad, som representanten Astrup og andre har vært inne på og helt korrekt sier, er et veldig vanskelig anlegg å rense. Det viser jo også prosessen til nå. Det er tekniske utfordringer. Det er økonomiske utfordringer. Gassnova anser aminteknologien som så langt er valgt på Mongstad, som den mest modne teknologien for CO₂-rensing. Den teknologien har likevel, som vi kjenner til, utfordringer knyttet til seg når det gjelder helsefaren ved utslipp av nitrosaminer til luft, som en del av renseprosessen. Det er enda en ting vi må ta oss tid til å se på og være sikre på at vi har kontroll på når vi bygger et renseanlegg.

Dette tar tid, dette er komplisert, og det er veldig kostbart. Men det er ikke et argument i seg selv for at prosjektet verken er mislykket, at det er på feil kurs, eller at man bør flytte dette prosjektet andre steder. Du kan jo velge ulike tilnærminger til status på Mongstad nå. Jeg har lagt merke til at opposisjonen nærmest går i alle retninger i dette spørsmålet, fra å ville avskaffe det man kaller særnorske krav til CO₂-rensing fra dag én ved bygging av nye kraftverk i Norge, til å ville bygge flere gasskraftverk i Norge med rensing fra dag én, der staten skal betale. Det er jo også en interessant ideologisk tilnærming fra den ideologiske fløyen i Stortinget, som vanligvis pleier å messe om at forurensere skal betale, at staten skal ta en rekke renseregninger framover. Det synes jeg er interessant.

Så er det også sånn at Mongstad foreslås flyttet til de fleste steder etter hvert. Jeg har lagt merke til at Venstre ønsker å flytte Mongstad-prosjektet til Kårstø. Høyre ønsker å flytte Mongstad-prosjektet til Elnesvågen. Personlig er jeg veldig begeistret for planene om et CO₂-fritt gasskraftverk i Elnesvågen som kan bidra til å løse kraftproblemene i regionen, men jeg registrerer jo også at Høyre har brukt mine utspill om det til å spre desinformasjon om

hva SV mener om saken. Det jeg gjør, er å ta den naturlige konsekvensen av at regjeringen har gitt konsesjon til et gasskraftverk i Elnesvågen, og at det skal renses fra dag én. Og så er det ingen hemmelighet at jeg mener at det bør være rom for å bruke CO₂-avgiften som et mer aktivt virkemiddel for å utløse lønnsomhet i flere renseprosjekter i dette landet, og det håper jeg er én av tingene vi kan diskutere i forbindelse med klimameldingen.

Representanten Solvik-Olsen sier at vi må stoppe opp, løfte blikket og ta en statusoversikt. Det er jo det vi gjør når regjeringen har varslet at den kommer tilbake til Stortinget om kort tid med en oppdatering på Mongstad-prosjektet. Vi har en plan for CO₂-håndtering i Norge. Det er å rense Mongstad og Kårstø. Jeg registrerer at andre partier prøver å så tvil om regjeringens intensjoner. Jeg forholder meg til at vi skal nå de målene vi har satt oss i klimaforliket, og da er det mange utslipp som skal kuttes i årene som kommer.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:11:15]: Innledningsvis vil jeg vise til at Kristelig Folkeparti i forrige stortingsperiode fremmet forslag i Stortinget om en handlingsplan for CO₂-håndtering fra store punktutslipp i industrien. Rensing av store punktutslipp i industrien er et av de mest effektive og målrettede tiltak for å få til store nasjonale utslippsreduksjoner. Per i dag finnes det mer enn ti industriplanlegg i Norge med årlig utslipp av mer enn 400 000 tonn CO₂-ekvivalenter. Staten er medeier i seks av disse industriplanleggene. Dette gir en mulighet for iverksettelse av samarbeidsprosjekter om CO₂-fangst og CO₂-lagring. Men da trengs det altså en helt annen og mer helhetlig tilnærming til CO₂-håndtering fra regjeringens side.

CO₂-håndtering er blitt et smertens barn for den sittende regjering, og slik ting utvikler seg på Mongstad og Kårstø, kan det virke som om vi bare har sett begynnelsen. Regjeringens lovede månelanding vil bli husket som et historisk mageplask. Det store uhellet var vel at man begynte arbeidet i feil ende. Mongstad og Kårstø ble bygget først, og så skulle man rense etterpå. Et av argumentene som nå brukes som forklaring på utsettelsen på Mongstad, er at dette er et varmt anlegg i drift inne på et raffineriområde. Det får et litt komisk skjær over seg, siden dette ikke bør være en nyhet for regjeringen. Nå som man ser at ting ikke går helt som forutsatt, er det visst ikke så farlig lenger, heller. Representanten Serigstad Valen har sagt i Romsdals Budstikke at det vil ikke være noe nederlag for SV om det skulle komme et renseanlegg i Fræna før på Mongstad, og representanten har gjentatt det samme i tidligere innlegg i denne debatten. Representanten Marthinsen sa i budsjettdebatten her på mandag at «det er ingen prestisje knyttet til at fullskala rensing på et av disse stedene må realiseres først». Når det gjelder «disse stedene», refererer hun da til Kårstø og Mongstad.

I Soria Moria-erklæringen sier man at staten skal bidra økonomisk til CO₂-rensing av gasskraftverk. Ingen vil derimot konkretisere hva dette betyr. Aktørene spør seg om dette bidraget innebærer 1 pst. eller 100 pst. av kostnadene, eller om myndighetene er villige til å garantere en fastpris per tonn CO₂ som leveres ferdig rensert fra et gass-

eller kullkraftverk. Kristelig Folkeparti mener at det er behov for en mer helhetlig tilnærming til CO₂-håndtering i Norge. En helhetlig sak fra regjeringen om CO₂-strategi kunne bidratt til å sette ressursbruken på Kårstø og Mongstad i perspektiv til andre prosjekter. Med de store forsinkelsene vi nå ser på Mongstad, snakker vi ikke lenger om en månelanding. Norge er i dag langt unna den opprinnelige tanken om å påta seg et ansvar for å bygge og realisere et av de aller første fullskala CO₂-renseanleggene i verden. Vi er vel i ferd med å havne i bakleksa, og leverer ansvar og kostnader for teknologiutvikling over til andre land. Istedenfor å resirkulere de samme pengene hvert eneste år i budsjettet til et prosjekt som stadig utsettes, bør regjeringen nå åpne opp for å ta regningen for rensing av CO₂ et annet sted.

Mye tyder på at det vil bli langt billigere å bygge kraftverket og renseanlegget parallelt, samt at man ikke bygger det inne på et eksplosjonsfarlig raffineri. Som et eksempel har Industrikraft Møre fått konsesjon for å realisere et gasskraftverk i Elnesvågen i Fræna, med krav om CO₂-fangst fra første dag. Kristelig Folkeparti mener regjeringen bør åpne for bygging av et nytt gasskraftverk, fortrinnsvis i Midt-Norge, forutsatt krav om rensing fra dag én, og at staten tar regningen for renseanlegget. Kravet om rensing av Kårstø og Mongstad må fortsatt ligge fast. Det må det ikke være noen tvil om, mener Kristelig Folkeparti.

Kristelig Folkeparti støtter representantforslaget vi nå debatterer, og ber om at regjeringen fremmer en sak om en helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge, slik at vi får litt perspektiv over denne debatten.

Borghild Tenden (V) [12:16:14]: Jeg ønsker å begrunne hvorfor Venstre ønsker å stemme for forslagene fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre.

Representanten Solvik-Olsen gikk gjennom historien. Jeg skal selvsagt ikke gjenta den. Og så er det rett, som Snorre Serigstad Valen sa i sitt innlegg, at Venstre har tatt til orde for å se på om ikke Kårstø bør tas ut av skuffen for å realisere et CO₂-fangstanlegg som kan komme på plass raskere, bli billigere og rense mer CO₂ enn på Mongstad.

Venstre mener at det er en svakhet ved de virkemidlene regjeringen i dag bruker for å oppnå målene om full implementering av CCS. Petroleumsvirksomheten på land har tilnærmet ingen CO₂-utslippskostnad, mens petroleumsaktiviteten på sokkelen har en samlet kostnad for kvoter og CO₂-avgift som er bare omtrent halvparten av hva den var i 1998, korrigert for inflasjon. Forventningene om fremtidig kvotekostnad er lave, og det stilles ikke strenge nok krav i utslippstillatelsene som er gitt. Venstre mener det er på høy tid å innføre bedre virkemidler for å kutte utslippene fra de store utslippskildene i Norge.

Det er kun gasskraftprosjektene på Kårstø og Mongstad som har en lovnad fra regjeringen om å få dekket kostnadene for CCS. Bortsett fra disse lovnadene er det få incentiver for utslippseierne til å sørge for at CCS faktisk finner sted. Andre utslippskilder som kan være godt egnet for CCS, slik som industrien i Grenland, har ingen praktisk mulighet til å gjøre CCS. Etter de store økningene som har vært i kostnadene for CCS-prosjektene, er det

også lite aktuelt å inngå nye lovnader for å gjennomføre flere prosjekter finansiert over statsbudsjettet, slik det er gjort for Kårstø og Mongstad.

Klimakur 2020 viser at potensialet for CO₂-reduksjoner i industrien, på offshoreinstallasjonene og på gasskraftverkene er stort. Klimakur viser også at det vil bli vanskelig og dyrt å gjennomføre det klimaforliket som Stortinget har vedtatt, dersom man ikke gjør noen tiltak ved de store punktutslippsskildene.

Situasjonen er den samme globalt. FNs klimapanelers fjerde hovedrapport, IEA og OECD har utredet at CCS i stor skala er et avgjørende klimatiltak for å gjennomføre tilstrekkelige globale utslippsreduksjoner. I IEAs CCS-veikart fra 2009 tegnes behovet for 100 fullskalarensanlegg i drift innen 2020 og 3 400 anlegg innen 2050.

Riksrevisjonen la nylig fram en rapport, der de viste til at det ble gjennomført få klimareduserende tiltak på norsk sokkel, og tiltakene som er mulige innenfor dagens rammer, er allerede utløst.

En CO₂-infrastruktur og knutepunkter på strategiske steder for å koble på eksisterende og nye utslippskilder er nødvendig for å sikre at vi fortsatt kan drive industri i Norge med et stadig strammere klimaregime. Dersom gode rammebetingelser og en samlet plan for CO₂-fangst kommer på plass for å realisere CCS-prosjekter og fremtidens utslippsfrie industriproduksjon, vil det være viktig næringspolitikk og vil kunne gi et godt grunnlag for videre investeringer i industriaktivitet i Norge. Derfor vil Venstre stemme for forslaget om en helhetlig plan for CO₂-håndtering.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:20:17]: Verden står overfor store utfordringer knyttet til global oppvarming, samtidig som etterspørselen etter energi øker. For å kunne håndtere disse utfordringene parallelt er det svært viktig å få på plass teknologier som muliggjør bærekraftig bruk av energi. Fangst og lagring av CO₂ vil være et av de viktigste tiltakene for å kunne møte veksten i energietterspørselen og samtidig redusere utslippene av klimagasser.

En viktig del av den nasjonale strategien for CO₂-håndtering er å opparbeide kunnskap og erfaring for etablering av prosjekter i Norge samt å satse på forskning og utvikling. Målsettingen er at Norge skal ha en lederrolle i dette, og at vi både i Norge og internasjonalt skal ha CO₂-håndtering som et kraftig tiltak for å redusere verdens utslipp av klimagasser.

Hoveddelen av denne norske satsingen skjer på Mongstad, og den skal skje i to steg. Teknologiseret for CO₂-fangst, som nå er under bygging, er første steg i denne satsingen. Den videre gjennomføringen av prosjektet må skje på en økonomisk og teknisk forsvarlig måte. Det blir lagt opp til at arbeidet med å kvalifisere aminteknologier vil fortsette, slik at disse teknologiene kan møte de utslippskravene for aminer som vil bli stilt i framtida. Samtidig vil regjeringa vurdere om det bør legges til grunn alternative løsninger for den videre prosjektgjennomføringen, som også omfatter eventuell åpning for alternative teknologier. Dette kan medføre at prosjektplanleggingen, som er påbegynt, kan ta lengre tid. Målet er å sikre et godt in-

vesteringsgrunnlag. Som varslet i Prop. 1 S og Prop. 35 S for 2010–2011 vil regjeringa komme tilbake til Stortinget med en nærmere gjennomgang av arbeidet med CO₂-fangst på Mongstad. Regjeringa tar sikte på å gjøre dette tidlig neste år.

Det er helt avgjørende at miljømessig sikre CO₂-deponier kartlegges, modnes og sertifiseres. Norge har med Sleipner- og Snøhvit-feltet unik kompetanse på lagring av CO₂ i geologiske formasjoner. Regjeringa har igangsatt et CO₂-transport- og lagringsprosjekt som skal sørge for at CO₂ fra Mongstad blir transportert og lagret på en trygg måte. Utgangspunktet er at en løsning for transport og lagring skal kunne stå klar ved oppstart av det planlagte fullskalarensanlegget.

I tillegg er det igangsatt et større arbeid under ledelse av Oljedirektoratet, knyttet til en bred kartlegging av potensielle CO₂-deponier på norsk sokkel. Forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologier for fangst og lagring av CO₂ fra fossilbasert kraftproduksjon og -industri er sentralt for det videre arbeidet med CO₂-håndtering, og er ivarettatt gjennom det nasjonale CLIMIT-programmet. CLIMIT-programmet støtter et vidt spekter av forsknings- og industriaktører, og bidrar således til bredde i utviklingen av nye og eksisterende teknologier.

CO₂-håndteringsprosjekter er svært komplekse, og de er ressurskrevende. Sjø om byggearbeidet er i full gang på teknologiseret og planlegging av fullskalarensanlegget pågår på Mongstad, er den konkrete satsingen fremdeles i en innledende fase. Det er viktig å dra nytte av de konkrete erfaringene fra den eksisterende satsingen på Mongstad. I tillegg til arbeidet på Mongstad vil kunnskap og erfaringer fra transport- og lagringsarbeidet og fra CLIMITs satsing på forskning og utvikling av fangstteknologi danne basis for den videre utviklingen av arbeidet med CO₂-håndtering i Norge.

Regjeringas nasjonale og internasjonale satsing på CO₂-håndtering blir det jevnlig redegjort for i forbindelse med budsjettproposisjonene som behandles av Stortinget gjennom året. I tillegg har Stortinget fått seg forelagt omfattende informasjon i tilknytning til vedtak om å opprette Gassnova SF, jf. St.prp. nr. 49 for 2006–2007, Samarbeid og håndtering av CO₂ på Mongstad, og Stortinget ga sin tilslutning til å fatte investeringsbeslutning for teknologiseret, jf. St.prp. nr. 38 for 2008–2009, Investering i teknologiseret for CO₂-håndtering på Mongstad.

Jeg mener Stortinget på denne måten holdes godt orientert om regjeringas strategier og satsing innenfor CO₂-håndtering, og vil, som nevnt, i tillegg komme tilbake til Stortinget med en bred gjennomgang av denne jobbingen raskt på nyåret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:25:03]: Det snakkes om at en har en plan, men den planen er jo strengt tatt begrenset til Mongstad, ikke til det nasjonale som jeg prøver å få løftet blikket mot, nemlig å se på de andre mulighetene, potensialene, som er i Norge.

Det som blir spørsmålet, er altså hva som er viktigst

for denne regjeringen. Er det tid, eller er det sted? Fremskrittspartiet har vært veldig skeptisk til at vi skal vedta et tidspunkt for at en teknologi skal være utviklet. Men hvis aktører utenfor kommer med en teknologi som viser seg å være mer moden enn det en får til på Mongstad, vil det være naturlig å si at tid er viktigere enn sted. Hvis aktører for egen risiko sier at dette kan vi bygge, men hvis det ikke virker, skal vi ikke ta betalt, men virker det, må vi ha en gulrot i den andre enden: Da er tid viktigere enn sted. Er statsråden enig i en slik tanke? Eller er Mongstad så viktig for regjeringen at en automatisk vil velge vekk alle alternativer hvis det ikke skjer på Mongstad?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:26:03]: Jeg har ingen personlig prestisje knyttet til sted. Jeg har et betydelig engasjement for å få realisert det første store CCS-prosjektet i Norge. Jeg er for øvrig veldig uenig i det som ble sagt av representanten Hjemdal i stad, som gikk på at vi knapt nok er i nærheten av å være i ledelsen på dette området internasjonalt. Det er feil. Det vi gjør i Norge, er svært interessant globalt. Vi merker at det er konstant oppfølging av vedtak, beslutninger og prosesser i Norge rundt dette også fra internasjonalt hold.

Når vi har valgt Mongstad, er jo det basert på et ønske og en plan om å gjennomføre et konkret prosjekt. Så er det slik, som representanten sier, at det dukker opp andre forslag underveis også i denne prosessen. Jeg tror det er viktig å minne hverandre på én ting rundt dette – det er at når vi har jobbet oss gjennom Mongstad-prosjektet, møter vi også de konkrete utfordringene som ligger i det. I de andre prosjektene har vi ikke kommet så langt ennå.

Nikolai Astrup (H) [12:27:21]: Det kan vel være liten tvil om at verdien av fullskalarensprosjektet på Mongstad synker i takt med at prisen stiger, og at prosjektet trekker ut i tid. Et spørsmål til statsråden kunne da være om det er noen smertegrense for statsråden for hva man er villig til å betale før man innser at man er nødt til å få prisen ned før man går videre. Nå har jo prisen steget betydelig det siste året. Den er vel nær doblet per tonn CO₂, så det kunne være et nærliggende spørsmål å stille.

Et annet er jo det konkrete, om staten kunne være villig til å støtte realiseringen av et gasskraftverk med rensing et annet sted allerede nå, da basert på det prinsippet som representanten Solvik-Olsen nevnte, nemlig «no cure, no pay».

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:28:16]: For å fortsette på det svaret jeg begynte på til representanten Solvik-Olsen, noe som også ligger i representanten Astrups spørsmål: Det er viktig å få med seg detaljeringsgraden på Mongstad-prosjektet, sammenlignet med andre prosjekter. På Mongstad har vi nå jobbet oss dypt ned i detaljene, vi jobber med gjennomføringsavtaler med Statoil. En har etter hvert god oversikt over små og store problemer – utfordringer videre i prosjektet. Det drar sjølsagt opp utfordringer i forbindelse med at en ser kostnader og tidsbruk, og teknologiske utfordringer. I de andre prosjektene som har vært diskutert i Norge, har vi ikke kommet så langt.

Derfor vil jeg advare litt mot å sammenligne Mongstad-prosjektet med andre prosjekter per i dag, for modenheten i prosjektene og kunnskapen om, kjennskapen til, utfordringene er så forskjellig. Det vil garantert dukke opp utfordringer knyttet til andre eventuelle CCS-prosjekter i Norge som ikke er kjent i dag.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [12:29:28]: Undertegnede er veldig glad for at statsråden sier at vi tidlig neste år vil få en sak om Mongstad. Det tror jeg er veldig lurt.

Ja, vi bruker penger på CO₂-rensing, selv om det under debatten om en sak tidligere i dag kom fram at 70 pst. av årets bevilgning ikke brukes. Men vi bruker altså penger. Med hensyn til Kårstø sa statsråden til undertegnede i mai at han trengte litt tid før han kunne komme tilbake til Stortinget med en sak om rensing. Nå får vi til svar at den kommer i klimameldingen neste høst.

Men i Soria Moria-erklæringen, som jeg viste til i mitt innlegg, sies det at man skal bidra økonomisk til CO₂-rensing på gasskraftverk. Mitt spørsmål i denne sammenheng er: Med de utfordringene vi har på Mongstad, og med de utfordringene vi har på Kårstø, hva ligger i Soria Moria-erklæringen, som er regjeringens regjeringsgrunnlag?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:30:31]: Det som ligger både i Soria Moria og i den praktiske politikken vi gjennomfører, er at vi bruker mer penger på fangst og lagring av CO₂ enn det har vært gjort noen gang før i Norge. Vi er inne i en historisk periode når det gjelder teknologiutvikling på dette området. Vi har et arbeid på gang som vil resultere i det mest konkrete så langt med tanke på å håndtere klimaproblemer knyttet til fossil energibruk.

Så jeg mener at dette er svært ambisiøst. Og så har vi sagt at Mongstad-prosjektet og det vi jobber med der nå, er stort, og det er teknologisk utfordrende, så nå konsentrerer vi oss om det i første omgang. Så er ikke det noe ende punkt, det er ikke slutten på en satsing knyttet til fangst og lagring av CO₂, men jeg tror vi sammen skal erkjenne hvor stort løft det er vi har tatt på oss, hvilke koder som skal knekkes, hvor mye teknologiutvikling det reelt sett er snakk om når vi skal realisere et fullskala CO₂-rensingsprosjekt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:31:47]: Jeg synes svarene fra statsråden blir litt forvirrende, for han blander etter mitt skjønn sammen testsenterarbeidet og fullskala rensing. Vi har altså ikke tatt en investeringsbeslutning når det gjelder fullskala rensing på Mongstad ennå. Det skal gjøres tidligst i 2014. Det vi har forpliktet oss til, er et testsenter, og det er det ingen i denne salen som utfordrer i denne debatten.

Testsenteret skaper interesse. Men fullskala rensing – det er her vi spør: Vil regjeringen kikke utover Mongstad-prosjektet hvis det kommer en aktør som ikke er kjent i dag, med en teknologi som regjeringen ikke vet om i dag, men som på kammerset har funnet opp noe som regjeringen ikke har tenkt på? Hvordan vil den aktøren da bli behandlet? Vil han kunne få de samme vilkår som Statoil er gitt på Mongstad, eller vil han bli lagt ute i et va-

kuum, fordi de ikke passer regjeringen å ha noen som kan utfordre Mongstad? Det er rett og slett det som er spørsmålet: Vil en behandle andre aktører som kommer med noe oppsiktsvekkende nytt, på en måte som faktisk gjør det mulig å realisere det? Selv om en kommer med et prosjekt som bare er 10 pst. av kostnadene på Mongstad, er det ingen som vil realisere det i Norge hvis det ikke er en gulrot i den andre enden.

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:32:56]: For det første er jeg ikke enig i det representanten Solvik-Olsen sier knyttet til internasjonal interesse. Jeg blandet ikke teknologiseret og fullskala rensing. Det er stor internasjonal interesse også for det planleggingsarbeidet som gjøres på Mongstad knyttet til fullskala rensing. Det er interessant.

Når det gjelder det å jobbe videre med ulike prosjekter, vil jeg gjenta det jeg sa i stad, som jeg mener er et klart budskap, som går på å se verdien i det utviklingsarbeidet som så langt er gjort. Det er noe som heter at gresset ofte er grønnere på den andre sida av gjerdet – det kan iallfall virke slik – og i denne saken er det lett å bøye unna fordi en syns at de teknologiske utfordringene på Mongstad blir store. Men vi må huske på at hvis vi går inn på andre prosjekter istedenfor Mongstad, er det ikke slik at de er enkle. Det vil oppstå utfordringer knyttet til ulike CCS-prosjekter uansett hvor i Norge en er, og det er heller ikke slik at det dersom staten trekker seg ut og det kun er en anbudsinnhenter, ikke vil oppstå utfordringer knyttet til avtaler og økonomi.

Nikolai Astrup (H) [12:34:15]: Statsråden er inne på at det kan dukke opp utfordringer også i andre CCS-prosjekter – det sier seg selv – og at vi ikke kjenner de utfordringene og at man ikke er kommet så langt i planleggingsarbeidet. Alt det er kjent.

Likevel vet vi også at Mongstad sannsynligvis er det dyreste stedet i verden å realisere et slikt anlegg. Vi vet at private aktører mener det er mulig å gjøre dette billigere og raskere et annet sted – langt billigere og langt raskere et annet sted. Det de risikerer, er privat kapital. Staten vil jo ikke gå inn med annet enn et garantert beløp på forhånd. Den teknologiske og økonomiske risikoen dersom det blir uforutsette komplikasjoner, ligger jo hos de private aktørene.

Er da staten villig til å gå inn med et gitt beløp i en åpen anbudsrunde på en «no cure, no pay»-basis f.eks. i Midt-Norge?

Statsråd Terje Riis-Johansen [12:35:17]: Jeg syns det er ekstremt viktig å få fram den ulike modenheten som ligger i de ulike prosjektene. Noen er veldig skrāsikre i dag på hvordan andre prosjekter ville kunne gjennomføres og hvilke lettelser i forhold til komplikasjoner som ville oppstå ved å velge andre løsninger osv. Jeg syns det er interessant at noen er relativt skrāsikre på at det vil være løsninger som ville være enklere å gjennomføre.

Jeg har sagt mange ganger før i denne salen at Mongstad-prosjektet er svært krevende, og nettopp det vi nå gjør,

er å ta inn over oss teknologiske utfordringer og sørge for at prosjektet framover blir styrt på en så god måte som overhodet mulig, knyttet til økonomi og teknologiutvikling. Jeg sa også i mitt innlegg at nettopp det å se på teknologien som skal anvendes, er en del av den jobben vi nå gjør.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:36:36]: Jeg synes det som kommer fram i replikkordskiftet, er ganske avslørende for regjeringens holdning. Opposisjonen sier jo ikke at andre prosjekter enn Mongstad nødvendigvis er enklere enn Mongstad. Vi sier ikke at det er uten problemer. Det vi spør om, er hvordan regjeringen prinsipielt vil stille seg om det kom en konkurrent som sier: Vi vil ta risikoen ved å bygge et CO₂-renseanlegg før dere bygger på Mongstad. Hvordan ville regjeringen stille seg til det? Sett at den da ville si: Jo, vi gir dere finansiering, vi kjøper CO₂-en. Vi garanterer for det, hvis dere får til rensing. Får dere det ikke til, får dere ingen inntekter. Da er det jo opp til denne konkurrenten å avgjøre om en vil ta denne risikoen, om en tror på teknologien, og dukker det opp problemer underveis, er det selvsagt konkurrentens utfordring. Det er ikke noe vi trenger å bekymre oss om.

Det statsråden her nekter å ta stilling til, er om en skal forholde seg til at det finnes andre ideer i det hele tatt, eller om en bare skal se på sine egne problemer og si at de er så store at ingen andre kan komme før oss, fordi vi nekter å tro at andre har mindre problemer enn oss. Det er jo det statsråden sier, og det vitner om at det er så mye prestisje i dette at en ikke klarer å løfte blikket og se helheten. Det tror jeg skader norsk strategi på dette området mer enn det tjener den. Ja, jeg er fullstendig klar over at det også er interesse for fullskala rensing på Mongstad, men det er ikke gjort et vedtak. Det som er interessant, er like mye norsk vilje til å betale 25 mrd. kr for det, som det er troen på at det faktisk lykkes. Det er bl.a. kommentarer som amerikanerne i USA har om Stephen Chus besøk på Mongstad.

Så en kommentar til representanten Serigstad Valen: Regjeringen har en plan på Mongstad. De har ikke en plan for Norge. Det er opposisjonens påstand. Det er derfor vi fremmer dette forslaget.

Så er det også feil å skape et inntrykk av at nå er det en del opposisjonspartier som er i fri bevegelse, fra plutselig å være imot alt til plutselig å ville at staten skal finansiere flest mulig. Fremskrittspartiet har hatt et prinsipp hele veien i denne debatten, fra dette begynte å bli et tema i 2002 i klimameldingen der SV i innstillingen sa at CO₂-renseteknologi er svært komplisert og var mer negativ enn Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, og det har vært at vi må se to parallelle prosjekter. De som får konsesjon for gasskraftverk, skal få det uten forpliktelser om CO₂-rensing, for de skal inngå i det samme EU-rammeverket, som betyr at de får CO₂-kostnader på linje med sine konkurrenter – ikke mer, ikke mindre. Så

skal nå eventuelle statlige krav om CO₂-rensing være noe som staten også tar garantiene for å finansiere. Det er jo akkurat det prinsippet regjeringen til slutt endte opp med på Mongstad – og at det skal være så vanskelig å si at det skal gjelde andre steder, forstår jeg ikke, med mindre regjeringen faktisk ikke ønsker konkurranse på Mongstad.

Fremskrittspartiet ønsker at det skal være mulig for en aktør å se hva kostnadene og inntektene er med å bygge gasskraftverk, og så skal man gjerne ha krav om CO₂-rensing. Men da må vi gjøre som Kristelig Folkeparti har sagt, som Fremskrittspartiets støtter – og dermed er klimaproblematikken ferdig mellom oss to – nemlig at staten tar ansvaret for kostnadene utover CO₂-kvotesystemet. Statsministeren har selv sagt at det ikke betyr noe om vi har CO₂-rensekrav i Norge, for alt går inn under det europeiske kvotesystemet uansett.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 1982)

Sak nr. 7 [12:39:53]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tiltak for å styrke beredskapen ved uhell knyttet til oljeboring og -produksjon på store havdyp (Innst. 124 S (2010–2011), jf. Dokument 8:173 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil 5 replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Siri A. Meling (H) [12:40:42]: Representantforslaget fra Venstre om tiltak for å styrke beredskapen ved uhell knyttet til oljeboring og produksjon på store havdyp er kommet i kjølvannet av ulykken i Mexicogolfen, hvor vi dessverre opplevde en tragisk hendelse der elleve mennesker gikk tapt, og hvor vi fikk en akutt utblåsing av store mengder olje.

Venstres forslag inneholder fire punkter:

Punkt 1 dreier seg om opprettelse av et teknologiutviklingsprogram med tvungen deltagelse fra industrien, og hvor disse skal stille med alle nødvendige ressurser.

Under punkt 2 bes det om at regjeringen nedsetter et utvalg for å avdekke nødvendige endringer i vilkår på norsk sokkel som følge av erfaringene i Mexicogolfen.

Under punkt 3 bes det om at det innføres midlertidig stans i tildelinger av nye lete- og utvinningstillat-

telser i påvente av at punkt 2 i forslaget er gjennomført

Til slutt, under punkt 4 bes det om en forpliktende opptrappingsplan for oljevernberedskapen langs kysten som bygger på erfaringene fra ulykken i Mexicogolfen.

Med unntak av Kristelig Folkeparti er flertallets forslag til vedtak at dette representantforslaget ikke bifalles. Jeg er glad for at det allikevel er en samlet komité som står bak alle merknadene i denne saken.

Mexicogolf-ulykken, der «Deepwater Horizon» sank, er en påminnelse om at det er risiko forbundet med all aktivitet, og at det derfor er viktig at vi har et konstant fokus på hvordan vi kan videreutvikle standarder for helse, miljø og sikkerhet på norsk sokkel, og også hvordan vi i best mulig grad kan ivareta oljevernberedskapen. Denne bekymringen deles av både myndigheter og industri. Petroleumstilsynet opprettet allerede 7. mai 2010 en intern prosjektgruppe som skulle se på hvilke forhold knyttet til denne ulykken Norge kunne dra lærdom av. Denne prosjektgruppen er også i direkte kontakt med myndigheter i USA.

Det varsles fra regjeringen at erfaringene fra denne ulykken bl.a. vil tas med i Arbeidsdepartementets stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet i arbeidslivet, som planlegges fremmet i løpet av vårsesjonen 2011.

Også industrien har arbeidet med disse spørsmålene, bl.a. gjennom et eget industriinitiativ som norsk olje- og gassindustri gjennom OLF, Oljeindustriens Landsforening, startet som et oppfølgingsprosjekt etter ulykken med «Deepwater Horizon». Dette prosjektet skal samle relevant informasjon fra granskingsrapporter og andre kilder for å vurdere hvilken påvirkning dette bør ha for norsk industri og for norsk regelverk. Prosjektet skal også vurdere behov for utvikling av nye metoder, standarder og teknologi for å forhindre eller begrense konsekvensene av liknende uhell.

Dette viser at både norske myndigheter og norsk industri ser alvor i hendelsen og betydningen av både å trekke lærdom og videreutvikle våre egne sikkerhetskrav.

En akutt utblåsing av dette omfanget har selvfølgelig påvirkning på miljøet – og dessverre også tap av menneskeliv. Det er imidlertid verdt å merke seg at National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA) anslår at 74 pst. av oljen enten er samlet opp, brent, naturlig oppløst i vann eller fordampet.

Det Norske Veritas har hatt en gjennomgang av 23 registrerte hendelser de siste 20 årene, fra 1987 til 2007, og konkludert med at de fleste av disse ikke ville kunne skje på norsk sokkel på grunn av våre krav når det gjelder boreoperasjoner. Det er verdt å merke seg at 96 pst. av disse hendelsene fant sted i den amerikanske delen av Mexicogolfen. Norge har blant verdens strengeste krav til sikkerhet på sokkelen, kanskje har vi de strengeste kravene. Dette har medført at norske bedrifter og kompetansemiljøer har blitt brukt og vært bidragsytere til å finne løsninger på både akuttutslippet og oppryddingen etter Mexicogolf-ulykken. Videre har både amerikanske og andre lands myndigheter sett til Norge og vårt regelverk og forvaltning for å videreutvikle egne forvaltnings- og sikkerhetsregimer.

Jeg er glad for at flertallet velger å ikke bifalle dette for-

slaget, og at norske myndigheter og norsk industri har inn tatt en aktiv holdning for å lære av ulykken for ytterligere å forbedre sikkerhetsnivået på norsk sokkel.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:45:50]: Jeg slutter meg til saksordføreren redegjørelse og synes også det er bra at et så stort flertall står bak konklusjonene i innstillingen. Samtidig synes jeg det er bra at et samlet storting er opptatt av miljøet og av hvordan en stor og viktig nærings virksomhet kan kombineres med ivaretagelse av miljøet.

Hendelsen i Mexicogolfen 20. april i år og ulykken med boreriggen som brant og senere sank, var en tragisk hendelse, hvor også mange liv gikk tapt, slik saksordføreren beskrev. Også tilgrisingen av miljøet var noe de berørte burde vært spart for.

Dette viser med all tydelighet hvor viktig det er med stadig utvikling av teknologien og beredskapen for å forebygge slike ulykker og for å begrense skadene dersom ulykken skulle være ute. Alle er tjent med sterke krav til sikkerhet og beredskap. Samtidig må det heller ikke være slik at viktige næringer skal måtte stoppe sin virksomhet når uhell og ulykker oppstår, dersom det ikke er helt åpenbare brudd på bestemmelsene.

Forskning og utvikling kan best skje sammen med reell drift. Det viser norsk petroleumshistorie med all tydelighet. Dersom Norge ikke hadde kommet i gang med sin petroleumssaktivitet for over 40 år siden, hadde vi heller ikke vært verdensledende på teknologi og sikkerhet. Tilbakemeldingen fra vår olje- og energiminister viser da også at erfaringene fra den ulykken vi her snakker om, bl.a. vil bli tatt med i Arbeidsdepartementets stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet i arbeidslivet, som blir fremmet i vårsesjonen 2011.

Jeg vil, i likhet med saksordføreren, også minne om statsrådets påpekning av at det er liten aktivitet på norsk sokkel hva angår boring på så dypt vann som i Mexicogolfen. Samtidig regnes norsk sokkel for å være blant de områdene i verden med de høyeste krav til sikkerhet og beredskap, noe også andre land har merket seg og vil ta lærdom av.

Som saksordføreren redegjorde for, anser et stort flertall i komiteen at det er iverksatt tilfredsstillende tiltak fra norske myndigheter for å trekke lærdom av ulykken i Mexicogolfen. La meg for egen del tilføye at jeg tror vi har tilstrekkelig mange utvalg og planer på dette området.

Etter min mening er det nå viktig at næringen får utvikle teknologien videre gjennom kontinuerlig drift, og at sikkerhet og beredskap kontinuerlig bygges ut, slik vi alle er så opptatt av. Vi vet alle hva slags betydning petroleumsnæringen har for sysselsetting og velferd i landet vårt, og vi vet alle hvor viktig miljøet og naturen – i havet og på land – er for oss som bor her, og for det øvrige næringsliv. Derfor bør det være i alles interesse at disse interessene også i framtida kan gå hånd i hånd i alle deler av landet vårt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [12:49:52]: En del av intensjonen med forslaget er det nok liten uenighet om – det gjelder styrking av beredskap, oljevern, redusere risiko

etc. Likevel er det en del momenter som Fremskrittspartiet ikke kan stille seg bak, bl.a. forslaget om å utsette videre virksomhet inntil videre.

Jeg er veldig glad for saksordføreren redegjørelse og er enig i foregående talers innlegg. Helse, miljø og sikkerhet er viktig både for den enkelte person som jobber på sokkelen, og for dem som bor langs kysten, men det er også viktig for å sikre legitimiteten til denne bransjen, både i Norge og globalt. Derfor er det noe vi absolutt skal ha stort fokus på og stille strenge krav rundt.

«Deepwater Horizon»-ulykken var alvorlig, og konsekvensene var delvis omfattende, men langt fra så negative som en del i miljøbevegelsen ønsket, eller i alle fall hevdet, mens ulykken varte. Det er blitt brukt ganske kynisk i en del debatter av både røde og grønne regjeringspolitikere. En har svartmalt situasjonen mens ulykken varte i USA – og omfanget den ville få. Når omfanget ikke ble som en prediket, begynte en å svartmale hvordan det ville ha vært hvis den ulykken hadde skjedd i Norge på et akkurat identisk felt. Når spesielt miljøvernministeren er en av de fremste forkjemperne for den formen for retorikk, blir jeg litt betenkt når det gjelder seriositeten i regjeringen.

Det er også verdt å merke seg at miljøvernminister Solheim i begynnelsen brukte nettopp det faktum at det var en dypvannsbrønn, som et argument for at her måtte vi tenke oss om, stoppe virksomhet, fordi det var en kjempeutfordring. Nå sier den samme miljøvernministeren at vi skal være glade for at det var en dypvannsbrønn, for det gjorde at ulykken ikke ble så omfattende som den kunne ha vært. Utsagnet kom i en NTB-melding, men også i svar på et skriftlig spørsmål fra undertegnede, som bekrefter at jo da, det mener han. Da snur han altså trill rundt i argumentasjonen om hva som er risiko, og hva som er en fordel.

Sånn skal det ikke være. Det er like relevant som når regjeringen går fra å si at Mongstad-rapporten til Statoil først var en garantist for at en skulle rense Mongstad i 2014, til så å si det var et argument for at en ikke kunne gjøre det i 2014. Sånn skal ikke en regjering håndtere informasjon.

Miljøvernminister Solheim har også i en rekke debatter og avisartikler spurt seg om Norge har kapasitet til å gjennomføre en tilsvarende – man kan kalle det – redningsoperasjon, som den som amerikanerne gjorde på «Deepwater Horizon». Han har ikke kommet med noe svar, og det synes jeg er litt oppsiktsvekkende. Når en statsråd stiller seg slike spørsmål, må han åpenbart ha tvilt på om regjeringens politikk gir den kapasiteten når det gjelder oljevernberedskapen som vi mener det er behov for. Derfor utfordrer jeg energiministeren til å svare for statsråd Solheim: Mener en at Norge ville hatt kapasitet til å gjennomføre en tilsvarende redningsoperasjon hvis vi skulle fått det verst tenkelige scenarioet på norsk sokkel? Hvis han svarer nei, vil regjeringen da legge fram en sak for Stortinget der vi styrker oljevernberedskapen og andre nødvendige instanser, slik at vi kan håndtere det på en skikkelig måte? Det ville også være interessant om regjeringen ville, eller våget, legge fram de rapportene man hadde fått etter «Deepwater Horizon»-ulykken og «Full City»-ulykken – i og med at de selv har nedsatt utvalg – slik at man

kan ta inn over seg de advarslene, de anbefalingene og de konklusjonene som disse utvalgene har kommet med.

En del regjeringsmedlemmer brukte de to ulykkene veldig aktivt i debatten om Lofoten–Vesterålen. Det ville jo da være interessant å se om vi har noe som kan likne en slags fasit på om advarslene fra regjeringsmedlemmene var riktige eller gale, for det sier litt om troverdigheten deres i den videre debatten.

Så registrerer jeg at representanten Arnesen sier at dette er en viktig næring. Det er jeg helt enig i. Jeg registrerte også at Arbeiderpartiet i debatten om CO₂-rensing vektla at IEA anbefalte betydelig satsing på CO₂-rensing. Det betyr jo også at Arbeiderpartiet legger til grunn IEAs prognoser for bruk av gass i verden, som altså skal økes i forhold til dagens nivå. Det gleder meg. Det betyr at regjeringen ikke vil bruke noe CO₂-argument mot videreutvikling av Lofoten–Vesterålen-områdene eller Barentshavområdene. Det lover godt i den politiske debatten. Når vi også vet at Senterpartiet prøver å bruke den amerikanske ambassaden i denne debatten for å sikre åpning av Lofoten–Vesterålen, gleder jeg meg litt til fortsettelsen – og hadde representanten Rudihagen vært her, kunne han sikkert ha gledet meg for andre gang i dag.

Snorre Serigstad Valen (SV) [12:54:58]: Det er ingen tvil om at «Deepwater Horizon»-ulykken var en veldig stor tragedie. Når sånne ulykker skjer, videreformidler sensasjonshungrige medier først bildene av oljesølet, oljen som treffer land – vi har bilder av oljetildekte fugler osv. Og alt dette bidrar noen ganger til å tilsløre det faktum at det først og fremst var en stor tragedie i form av tap av menneskeliv. Det mener jeg var en underkommunisert del av den tragedien i vår. Det er veldig viktig at vi holder fokus oppe på sikkerheten på vår sokkel – det kommer jeg litt tilbake til etterpå.

Jeg synes i den sammenheng at det er ganske usmakelege anklager som representanten Solvik-Olsen framfører, både mot miljøbevegelse og politiske kolleger, når han antyder at miljøbevegelsen håper på et så tragisk utfall som mulig i en katastrofe som kostet elleve menneskeliv. Det tror jeg selv Fremskrittspartiet bør holde seg for gode for. Det er jo også spesielt å høre Fremskrittspartiet – partiet som har en partileder som ikke er i stand til å svare enkelt ja eller nei på om hun erkjenner at menneskeskapte klimaendringer er et problem, samtidig som de har en representant i energi- og miljøkomiteen som er opptatt av CO₂-rensing – belære andre i motstridende standpunkter i viktige politiske saker. Det er ganske fremmed for meg.

«Deepwater Horizon»-ulykken i Mexicogolfen – og nå håper jeg at jeg slipper unna representanten Solvik-Olsens vrede – var en viktig påminnelse for dem som ønsker å åpne for oljeboring nær kysten også i Norge. Det tror jeg vi alle kan være enige om. Skråsikkerheten blant aktørene i Mexicogolfen var også stor. Man tenkte at det ikke var noen sikkerhetsrisiko av betydning forbundet med oljevirkomheten der. Dessverre viste det seg at det var feil. Derfor har jo myndighetene på flere måter agert helt riktig når man har reagert på ulykken, som andre har vært inne på: Petroleumstilsynet opprettet en arbeidsgruppe kort tid

etter at ulykken oppsto, «Deepwater Horizon»-ulykken og erfaringene man har gjort seg etter den ulykken, skal med i Arbeidsdepartementets stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet, og Olje- og energidepartementet la alle tildelinger på dypt vann på vent i siste konsesjonsrunde.

Så stemmer det at Norge er blant de beste og sikreste i hele verden når det gjelder oljeindustri. Det kan det være ekstra verdt å minne om i dag når vi leser i avisene om f.eks. land som USA. Vi har ikke mye å lære av USA i oljepolitikken. Når det gjelder måten vi har fordelt velstand fra oljen på, måten vi har forvaltet sikkerheten på norsk sokkel på og på mange andre områder, er vi blant de aller fremste i verden.

Men det er ikke grunn til å bli hovmodig. Det viser både hendelsene på Snorre A og Statfjord, og nå sist ikke minst nestenkatastrofen på Gullfaks C. Jeg håper jeg ikke skal bli anklaget av Fremskrittspartiet for også ha gått rundt og i hemmelighet håpet på en katastrofe der, som ville kostet miljøet store ødeleggelser, eller kostet menneskeliv. Tvert imot har debatten i høst vært preget av mange arbeidere også på norsk sokkel, som trass i de strenge kravene vi har i Norge, som trass i den høye selv tilliten vi har på HMS-området på norsk sokkel, har vært bekymret for egen og andres helse, og bekymret for tilstanden mange av installasjonene på norsk sokkel er i. Derfor er dette et felt vi må følge tett framover, og det er også viktig at Petroleumstilsynet har gode og forutsigbare rammer i framtiden. I så måte er jeg veldig glad for at det ser ut til – skjønt jeg er i en annen komité – at Fremskrittspartiet har forlatt sin idé om å legge ned Petroleumstilsynet, slå det sammen med Arbeidstilsynet og hente inn effektiviseringspotensial på det. Det var en særdeles dårlig idé fra Fremskrittspartiet, som jeg er glad for at de har gått bort fra.

Erling Sande (Sp) [12:59:23]: Representantforslaget peiker på ei særs alvorleg hending, og eit mål for oss alle må jo vere å gjere vårt beste for at noko slikt aldri må skje i våre farvatn. Ulykka på «Deepwater Horizon» var ei kraftig påminning om det risikopotensialet som oljeverksemda medfører. Det må vi ta på alvor, både i arbeidet med tryggleik og beredskap på norsk sokkel, og når ein vurderer nye område for petroleumsvirksomheit.

Ulykka i Mexicogolfen var alvorleg. 11 menneske mista livet, store mengder olje forureina hav og strender. Det er slik at vi har eit stort ansvar for å sikre dei tilsette på sokkelen og våre havområde for tilsvarende. Omsynet til natur og miljø skal liggje til grunn for aktiviteten på norsk sokkel. Samtidig er det heilt grunnleggjande at kvar og ein som har sitt daglege virke på norsk sokkel, har krav på ein så trygg arbeidsplass som i det heile mogleg.

Både i USA, i EU og i Noreg er det sterkt fokus på å finne ut kva som skjedde på «Deepwater Horizon». Vi må hauste lærdom av den ulykka. Som mange har peika på, er det mange som ser nærare på ulykka no. Vi må bruke den kunnskapen til å førebyggje tilsvarende episodar i våre område.

Norsk sokkel blir rekna for å vere blant dei områda som har høgast krav til tryggleik og beredskap i heile verda. Norske bedrifter hjalp til i oppreinskinga etter ulykka i

USA, og USA vil lære av vår forvaltning og praksis. Det skal vi ta til oss, men det gir oss ikkje grunn til å tenkje at vi er absolutt gode nok. Vi må heile tida utfordrast til å finne betre løysingar og styrkje beredskapen her heime.

Vi har frå Senterpartiets side teke ulykka på «Deepwater Horizon» og faren for noko liknande i Noreg på djupaste alvor. Regjeringa, og også vår statsråd, har jo sagt at tildeling av nye boreløyve på djupt vatn skal setjast på vent fram til ein veit meir om kva som skjedde på andre sida av Atlanteren. Kunnskapen om det vil vere sentralt vidare. I tillegg har Senterpartiet gitt uttrykk for at vi meiner at oljeindustrien bør bidra endå sterkare til oljevernberedskapen enn det dei gjer i dag.

Mi oppfatning er at det blir gjort eit veldig godt arbeid for å betre tryggleiken og beredskapen på norsk sokkel. Statsråden har sagt litt om det i svarbrevet til komiteen, men samtidig er det viktig for Senterpartiet at føre-var-prinsippet ligg til grunn for all aktivitet vi har på sokkelen.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:02:32]: Den 20. april 2010 eksploderte og sank oljeriggen «Deepwater Horizon» i Mexicogolfen. Riggen var operert av BP og var idet ulykken inntraff, i full gang med å bore en oljebrønn på 1544 meters dyp. Eksplosjonen på riggen krevde 11 menneskers liv og ble starten på en oljekatastrofe verden ikke har sett maken til.

Etter en møysommelig og svært kostbar oppryddingsaksjon anslår nå amerikanske miljømyndigheter at 74 pst. av oljen enten er samlet opp, brent, naturlig oppløst i vannet eller fordampet. BP har i ettertid erkjent at selskapet ikke hadde beredskap for oljelekkasjer på dypt vann. BPs sjef sier følgende: Det er ingen tvil om at vi ikke hadde det verktøyet man trengte til en sånn aksjon. Siste nytt i saken er at Obama-administrasjonen i går kveld offentliggjorde at de nå går til søksmål mot BP samt flere av selskapets underleverandører. Administrasjonen anklager selskapene for å ha brutt USAs miljøvernlover i det som trolig kommer til å bli et langvarig rettsoppgjør.

Oljekatastrofen i Mexico er et kraftig varsku om hvilken risiko som knytter seg til det å drive oljeutvinning under havbunnen. 70 pst. av jordens overflate er dekket av hav og sjø, og utslipp sprer seg raskt med havstrømmene over store områder. Selv de største teknologioptimistene har fått noe å tenke på etter ulykken i Mexicogolfen. Katastrofen er også en kraftig vekker for oljemasjonen Norge, som har drevet oljeutvinning på kontinentalsokkelen i over 30 år. Jeg er glad for at statsråden i sitt brev til komiteen varsler at erfaringer fra denne ulykken bl.a. vil tas med i Arbeidsdepartementets stortingsmelding om helse, miljø og sikkerhet i arbeidslivet, som planlegges fremmet i løpet av vårsesjonen 2011.

Parallelt med ulykken i Mexicogolfen og i skyggen av oppmerksomheten ble Gullfaks C-plattformen evakuert 19. mai i år, etter fare for gassutblåsing som følge av trykkforandring i en brønn. Det tok Statoil en uke å få kontroll over trykksituasjonen i brønnen. I Petroleumstilsynets granskningsrapport, som ble lagt fram 19. november, ble det konkludert med at det var en reell fare for gassutblåsing og eksplosjon på Gullfaks C i mai. Tilsynet påpekte

rundt 40 avvik fra regelverket i sin rapport og kom med varsel om fire pålegg med relativt korte tidsfrister. Dette viser at ulykker også kan skje på norsk sokkel, og at vi var svært nær en storulykke på det tidspunktet.

Petroleumsaktivitet på norsk sokkel er i endring. De enkle brønnene er allerede blitt boret. Det som gjenstår, er vanskeligere brønner, mange av dem på dypt vann. Med unntak av Ormen Lange er de dypeste feltene på norsk sokkel på under 400 meter. I årene framover går oljeselskapene mye dypere i norske farvann. Shell har nylig boret på 1 300 meters dyp på Gro-feltet utenfor Helgelandskysten. Statoil har gjort funn på Luva-feltet vest for Sandnesjøen, som ligger om lag like dypt. Boring på dypt vann stiller større krav til både boreteknologi og til beredskap i tilfelle noe skulle gå galt. Utvikling av ny teknologi er viktigere enn noen gang.

Katastrofen i Mexico har vist at oljevernberedskap til havs aldri kan bli noe annet enn et verktøy for skadereduksjon. Det finnes i dag ikke noe oljevernberedskap som gir sikkerhet for vern av sårbare naturområder i havet eller langs kysten. Det finnes heller ikke noe utstyr som er dimensjonert for å ta unna slike store mengder som det vi så ved denne oljekatastrofen. «Full City»-forliset utenfor Langesund i fjor sommer var en skikkelig vekker i så måte. Bunkersoljen som lekket ut av «Full City», griset til kyststripen langs Agder-fylkene og Telemark, og en del av griseriet ligger der fortsatt. Dette var et minimalt utslipp sammenliknet med hva en utblåsing på et oljefelt eller et forlis av en oljetanker kunne medføre, men det lot seg altså ikke stoppe av moderne oljevernberedskap. Slik sett vil oljevernberedskapen aldri kunne bli god nok til å veie opp for den risikoen oljevirkosomhet til havs medfører. Det må vi som politikere være oss bevisst, også når vi skal ta stilling til eventuell åpning av nye områder for oljevirkosomhet i sårbare havområder.

Jeg tar med dette opp de forslag som vi har lagt fram i innstillingen.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp de forslag hun refererte til.

Borghild Tenden (V) [13:07:44]: Først vil jeg takke for debatten og alle som har deltatt, og takke Kristelig Folkeparti for støtten.

Bakgrunnen for disse forslagene fra Venstre var lekkasjen og eksplosjonen på boreriggen i Mexico. Resultatet av den har mange vært inne på, så det skal jeg ikke gjenta her. Det er viktig for meg å frabe meg alle antydninger om at ulykken brukes kynisk. Den tanken har overhodet aldri streift meg – bare så det er sagt.

Dessverre er det et flertall av partiene som ikke har tatt inn over seg at det har vært flere alvorlige hendelser på norsk sokkel de siste årene.

Etter ulykkene og nestenulykken på Gullfaks C – som også forrige representant var inne på – Statfjord A, Snorre A og Mongstad pekte Petroleumstilsynet på manglende eller mangelfull risikoforståelse og robusthet. Også mangelfull læring og oppfølging av kontrollrutiner trekkes fram.

Midt under dramaet i Mexicogolfen i vår var det i Norge en nestenulykke på Gullfaks C. Petroleumstilsynet karakteriserte hendelsen som en alvorlig situasjon med et stort ulykkespotensial. Lørdag 4. desember gikk alarmen på Gullfaks B under en rutinemessig vedlikeholdsoperasjon. En strupeventil skulle skiftes ut, og det viste seg at to ventiler som skulle fungere som sikkerhetsventiler, var deaktivert. Dermed lekket det gass fra brønnen i en høy rate, og lekkasjen varte i en time. Dette medførte en situasjon på innretningen som, etter Petroleumstilsynets egen definisjon, karakteriseres som alvorlig.

Gasslekkasjen på Gullfaks B oppsto dagen etter at Statoil informerte om at selskapet har besluttet å gjenoppta bore- og brønnoperasjoner på Gullfaks-feltet. Alle bore- og brønnaktiviteter på Gullfaks A, B og C ble stanset 10. november etter at Statoil ble kalt inn til et møte hos Petroleumstilsynet. De hadde da nylig overlevert sin egen interne granskingsrapport etter nestenulykken på Gullfaks C i mai.

Petroleumstilsynet kom med resultatene fra sin gransking av samme hendelse 19. november, og den inneholdt sterk kritikk av Statoils håndtering. Petroleumstilsynet uttrykte bl.a. bekymring for sikkerhetsfokuset til Statoil og påpekte flere regelbrudd.

Gullfaks er et felt man bør ha god kunnskap om, med tanke på at det er boret i overkant av 160 brønner og godt over 50 sidesteg til eksisterende brønnbaner. Statoil viste i sin granskingsrapport etter brønnkontrollhendelsen 19. mai 2010 i brønn C-06 til at risikoen for en havbunnsutblåsning var lav. Rapporten begrunner dette med at Hordaland-sand i undergrunnen kan ta opp i seg store mengder gass, olje og boreslam. Men lekkasjepunktet i brønn C-06 lå over disse sandlagene, og bergartene som det lekket til, har mye lettere for å sprekke helt opp til havbunnen.

Venstre er ikke beroliget av Olje- og energidepartementets svar i denne saken eller av flertallets innstilling. Det er ikke innført en midlertidig stans i tildeling av nye bore- og letetillatelser, og norsk oljevernberedskap har vist at den ikke vil være i stand til å håndtere et stort oljeutslipp, om det er fra en brønnlekkasje, eller om det er fra et grunnstøtt skip. Å henvise til at det skal komme utredninger til våren uten å gjøre noe i dag, er ikke godt nok.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:11:37]: Det er svært viktig at vi lærer av ulykken i Mexicogolfen. Derfor har Petroleumstilsynet allerede siden mai hatt en tett oppfølging av amerikanske granskinger for å vurdere hva vi kan lære – også i Norge.

Det er også sentralt at vi lærer fra andre land og deler våre egne erfaringer. Petroleumstilsynet deltar i etablerte sikkerhetsfora både mellom nordsjølandene og globalt. NSOAF og IRF er sikkerhetsfora som har hatt stor betydning for overføring av kunnskap mellom land. Myndigheter som både forstår sikkerhetsutfordringer og kjenner det enkelte lands nasjonale egenart, deltar. Denne formen for kunnskapsoverføring har vist seg meget verdifull, og dette samarbeidet vil fortsette også i framtida.

Den 13. oktober i år la også Europakommisjonen fram meddelelsen «Facing the challenge of the safety of off-

shore oil and gas activities». I meddelelsen varsler kommisjonen at den innen sommeren 2011 vil fremme forslag om nye regler på EU-nivå om bl.a. HMS i petroleumsvirksomheten til havs, risikohåndtering og uavhengige verifikasjoner.

I min dialog med EU har jeg gjort det klart at regelverket for petroleumsvirksomheten på norsk sokkel er et viktig og nasjonalt ansvar. Slik bør det også være i framtida. Vårt nasjonale ansvar for å regulere den enkelte sektor må også ses i lys av at eksempelvis nye EU-regler kanskje ikke passer inn i forholdene på norsk kontinentalsokkel.

Vi har et høyt sikkerhetsnivå på norsk sokkel. Det er etablert over lang tid av kompetente myndigheter som kjenner norske forhold og vet hvilke erfaringer regelverket skal bygges på. Jeg vil også trekke fram det såkalte trepartssamarbeidet i petroleumsvirksomheten, der myndigheter, rettighetshavere og arbeidstakerorganisasjonene gjennom mange år har arbeidet sammen for hele tida å forbedre sikkerhetsnivået i petroleumsvirksomheten.

Arbeidet i NSOAF og IRF blir svært viktig framover. Det er verdt å legge merke til at EU-kommisjonen trekker fram Nordsjøen og dette samarbeidet som eksempel til etterfølgelse.

Jeg vil i tida framover følge utviklinga av de nye EU-reglene tett. Jeg har hatt god dialog med energikommisjonen om dette, og vi har også hatt god kontakt med Storbritannia og andre sentrale EU-land i saken.

Når det gjelder forslaget om midlertidig stans i tildeling av nye utvinningstillatelser generelt, har jeg ikke funnet grunn til å innføre slik midlertidig suspensjon i Norge, men jeg har uttalt at 21. konsesjonsrunde vil bli gjennomført nettopp i lys av det vi opplever i Mexicogolfen. Jeg har også tidligere uttalt at før tildeling av nye utvinningstillatelser i 21. runde vil jeg forsikre meg om at jeg har god og tilstrekkelig kunnskap om det som har skjedd i Mexicogolfen, og videre at god kjennskap er noe en må ha før jeg vurderer boring på dypvannsareal i 21. runde.

Det er viktig at vi nå, bl.a. gjennom kvalitetssikring, følger opp det arbeidet som allerede er igangsatt internasjonalt. Men det er også viktig at vi avventer de endelige rapportene som fastslår årsakene til ulykken. Først da vil vi ha grunnlag for å kunne vurdere relevansen og behovet for tiltak i Norge, eksempelvis i sikkerhetsregelverket.

Jeg vil også vise til mitt brev av 15. november til energi- og miljøkomiteen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siri A. Meling (H) [13:15:34]: Flere har i debatten nevnt utvikling av ny teknologi som en forutsetning for å komme videre når det gjelder sikkerhet og hensynet til miljøet. Utvikling av ny teknologi er jo gjerne noe som skjer i forbindelse med nye utfordringer, at det åpnes nye områder. Derfor sier vi fra Høyre at det er viktig.

Jeg går ut fra at statsråden har fulgt tett det arbeidet som myndighetene har gjort i dialog med USA. Mitt spørsmål til statsråden er om han ser at det er noen tiltak som kan iverksettes på norsk sokkel allerede nå. Alternativt: Når kan vi forvente at disse tiltakene kan fremmes?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:16:21]: Ja, jeg har fulgt dette arbeidet tett. Jeg var bl.a. i deler av juli i Mexicogolfen. Jeg har besøkt amerikanske myndigheter for å sette meg inn i dette, og jeg må bare si at det var en sterk opplevelse å fly med helikopter over det området der ulykken hadde skjedd. Det var akkurat i de dagene da man begynte å få kontroll på utblåsningen. Jeg var også med på en norskeid båt som var i arbeid der.

Når det gjelder konkrete tiltak videre, mener jeg at det vi så på Macondo-bredden, viste at de tekniske rutinene rundt disse BOP-ene ikke er gode nok. Det burde vært en standard teknologi tilgjengelig som kunne kobles på BOP-en nede på havbunnen, slik at man kunne gjøre dette raskt og ikke måtte vente så mange uker for å konstruere denne tekniske løsningen.

Borghild Tenden (V) [13:17:35]: Det har blitt tydelig gjennom uttalelser fra Petroleumsstilsynet, fagorganisasjonene og miljøvernorganisasjonene at vi fortsatt ikke er like gode på helse, miljø og sikkerhet som vi liker å tro. Er statsråden enig i dette?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:17:52]: Jeg mener vi er gode på helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten i Norge, men vi skal bli bedre. Dette er ikke en statisk tilstand – det er ikke noe vi kan slå oss til ro med, eller mene at det vi gjorde i går, er bra nok i morgen. Jeg har ambisjoner om at vi skal forbedre oss ytterligere, men at virksomheten i Norge er i verdens-toppn på dette området, tror jeg ikke det er noen tvil om.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:18:32]: Norske aktører var viktige deltakere både i operasjonen rundt å stanse utblåsningen og i å rydde opp etterpå. Miljøvernministeren har i media uttrykt tvil om Norge ville klart å mobilisere et like stort hjelpeapparat ved en norsk ulykke. Hva tror olje- og energiministeren?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:18:57]: Jeg tror at et norsk apparat, en norsk håndtering av en sånn ulykke ville ha gjort det på en noe annen måte enn det som ble gjort i USA. I de møtene jeg hadde da jeg var der borte, fikk jeg nok et inntrykk av at det var tatt godt i når det gjaldt mannskaper som var satt inn, oppimot hva den enkelte konkret hadde mulighet til å bidra med. Men dette skal vi få mer informasjon om etter hvert som vurderingene av ulykken blir gjort.

Jeg har ikke noe grunnlag for å si at sikkerheten, nivået og omfanget på beredskapen i Norge ikke er tilpasset den aktiviteten vi har på norsk sokkel i dag. Men samtidig er dette ansvarsområder som ligger utenfor mitt departement, så jeg skal ikke gå lenger inn på de vurderingene. Det får de ansvarlige statsrådene ta.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk – representanten Astrup rekker opp en hånd og ber om replikk.

Presidenten minner om at man også kan benytte det

elektroniske anlegget, som på dette punkt fungerer utmerket.

Representanten Astrup får ordet til replikk.

Nikolai Astrup (H) [13:20:17]: Jeg er jo konservativ – derfor benytter jeg det gamle systemet.

Presidenten: Det får være grenser for alt.

Nikolai Astrup (H) [13:20:29]: I dagens utgave av VG kan vi lese at tidligere statssekretær i OED, Liv Monica Stubholt, ba amerikanske oljeselskap engasjere seg i den norske Lofoten-debatten for å kvele miljøargumentet mot oljeboring. I den forbindelse kunne jeg tenke meg å spørre statsråden om det er slik at Senterpartiet egentlig er for å åpne utenfor Lofoten.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:20:55]: Det oppslaget som jeg også så i VG i dag, var nok ikke noe mer kjent for meg enn det var for representanten Astrup. Så jeg har ikke noe mer å bidra med rundt det.

Når det gjelder Senterpartiets syn på eventuell oljeboring og aktivitet i Lofoten og Vesterålen, er det heller ikke noe nytt om det, basert på den artikkelen som det her vises til.

Presidenten: Da har ikke presidenten registrert flere replikanter.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

(Votering, se side 1982)

Sak nr. 8 [13:21:39]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer (Innst. 122 S (2010–2011), jf. Dokument 8:1 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:22:32]: (ordfører for saken): Det har vært en viktig og en kontroversiell sak i forkant av forslaget til Venstre som gjorde at det ble aktualisert. Temaet er dog ikke nytt. Nettpolitikken har vært oppe til debatt flere ganger i Stortinget: Én gang som følge av at regjeringen la fram en nettposisisjon, og flere gan-

ger som følge av at opposisjonen har bedt om å få en større sak om det.

Komiteen er enig om at det er viktig å forsøke å begrense de negative miljøkonsekvensene ved bygging av kraftlinjer. Vi foreslår at forslaget vedlegges protokollen. Når en ikke velger å ville vedta selve representantforslaget, er det delvis fordi Venstre allerede har fått gjennomslag for det, og det å vedta det blir å slå inn åpne dører, og litt fordi en her ber om å få utsettelse i et mye større omfang enn det komiteen ønsker. Men Venstre har fått gjennomslag for det jeg tror er det viktige, nemlig at det mest kontroversielle strekket har blitt utsatt. Så Venstre kan egentlig her innkassere en seier.

Det en samlet opposisjon har fremmet forslag om mange ganger, nemlig at en skal ha en overordnet nettdebatt om hovedveiene, har Venstre fått gjennomslag for nesten på egen hånd, kan man si, med litt hjelp av en Hardanger-aksjon i tillegg. Det får Venstre ta æren for. Derfor er det også viktig å understreke – selv om representanten Rudihaugen ikke er i salen i denne saken – at jeg ble veldig glad da jeg så brevet fra olje- og energiministeren datert 5. november, der han åpnet med å si:

«Jeg tar sikte på å framlegge en sak for Stortinget om de overordnede føringene for den fremtidige utbygging og oppgradering av landets overføringsnett for kraft senere i denne stortingsperioden.»

Det er jo det vi i opposisjonen har bedt om flere ganger, og fått avslag på, men nå kan alle glede seg, med tre ganger tre hurra, for at dette likevel kommer. Jeg synes likevel det er litt trist at vi måtte ha en runde i Hardanger før vi fikk dette fra regjeringen. Det er en påminnelse om at av og til er det faktisk bedre å legge strategien først og så komme med virkemidlene, enn å begynne på virkemidlene og så komme med strategien etterpå.

En har altså i stor grad fått gjennomslag for punkt én. En har blitt imøtekommet på punkt to, på det mest kontroversielle, og på punkt tre får en opposisjonens støtte når det gjelder å styrke satsingen på forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til bruk av jord- og sjøkabel. Jeg skulle ønske at regjeringen også der kom oss i møte, men kanskje kan energiministeren glede oss på det punktet også når han får ordet.

Marianne Marthinsen (A) [13:25:42]: Etter en lang periode med kollektive forsømmelser kombinert med nye utfordringer, bl.a. koblet til fornybar kraftproduksjon, er vi nå på vei inn i en periode med kraftig opptrapping av investeringene i nettet. Statnett alene har investeringsplaner i størrelsesordenen 20–45 mrd. kr i årene fram mot 2020. I tillegg kommer investeringer i regionalnett og i distribusjonsnettet, hvor behovet for opprustning også er stort.

Så er vi selvfølgelig alle enige om at dette er en utbygging som må skje så skånsomt som mulig. Vi skal unngå unødvendige belastninger, og vi skal unngå unødvendige inngrep i natur. Det er jo helt forståelig at store kraftledninger gjennom flotte naturområder skaper sterke reaksjoner. Det er veldig få som vil ha en trafostasjon i hagen sin, og det er få som mener at fjellheimen blir vakrere av høy-

spentmaster, selv om jeg kjenner til noen som også synes det.

Jeg er også opptatt av at det skjer mye teknologiutvikling på kabelfronten. Statnett er bl.a. tungt involvert i forskning og utvikling på dette området. Min påstand er at fokus på og kunnskapen om dette området er en helt annen enn for få år tilbake.

Det er utrolig viktig at Statnett har et bevisst forhold til å teste ut ny kabelteknologi og bidra til at den kan tas i bruk i større skala. Gjennom at teknologien tas i bruk, vil den også bli bedre. Vi må for all del unngå å havne der at vi ikke tar teknologien i bruk fordi den er for dårlig og for dyr, og at den ikke blir billigere og bedre fordi vi ikke tar den i bruk.

Samtidig mener jeg det er riktig å si noe om at kabel ikke alltid er en enkel løsning det heller, til tross for at teknologien stadig utvikles. Kabel, og særlig kabel på land, når man graver den ned i jorda, innebærer store naturinngrep. Det krever brede traseer, og det krever mulighet for kjøretøyer til å komme inn. Ved feil må det graves, og nedetiden kan bli veldig lang.

Et annet veldig vesentlig aspekt, som i hvert fall er viktig for Arbeiderpartiet, handler om ambisjonene våre når det gjelder utbygging av fornybar kraft. Det er småskala-produksjon og produksjon som i veldig stor grad skjer spredt. Det er klart at det krever nett som ikke bare frakter store kraftmengder fra a til b, men som også gjør at det er mulig å koble seg til langs mange punkter underveis. Det er en mulighet som i stor grad forsvinner med kabel.

Så er det mye som kan gjøres gjennom skånsomt valg av trasé og diverse kamuflerende tiltak. Men vi møter jo dilemmaer her også. Saksbehandlingstiden i NVE har vært en gjenganger i denne salen. Opposisjon og posisjon har delt bekymringen for at konsesjonene vil bli liggende til behandling i så mange år at vi ikke får bygd ut nettet i den takten som vi trenger. Det er bakgrunnen for at komiteen valgte å presisere, den gangen man fikk retningslinjer i slutten av forrige periode, at de ikke skal føre til økt saksbehandlingstid i NVE.

Jeg er glad for at en samlet komité er opptatt av at allerede gitte konsesjoner og igangsatte utbyggingsprosesser ikke blir forsinket av ytterligere krav om utredninger og nye krav til gjennomføring.

Nett er samfunnskritisk infrastruktur. Det skal gjøres så skånsomt som vi klarer, og her er vi på hugget med en sentralnettoperator som har stor bevissthet, og som bruker store ressurser på dette.

Fra flertallets og fra Arbeiderpartiets side er vi glad for at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en sak om overordnede føring for framtidig utbygging og oppgradering av overføringsnettet i løpet av perioden. Det er bra at Stortinget fortsetter å fokusere på nett, og helt nødvendig at det går signaler både til Statnett og NVE om at trykket på teknologiutvikling av kabel må holdes oppe.

Bjørn Lødemel (H) [13:29:54]: Vi har bak oss ein sommar med ein sterk og intens debatt om kraftlinjer. I Hardanger har folk lenge vore i harnisk over planane om å byggje ny 420 kV kraftlinje mellom Sima og Samnan-

ger, og det toppa seg då klaga på konsesjon vart avvist i juli.

Sommarens drama i Hardanger førte til ein av tidenes største retrettar i norsk politikk. Klaga på konsesjonen for Sima–Samnanger vart sett på vent til ein hadde fått ein fullverdig gjennomgang av heile saka.

Sima–Samnanger er unik på mange måtar. Hovudgrunnen til at regjeringa måtte snu i denne saka, var at det var stor lokal motstand mot denne linja. Alle kommunane i regionen var mot luftspenn. Det same var fylkestinget i Hordaland og dei politiske partia i fylket. I tillegg var det interessant å sjå korleis bergensarane støtta motstanden mot luftspenn i Hardanger.

Det er positivt at olje- og energiministeren ønskjer full gjennomgang av saka om Sima–Samnanger, og at regjeringa har oppretta fire fagråd for å få ein fullstendig og uavhengig gjennomgang av saka før det endelege vedtaket blir fatta. Høgre har kravd fullverdige utgreiingar lenge, så dette var i tråd med Høgre sine ønske.

Høgre har ikkje teke stilling til val av løysing, men er svært kritisk til den prosessen som har vore. Vi ser også at Statnett har teke sjølvkritikk på prosessen, og det er bra.

Mange innbyggjarar reagerer også på at det er stor forskjell på korleis staten handsamar store utbyggingar av linjenettet med store naturinngrep, og korleis grunneigarar og andre blir behandla når dei skal gjere større eller mindre utbyggingar på sine område.

Kraftnettet er svært viktig infrastruktur, og det må takast særleg omsyn til dette ved utbygging av linjenettet. Likevel kan ein setje spørsmålsteikn ved korleis ein samanliknar denne utbygginga med anna utbygging i verneverdige område.

I Ålfoten i Sogn og Fjordane fekk grunneigarane eit godt døme på det. I 2004 søkte dei om å få byggje ein 650 meter lang og 4 meter brei veg i Førødalen. Dei fekk avslag på søknaden, bl.a. med grunngeving av urørd natur og biologisk mangfald i området.

Seks år seinare har Statnett fått grønt lys til å byggje ein 11 km lang og 40 meter brei trasé for den nye 420 kV-linja mellom Ørskog og Fardal gjennom same område – utan at grunneigarane kan sjå at naturverdiane i området har endra seg. Dette er eit stort paradoks også mange andre stader.

Høgre har tidlegare kome med framlegg om å setje ned eit ekspertutval som skal leggje til rette for styrkt satsing på utvikling av ny kabelteknologi. Høgre hadde også ei høyring i Stortinget om dette i september.

I sakspapira har Kristeleg Folkeparti fleire merknader om behovet for ny kabelteknologi som Høgre er samd i. Derfor støttar vi også dette punktet i saka.

Det har vore stilt spørsmål om tilliten til Statnett, NVE og OED og ikkje minst om dei tette banda som ofte er mellom desse etatane i fleire saker om kraftutbygging. Sivilombodsmannen har handsama saka om Sima–Samnanger, og i brev til OED viser han til at ordlyden i delegasjonsreglementet ikkje er oppdatert og endra i tråd med den praksis som forskrifts- og delegasjonsmyndigheitene nyttar, og som skal vere gjeldande framover. I brevet frå sivilombodsmannen står det:

«En slik langvarig uoverenstemmelse mellom ordlyden i de aktuelle delegeringsvedtakene og den kompetanse som faktisk synes å være delegert fra Olje- og energidepartementet til NVE, kan bidra til å undergrave tilliten til forvaltningen generelt og til NVE og Olje- og energidepartementet spesielt.»

Det er svært viktig å ta tak i desse utfordringane, og at det blir klare ansvarslinjer mellom etatane.

Ei anna utfordring som også har blitt aktualisert i det siste, er at det blir lagt fram berre eitt alternativ til linjetrasé når det blir søkt om konsesjon. Det må vurderast om det ikkje hadde vore hensiktsmessig å ha fleire alternativ å velje mellom, slik at ein kan vege for og mot når så viktige saker skal handsamast.

Høgre er også glad for at ministeren i svarbrev til komiteen seier:

«Jeg tar sikte på å framlegge en sak for Stortinget om de overordnede føringene for den fremtidige utbygging og oppgradering av landets overføringsnett for kraft senere i denne stortingsperioden.»

Høgre har i fleire år ønskt ein fullstendig gjennomgang av nettpolitikken. No får vi ei god anledning til å diskutere framtidens nettpolitikk og framtidens løysingar. Høgre ser fram til å delta aktivt i denne debatten.

Snorre Serigstad Valen (SV) [13:34:14]: I stor grad har jo denne saken fått et utfall i retning av det Venstre ønsket da de fremmet forslaget, og derfor har jeg ikke tenkt å holde et veldig langt innlegg.

Bare noen få ord: Det er jo ingen tvil om at reaksjonene i Sima–Samnanger-saken var enorme, og bidro til å forandre norsk politikk. Som en venstreorientert, tidligere aksjonist med tro på demokrati nedenfra, mener jeg det er positivt at et sterkt folkelig engasjement i et fylke og en region gir uttelling i politiske endringer. Det er veldig bra. SVs holdning i spørsmålet om Sima–Samnanger har ikke vært noen hemmelighet noen gang, og da er det heller ikke vanskelig å skjønne at vi er fornøyd med de utvalgene som er oppnevnt, og som skal jobbe fram til februar.

Så har jeg lyst til å slutte meg til de vurderingene som representanten Marthinsen fra Arbeiderpartiet gjør rundt hva som er naturinngrep og ikke. For jeg vil også advare mot en debatt der luftspenn framstilles som et ensidig negativt naturinngrep, mens kabling er uproblematisk. Dette er jo nettopp en av grunnene til at vi trenger disse debattene, og trenger de vurderingene som utvalgene som er oppnevnt i forbindelse med Ørskog–Fardal og Sima–Samnanger, for kabling har også store miljøkonsekvenser. Sjøkabling trenger store trafostasjoner, man gjør store inngrep også på havbunnen. Det samme gjelder jordkabling, som jo i praksis er å grave en vei. Det er heller ikke uproblematisk.

Det jeg kanskje kunne ønske meg i debatten som kommer, og som jeg også kunne ønske meg i arbeidet som statsråden har varslet – en sak for Stortinget om framtidens nettpolitikk – er at vi i større grad enn det vi klarte i debatten om Sima–Samnanger og Ørskog–Fardal, har en helhetlig tilnærming. Det har vært mange snarveier i debatten til nå, synes jeg. Jeg synes det er litt spesielt f.eks.

å høre Høyres leder, Erna Solberg, si: La oss kable i Hardanger, det har vi råd til – et parti som vanligvis er veldig varsomme med å bruke skattebetalernes penger. Jeg synes også det er spesielt å se opposisjonspartier dobbeltkommunisere kraftig i sitt syn på kabling i Ørskog–Fardal. Det er noe vi kommer tilbake til i neste sak. Slik blir det forhåpentlig ikke når vi tar den bredere debatten som statsråden har varslet. Mange av problemstillingene Venstre løfter i saken de har fremmet nå, vil det være helt naturlig å ta for seg i den saken, og der tror jeg også SV og Venstre har mye til felles.

Erling Sande (Sp) [13:37:30] (leiar i komiteen): Lat meg berre starte med å understreke det som førre talar var inne på når det gjeld avveginga mellom ulike omsyn. Andre omgrep som blir brukte om ein annan, er jo argumentasjon knytt til estetikk og argumentasjon knytt til miljø, som om det skulle vere det same. Det er eg ueinig i. Eg meiner at ein stor del av desse debattane ikkje i hovudsak handlar om miljøspørsmål, men om estetikk.

Vi har brukt mykje tid på å drøfte fornybar energi i denne salen. Det meste av tida har vi hatt positivt forteikn på det – alle får meir fornybar energi. Anten vi snakkar om klimautfordringa, forsyningsikkerheit, energibehov eller grønne arbeidsplassar, er den fornybare energien viktig. Skal denne energien ha ein positiv klimaeffekt, brukast i hushaldningar eller industri – skape grønne arbeidsplassar – må han komme fram til produksjonsstaden og fram til bruksstaden. Dette skjer via kraftlinjer.

Lat meg vere heilt tydeleg. Senterpartiet er jo ikkje for linjer i luftspenn av prinsipp. Tvert om meiner vi at det er viktig å drøfte trasear til kraftlinjene som tek omsyn til folk og natur. Nokre stader, og særleg på lågare spenningsnivå, kan dette bety bruk av kabel. Det er også dei retningslinjene som nettpolitikken blir styrt etter i dag. Resultatet av den politikken som regjeringa fører på nett, er jo at vi får stadig færre luftleidningar – vesentleg færre på lågare spenningsnivå, vesentleg færre i framtida enn det vi har i dag.

Lat meg òg leggje til at kortreist kraft er ein god ting. Det må framleis vere eit mål om å utnytte krafta nær produksjonsstaden for nettopp å unngå unødvendig linjebygging og tap av straum under transport gjennom linjene.

Samtidig treng vi linjene. Vi treng dei fordi utan ein kjøpar av kraft får vi heller ingen ny energi – og ingen tør å investere dersom ein ikkje har avsetning på vara. Vi treng dei fordi delar av landet vårt ikkje har den tilstrekkelege straumforsyninga eller forsyningstryggleiken.

Vår historie som vasskraftnasjon har gjort at vi har solid ekspertise på straumframføring. Det er ikkje noko vi i denne salen kan vedta. Det er noko som nettaktørane og andre selskap har bidrege til i lag med forskings- og utviklingsmiljø. Det er ikkje sånn at vi står langt tilbake for andre delar av verda på dette området – tvert om. Det skjer mykje spennande i alle parti, i alle fall i mitt eige, for at det arbeidet skal halde fram.

Det er inga stor utfordring å peike på at det finst konfliktar ved kraftlinjebygging. Det har vi jo erfart den sei-

nare tida, og det har vi erfart tidlegare. Vi må ta det på alvor. Det er mogleg å lage gode prosessar der lokalbefolkning, grunneigarar og kommunar blir tekne med for å finne gode trasear som tek omsyn til folk og natur. Men så har sakene i dag òg lært oss at når det kjem til stykket, er det faktisk rørande semje òg i denne salen om at overføringsleidningane er viktige, og at målet om mest mogleg like prisar og lik forsyningsikkerheit i heile landet er avhengig av at vi har gode overføringslinjer.

Så er vi også einige om at natur og busetjing skal vere viktige omsyn som ein tek ved framføringa, sånn det òg er i dag.

Når det gjeld den overordna nettpolitikken, viser eg til det som statsråden og regjeringa har signalisert om ei eiga komande sak på dette området.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [13:41:31]: Kristelig Folkeparti er tilfreds med at regjeringa tar sikte på å komme tilbake med en sak om overordnede føringer for framtidig utbygging og oppgradering av overføringsnettet, og at man tar sikte på å komme tilbake med en slik sak i løpet av de neste tre årene. Slik Kristelig Folkeparti ser det, er det helt nødvendig i forhold til de utfordringene vi står overfor. Vi kan bare se på sommerens debatt med hensyn til Hardanger. Men når regjeringa har varslet at Stortinget vil få seg forelagt en sak om grønne sertifikater våren 2011, og også den dagen vi får oss forelagt fornybardirektivet, vil det også innebære at mer energi skal inn på nettet. Vi må ha flere overføringslinjer. Da er det avgjørende viktig at vi har hatt en slik overordnet diskusjon. Så min utfordring til regjeringa er at denne overordnede meldingen kommer på et så tidlig tidspunkt som mulig slik at vi kan dra opp prinsippene før vi går ned i de enkelte sakene.

Men med mer energi på nettet i forhold til det grønne sertifikatet, og fornybardirektivet vil gi oss, ser vi også at det er en flytting av fokus i kravene fra befolkningen. Man vet at det finnes teknologi til å legge mer i kabel, om det er i sjø eller i jord.

Så er jeg helt enig i utfordringene som er når det gjelder jordkabling og sjøkabling. Dette er ikke noe «fix it» – ikke noe lett «fix it» heller – dette er krevende. Men det er jo nettopp på den bakgrunn at Kristelig Folkeparti, sammen med Høyre og Fremskrittspartiet, ber regjeringa satse på forsknings- og utviklingsarbeid på dette området for å komme lenger nettopp på dette.

Jeg og Kristelig Folkeparti er også enig i at kabling skal vi ikke ha overalt. Det er ikke kabel som er svaret hvis man har småkraft som skal inn på nettet. Da er det en helt annen diskusjon. Så det finnes noen avgrensninger her.

Jeg kan ikke med min beste vilje skjønne at noen kan være motstandere av at vi får mer utviklingsarbeid og mer forskning på et viktig område med hensyn til nettpolitikken vår. Men det får jo regjeringspartiene svare på.

Med dette tar jeg opp forslaget fra Kristelig Folkeparti, Høyre og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Line Henriette Hjemdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Borghild Tenden (V) [13:44:44]: Aller først vil jeg takke alle som har bidratt i denne debatten, og for at det vil bli lagt fram en sak på et senere tidspunkt.

Norge står foran en periode med omfattende utbygging og opprusting av kraftledningsnettet for å kunne øke produksjonen av fornybar energi og ha en sikker forsyning av elektrisitet i hele landet. Denne utbyggingen og opprustingen er Venstre tilhenger av, men dette må gjøres så skånsomt som mulig av hensyn til miljøinteresser, særlig biologisk mangfold og verdifulle naturlandskap.

Under henvisning til gjeldende regelverk benyttes det nesten utelukkende luftspenn i fremføring av høyspentledninger. Forslagsstillerne ønsker en endring av regelverket, slik at miljøhensyn tillegges større vekt enn tidligere. Vakre og urørte naturlandskap har stor betydning for friluftslivet, det biologiske mangfoldet og for reiselivet. I en del tilfeller må hensynet til bevaring av disse naturlandskapene tillegges avgjørende vekt, slik at jord- og sjøkabel velges fremfor luftlinjer hvis det kan redusere belastningen på miljøet.

Den forrige olje- og energiministeren varslet at det skulle komme nye retningslinjer som i større grad åpner for fremføring av kabler i sjø og jord i viktige naturområder der luftspenn vil være ødeleggende. Slike retningslinjer ble imidlertid ikke lagt fram. I stedet har departementet i Ot.prp. 62 for 2008–2009 lagt fram en strategi med strengere krav til avbøtende tiltak. Slike tiltak vil ofte kunne redusere belastningen på miljøet, men i en del tilfeller er ulempene ved bruk av luftlinje så store at man ikke kan kompensere seg bort fra dem.

I klagebehandlingen av linjen strekningen Sima–Samnanger viste departementet til at det ikke var grunnlag for å nytte en sjøkabel på denne strekningen, da det ville være en mindre god løsning av hensyn til forsyningssikkerheten i forhold til en luftledning. Departementet viste også til at strekningen mellom Sima og Samnanger er lang, og at den derfor vanskelig kan sies å falle inn under strategiens omtale av at kabling kan være aktuelt på begrensede strekninger.

Når selv ikke hardangernaturen er viktig nok til at miljøhensyn vektlegges foran andre hensyn, viser dette at det gjeldende regelverket er for svakt. Regelverket åpner ikke i stor nok grad for bruk av jord- og sjøkabel i stedet for luftspenn i områder med viktige naturverdier. Regelverket bør derfor endres, slik at utbyggerne av kraftlinjer i regional- og sentralnett i større grad må ta miljøhensyn enn de gjør i dag.

Avslutningsvis vil jeg si at vi støtter forslaget i innstillingen, og så tar jeg opp forslaget fra Venstre, som er omdelt i salen.

Presidenten: Representanten Borghild Tenden har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:47:46]: Det er ikke riktig, som representanten Tenden nettopp refererte til, at det ikke er lagt fram sak fra regjeringa knyttet til kabling. Det ble gjort i nevnte odelstingsproposisjon, der sto det nettopp at kabling skal benyttes. Det skal benyttes i

større grad på lavere spenningsnivåer, og det blir også gjort.

Så har jeg i tillegg sagt at jeg tar sikte på å framlegge en sak for Stortinget om de overordnede føringene for framtidig utbygging og oppgradering av overføringsnettet for kraft her til lands senere i stortingsperioden. Det blir å bygge videre på det som Stortinget hadde til debatt i fjor, var vel det, og baserer seg bl.a. på de erfaringene man har gjort gjennom sommeren. Det blir en debatt som baserer seg på relativt ulike innganger rundt spørsmålet om hva som skal til for å forene behovet for å få fram fornybar energi og sikre beredskapen og det å få de konkrete prosjektene gjennomført.

Jeg skal ikke foregripe innholdet i dette nå, men jeg skal allikevel kommentere forslagene til representantene ut fra hvordan jeg vurderer dem per i dag. Forslagsstillerne ønsker endringer i lovens forskrifter som åpner for økt bruk av jord- og sjøkabel ved bygging av kraftlinjer. Hva som er den beste løsningen for miljø og samfunn i den enkelte sak, avhenger av mange forhold. Hvis føring for bruk av kabel skulle nedfelles i et regelverk, måtte svært mange andre hensyn blitt omtalt. Regjeringa har derfor tidligere, med tilslutning fra Stortinget, kommet til at det ikke er hensiktsmessig. Det er bakgrunnen for at vekting av ulike hensyn og føring for bruk av avbøtende tiltak i stedet er lagt fram for Stortinget i andre dokumenter, og sist gjennom nevnte odelstingsproposisjon, nr. 62 for 2008–2009.

Kraftledningsstrategien bygger på en grundig gjennomgang av hvordan kraftledninger planlegges og konsesjonsbehandles. I strategien ble det konkludert med at kabling oftere er et samfunnsmessig rasjonelt tiltak på lavere enn på høyere spenningsnivå. Av den grunn slås det fast at kabel skal være hovedregel i distribusjonsnettet mens bruken gradvis skal være mer restriktiv ved økende spenningsnivå. Like fullt slår denne strategien fast at bruk av kabel alltid skal vurderes på alle spenningsnivå. Litt senere i dag, ved behandlingen av representantforslag 8:4 S, vil jeg komme tilbake til hvordan dette gjøres i klagebehandlingen av kraftledningen mellom Ørskog og Fardal.

Representantene ønsker at regjeringa som eier av Statnett SF skal sørge for at selskapet utsetter oppstart av anleggsarbeidet i allerede vedtatte utbygginger. Sjøl om Statnett eier det meste av sentralnettet i Norge, er foretaket bare ett av flere nettselskaper som bygger og driver store kraftledninger. Premissene og forutsigbarheten knyttet til konsesjonsbehandlingen bør ikke påvirkes av eierskapet.

Konsesjonsvilkår for bygging av kraftledninger bør derfor gis gjennom konsesjonsbehandlingen. Et unntak fra denne tilnærmingen har jeg imidlertid gjort når det gjelder anleggsstart for sentralnettsforsterkingen fra Sima til Samnanger i lys av arbeidet til de eksterne utvalgene som er nedsatt.

Representantene etterspør også en styrking av satsingen på FoU knyttet til bruk av jord- og sjøkabel. Både gjennom saksbehandling av enkeltsaker og gjennom FoU-prosjekter bidrar en mer aktivt til å fremme løsninger for framtidig kraftoverføring basert på framtidens løsninger. Norges

forskningsråd gir støtte til FoU på jord- og sjøkabelteknologier, hovedsakelig gjennom programmet RENERGI. Programmet har tildelt støtte til prosjekter relevante for bruk av kabel på til sammen 110 mill. kr i perioden 2004–2013.

Videre deltar Statnett i kabelutviklingsprosjekter i samarbeid med både FoU-miljøer og kabelleverandører og er aktive i internasjonale fora. Jeg har merket meg at Statnett i konkurranse med andre har blitt valgt ut som leverandør av konsulenttjenester til eksterne kabelprosjekter i utlandet. Ormen Lange er også et eksempel på at Statnett og norske miljøer hevder seg innen kabelteknologi. Her ble verdens første 420 kV plastisolerte såkalte PEX-kabel lagt, og Statnett har også søkt om å benytte PEX-kabel for tre av seks kabler mellom Evje og Teigen i Oslofjorden, bl.a. for å bidra nettopp til utvikling og erfaringer med denne teknologien.

Det skjer altså allerede mye innenfor forskning og utvikling på kabelteknologi. Regjeringa har økt bevilgningene til FoU innen fornybar energi og miljøteknologi kraftig de seneste årene. Utviklingen i teknologi for kraftoverføring kan gi nye muligheter innen mer skånsom framføring av kraftledninger. Samtidig må viktige sentralnettsforsterkninger baseres på teknologi som er tilstrekkelig kvalifisert, og hvor risikoen for feil er akseptabel. Utviklingen på dette området må gjøres trinnvis og med et langsiktig perspektiv.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [13:53:00]: Regjeringens sjef har tidligere invitert alle borgere til å delta i rådslagning om viktige samfunnsmessige saker, men det var i nyttårstale. I saken om mastene i Hardanger har det vært lite rådslagning. Likevel har regjeringen stanset litt opp. Er det slik at det må høye brøl, kraftige brøl, mye brøling til for at denne regjeringen lytter til dem som har meninger i viktige samfunnsspørsmål? Er det brøling som må til, eller er det slik at det er plutselig nyervervet kunnskap om at man faktisk manglet kunnskap, nyervervet erkjennelse av at man faktisk manglet så mye kunnskap som man gjennom lang tid ga uttrykk for overfor dem som hadde innsigelser, motforestillinger og innspill til det trasévalget og den prosessen og den løsningen som regjeringen hadde valgt?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:54:03]: Når det gjelder rådslag, innspill og vurderinger knyttet til traseen Sima–Samnanger, er det verdt å merke seg at det ikke kom høringsuttalelser fra de berørte kommunene i høringsprosessen. Det var lagt opp til en helt ordinær prosess, hvor lokale organer skulle komme med sine innspill, på samme måte som vi gjør på traseen Ørskog–Fardal, som er litt lenger nord, og det bidro selvsagt til at prosessen ble en annen enn det som er normalt rundt den type prosjekter. Jeg håper for framtida i høringsprosesser at invitasjonen fra myndighetene til å være med på å gi innspill, forbedre prosjektene og komme med lokal erfaring blir benyttet, og at vi sånn sett ikke opplever den situasjonen at en i ettertid skal sette seg ned og diskutere de spørsmålene som

en naturlig diskuterer i forkant av beslutninger – på f.eks. kraftlinjer.

Bjørn Lødemel (H) [13:55:15]: Eg vil tilbake igjen til brevet frå sivilombodsmannen frå oktober i år. Det har jo vore ein del diskusjon rundt dette med tilliten mellom dei ulike aktørane som har behandla saka om Sima–Samnanger, og i brevet frå sivilombodsmannen vart det stilt spørsmål i forhold til ansvarsforhold, delegasjon osv. i denne saka. Mitt spørsmål til statsråden er: Kva vil statsråden gjere for å rette opp det som sivilombodsmannen peiker på i sitt brev?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:55:47]: Nå har jo også det brevet blitt besvart, og i det svaret påpeker vi en del viktige forhold som vi mener også burde være en del av de vurderingene som ble gjort fra sivilombudsmannen. Så det er ikke slik at det er fasiten som er omtalt i det brevet som er sendt fra sivilombudsmannen. Det er bl.a. forhold knyttet til delegasjon – en delegasjon som har funnet sted i Norge i relativt mange år. Men når det gjelder nettopp det, syns jeg – uavhengig av det brevet – at det er interessant og lurt å se på forholdet mellom beslutninger tatt i underliggende etater og beslutninger som kanskje kan tas mer direkte i departementet. Det er en prosess som går, litt uavhengig av brevet fra sivilombudsmannen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:56:57]: I debatten rundt kraftlinjer i Hardanger har flere spurt seg om andre løsninger enn utbygging av nett kunne ivareta forsyringsikkerheten i Bergensregionen. Jeg tror sågar at Olje- og energidepartementet har stilt det samme spørsmålet til Statnett nå i denne prosessen. Statnetts svar – iallfall på høringen til Høyre – var at det ikke var deres ansvar å se på hva Enova, Gassnova og NVE skal gjøre; de hadde kun ansvaret for nett. Men for Stortinget kan jo ikke det være et tilstrekkelig svar.

Så da blir spørsmålet: Har statsråden sikret at Statnett, NVE, Gassnova, Enova og andre aktuelle aktører har satt seg ned sammen og sett på hvilke andre alternative tiltak som finnes på kraft, produksjon og forbrukssiden som kunne ivareta det samme målet om god forsyringsikkerhet for Bergensregionen?

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:57:56]: Det er jo ingen andre tiltak som fullt ut kan erstatte det å få en tredje tilførsel til Bergensområdet på plass. Det sikrer både det beredskapsmessige behovet, ved at en får en sikrere tilførsel, og det sikrer også næringsutviklingsbehovet knyttet til produksjon av kraft sommerstid i regionen. En løsning som i større grad er basert på intern kraftproduksjon i regionen, ville ikke gitt en tilsvarende mulighet for næringsutvikling knyttet til eksport av energi sommerstid. Så når en ser summen av behov som er her, er det å sørge for en bedre infrastruktur rundt strøm i regionen den beste løsningen.

Siri A. Meling (H) [13:58:59]: Fra Høyres side har vi vært opptatt av å få frem hele spekteret av alternative løs-

ninger. Derfor sendte vi også et brev til statsråden tidligere, i sommer, med spørsmål om en kunne vurdere ikke bare sjøkabel som et alternativ, men også andre alternativer i forhold til luftspenn. Nå har det gått noen måneder, og vi har ennå ikke fått svar på dette brevet. Nå bruker jo riktignok NVE fem år på å saksbehandle småkraftsøknader – jeg vet ikke om saksbehandlingsskapasiteten i Olje- og energidepartementet og hos statsråden er like sprengt. Vi hadde jo forventet å få et svar. Så kanskje statsråden kan gi et svar nå, eller i hvert fall gi et svar på når vi kan forvente å få svar på vår henvendelse.

Statsråd Terje Riis-Johansen [13:59:44]: Når det gjelder andre løsninger, er svaret på det todelt. Den ene delen av det baserer seg på andre nettløsninger, og de er vurdert underveis, ved å finne andre traseer og slik sett sikre strømtilførselen inn til regionen. Så det er godt utredet og omtalt i de ulike dokumentene. Når det går på andre måter å sikre energitilførselen på enn nettforsterking, kommenterte jeg nettopp det i svaret til representanten Solvik-Olsen. Det er jo klart at det teknisk er mulig å øke produksjonen, f.eks. basert på gasskraft i Bergenområdet. Det går det an å gjøre et politisk vedtak på, og slik sett øke sjøforsyningsgraden i området. Som jeg sa i mitt forrige svar, vil neste utfordring dukke opp knyttet til kraftutveksling sommerstid, når produksjonen i området er mye høyere enn den er i dag, og forbruket er lavere.

Borghild Tenden (V) [14:00:55]: Først: Hvis jeg feilinformerte i mitt innlegg, beklager jeg selvsagt det og skal gå tilbake og sjekke kilden.

Så til spørsmålet: Selv om statsråden så vidt berørte Venstres forslag i sitt innlegg, har jeg likevel lyst til å utfordre ham litt på det. Det går på endring av energiloven, som åpner for mer jord- og sjøkabling i verdifulle naturlandskap. Det er omdelt i salen her i dag. Hvilke vurderinger gjør statsråden seg?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:01:27]: Jeg mener at de hensyn skal tas. Vi skal gjøre det som er mulig for å unngå unødvendig framføring av nett og etablering av annen infrastruktur, både i spesielt verdifulle områder og også generelt, mener jeg. Vi har heldigvis stort sett fin natur i Norge, og jeg synes vi skal gjøre det vi kan for å la den være så uberørt som mulig.

Når det er sagt, savner nok jeg en viss realitetsorientering i denne debatten. Jeg synes de siste månedenes debatt har vært preget av at det er mange som vil ha fornybar energi, men det er mange som ikke vil ta konsekvensene av det. En kommer ikke bort fra at hvis en skal øke produksjonen av fornybar energi i Norge, vil det bety master. Det vil bety tekniske inngrep, og det vil bety at en del ting syns. Jeg skulle ønske at den delen av debatten var mer framme, og ikke en debatt hvor jeg får inntrykk av at det er mulig å ha to standpunkt samtidig i disse spørsmålene.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arne Sortevik (FrP) [14:02:47]: La meg først si at en uavhengig gjennomgang er bedre enn ingenting, og kan gi åpning for bedre løsninger når det gjelder trasévalg. La meg også si at en egen sak til Stortinget om de overordnede føringene for fremtidig utbygging og oppgradering av landets overføringsnett også er bedre enn ingenting. Begge deler kommer sent, men det er likevel bra at de kommer. Det gir håp om at nettopp nasjonale naturskatter som vi har i Hardanger og andre steder i landet, kan tas bedre vare på enn det regjeringen foreløpig har lagt opp til.

Dette generelle forslaget fra Venstre om endringer i energilov og utsatt oppstart av anleggsarbeid har jo først og fremst sitt utspring i den enorme debatten vi har hatt og fortsatt har om det som er blitt omtalt som monstermaster i Hardanger. Den saken handler om svært mye, men det tillater ikke tre minutter å gå inn på. Den handler i hvert fall om inngrep i nasjonale naturskatter, den handler om hvordan staten på den ene siden håndterer store utbygginger av linjenettet som medfører betydelige naturinngrep, og hvordan grunneiere lokalt og regionalt opplever å bli behandlet når de skal gjøre inngrep og endringer i egen eiendom. Saken om mastene i Hardanger handler også om avstanden fra Oslo til Vestlandet. Det handler om en lite klok prosess, og vel kan det være, som statsråden svarte meg i replikken, at det har vært lite deltakelse fra berørte kommuner her. Det viktige å ta inn over seg er jo den reaksjonen som tross alt har kommet i etterkant, og det håper vi fra Vestlandet – og vi fra Hordaland spesielt – vil være styrende for fremtidig prosessarbeid.

Før sykehuskampen i Molde eksploderte, ville jeg sagt at saken om monstermastene i Hardanger er en av de minst kloke prosessene fra Stoltenberg-regjeringen. Men nå er jeg ikke lenger like sikker på det.

La meg også peke på at det faktisk er tvil om behovet, nøytrale anslag mangler. Det er uklart hva ulike fremføringer vil koste, for å peke på noen av de regionale innvendingene. Det er jo litt spesielt at man går fra å være nærmest oversikker og gjentar over lang periode at alt er utredet og alt er avklart, til å ende opp med å nedsette fire fagråd som skal gjennomgå det man tidligere har sagt man er oversikker på. Samtidig starter man anlegg. Det provoserer mange, og blir dessverre av mange tatt som illevars-lende signaler om at regjeringen kanskje ikke har tenkt å ta fagrådene på alvor. Det håper vi inderlig ikke, men det gjenstår å se.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [14:06:05]: Jeg tar ordet i denne saken, slik at ikke utsagnet fra representanten Snorre Serigstad Valen fra Sosialistisk Venstreparti skal stå uimotsagt med hensyn til hva Høyres leder skal ha sagt om kabling i Hardanger.

Jeg har lyst til å presisere at Høyres holdning, som det også ble gitt uttrykk for da vedtaket kom, er at infrastruktur og nett er viktig for å ha en høy grad av forsyningssikkerhet, å sikre innbyggere og industri energileveranser. Vi har ikke tatt stilling til hvorvidt det valgte alternativet er

det rette. Det betyr at vi heller ikke har sagt at luftspenn er feil som alternativ. Men det vi har sagt, er at vi er kritiske til den prosessen som har foregått og det faglige grunnlaget som denne prosessen har bygget på. Jeg synes det er positivt at bl.a. Statnett har tatt selvkritikk på prosessen, og at en ønsker å lære av de feil som har blitt begått med tanke på fremtidige utbygginger.

Det er bra at disse fire utvalgene er etablert, slik at det faglige grunnlaget for vurdering av alternativer blir bedre.

Vi har, som jeg nevnte i replikk til statsråden for litt siden, også bedt om at disse utvalgene må kunne se på flere alternativer enn bare sjøkabel versus luftspenn. Men det har vi som sagt ikke fått noen tilbakemelding på. Jeg tror det er viktig at vi ser på den fremtidige nettutbyggingen som en mulighet også for næringsutvikling for våre kompetansmiljøer. Norge har bl.a. mye kabling i sjø, både når det gjelder strøm og offshoreinstallasjoner. Det betyr at vi har næringsklynger og bedrifter i dette landet som er langt fremme innenfor dette området. Og når vi vet at vi her i Norge, men også i EU og andre land står foran massive utbygginger i nye generasjoners strømovertføringer, er det viktig at vi også fra vår side er med å på fremme teknologitvutvikling som gjør at vi bedre kan ivareta både hensynet til forsyningssikkerheten og hensynet til natur og estetiske verdier.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:08:42]: Jeg ønsker å følge opp replikkordvekslingen når det gjaldt arbeidet rundt alternative løsninger til nettrasé. Jeg, og Fremskrittspartiet, er ute etter å finne den totalt sett beste løsningen – kostnader, miljø, energi og forsyningssikkerhet sett opp mot hverandre. Og hvis det er en kraftlinje som trengs, så er det en kraftlinje Fremskrittspartiet vil ha. Men jeg reagerer på de holdningene som har begynt å komme fram rundt diskusjonen om alternative løsninger.

I debatten har altså både myndighetene og regjeringen sagt at den nye nettlinja må komme fordi det handler om kraftforsyningssikkerheten i regionen. Hvis én av de to linjene i dag faller ut, kan ikke Statnett garantere at forsyningssikkerheten ivaretas. Det er en alvorlig situasjon, for all del. Den må vi gjøre noe med. Men det er altså forsyningssikkerhetsargumentet som hele veien fremmes. Men dette kan også åpenbart løses med lokale tiltak.

Statsråden nevnte selv gasskraftverk, noe som det for så vidt positivt gleder meg at han i det hele tatt vurderte, for det kan være en vanskelig sak for en del andre i regjeringen. Men også en blanding av ny vannkraft, småkraft, vindkraft, energisparing, mindre elektrifisering av sokkelen og mer bioenergi ville gledet energiministeren – altså en pakke der kunne også gjort den samme nytten. Så kunne det godt hende at den pakken hadde blitt usannsynlig kostbar i forhold til nytten som gjorde at man automatisk sa at det ikke er ønskelig. Eller det kunne være at regjeringen innrømmet og sa at nei, flere gasskraftverk enn det vi har, ønsker vi egentlig ikke, selv om det blir et inntrykk av det motsatte fra statsministeren. Men da hadde vi i hvert fall hatt et politisk valg. Det har vi ikke nå, fordi ingen har blitt satt til å legge fram en slik pakke. Statnett sier det ikke er deres ansvar og Enova kikker bare på stimulering

av fornybar energi og energisparing. Vil regjeringen gjøre den jobben? For det handler altså om legitimitet i forhold til de valgene som blir gjort. Jeg er egentlig ganske sikker på at en del folk i Hardanger føler seg så overkjørt i denne prosessen at man kunne satt ned 100 utvalg, og man ville ikke stolt på det, for nå kommer dette vedtaket på det tidspunktet som Arbeiderpartiets strateger, i følge VG, ønsket det skulle komme i fjor. Det kom i februar, da vannmagasinene var lave, strømprisene høye og når man liksom hadde det perfekte set-up for å få det akkurat som man ville fra regjeringens side.

Det var nok å være til stede på Høyres høring om dette og se på hvordan Hardanger-aksjonen argumenterte. Det er ikke nok tillit igjen i den prosessen til at man vil lytte til faglige råd, nærmest uansett hvem som kommer med det. Og det da å vise alternativer utover det å ha en nettlinja, slik at man faktisk også kan få en kvantifisert holdning til det, ville vært svært, svært nyttig.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8.

(Votering, se side 1983)

Sak nr. 9

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om trasévalg og teknologiske løsninger for kraftlinjen på strekningen Ørskog–Fardal (Innst. 123 S (2010–2011), jf. Dokument 8:4 S (2010–2011))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil 5 replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på takerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:13:03] (ordfører for saka): I føreliggjande representantforslag blir det fremma eit forslag om at Statnett på ny utgreier ulike alternative traséval og teknologiske løysingar på dei mest sårbare strekningane på Ørskog–Fardal-linja, for så å be eit uavhengig utval å vurdere dei alternative trasévala og teknologiske løysingane på dei mest sårbare strekningane på omtalte strekning.

Grunnen er at Norges vassdrags- og energidirektorat i juni 2009 vedtok å gi Statnett konsesjon for bygging og drift av ein 420 kV kraftleidning mellom Ørskog og Sogndal. Vedtaket innebar at leidningen skulle byggjast som luftleidning på heile strekninga. Vedtaket blei påklaga frå mange hald, og Olje- og energidepartementet fekk over-

sendt klagesaka frå NVE i oktober 2009. Same månaden blei det halde departementssynfaring og møte langs heile den påklaga traseen.

For fleire delstrekningar har Statnett vurdert, utgreidd og omsøkt ulike traséalternativ. NVE har under si behandling av konsesjonssaka bedt Statnett om fleire tilleggsutgreiingar og tilleggsøknader på bakgrunn av betydelege protestar langs den 280 km lange leidningstraseen. Lat meg berre understreke den tverrpolitiske einigheita det er om at denne tilførselslinja er det umåteleg viktig å få realisert. Ja, planane er langt på overtid om ein skal leggje til grunn fråsegn om tidspunkt for fullføring av nettopp denne linja, for den var opphavleg tenkt ferdig i 2011. Kapasitetsmangel på straumforsyninga til Midt-Noreg har gitt området rekordhøge straumprisar og ein har mått investere i to såkalla mobile gasskraftanlegg til ein pris mellom 2 og 3 mrd. kr. Eg skal ikkje bruke mykje tid på ein ny presentasjon av behovet for denne lina, det er dokumentert gjennom tallause debattar i denne salen.

Dei mest kontroversielle strekningane som står att etter klagebehandlinga, er Jølster, Naustdal og Flora kommunar og Fördedalen i Bremanger kommune. Der blir det utgreidd og vurdert trasear etter innspel frå dei nemnde kommunane.

I Møre og Romsdal er det strekninga Ørsta–Ørskog som er mest omstridd, og der har ein no bedt Statnett omsøkje og utgreie sjø- og jordkabelalternativet Store Standal til Ørskog. I tillegg er det såkalla saneringsalternativet omsøkt, der Framstegspartiet peikar på at denne løysinga i langt sterkare grad enn tidlegare vil foreine miljøomsyn, forsyningssikkerheit og økonomi.

Slik saka no står med konsesjonsbehandling og vidare utgreiing av dei ulike alternativa, er det førebels uavklara kva løysing ein vel å leggje seg på. Representantforslaget har derfor på mange område fått medhald, om enn ikkje når det gjeld ønsket om eit uavhengig utval, slik det er fremma forslag om.

Avslutningsvis vil eg anbefale komiteens fleirtalstilråding.

Bjørn Lødemel (H) [14:16:31]: Saka om den nye 420 kV kraftlinja mellom Ørskog og Fardal har vore ei stor og viktig sak på Nordvestlandet i fleire år. Linja har møtt sterk motstand i mange kommunar og mange bygdelag. Linjenettet i Sogn og Fjordane er svært dårleg. Derfor har det også vore eit krav om å få på plass større kapasitet på linjenettet i fylket vårt.

Det er svært viktig å få forsterka linjekapasiteten mot Midt-Noreg, og det hastar. Midt-Noreg er eit område med stort underskot på straum, og som vil ha eit aukande kraftunderskot i åra som kjem.

Sist vinter opplevde forbrukarar og næringsliv i Trøndelag og Møre og Romsdal svært høge straumprisar. Dette er svært alvorleg for regionen, både for hushaldningane som slit med å betale straumrekninga, og for bedrifter som må stanse drifta på grunn av høge prisar.

Mykje tydar på at denne situasjonen vil gjenta seg denne vinteren. Dessverre har regjeringa forsømt seg i fleire år når det gjeld å sikre kraftforsyninga til Midt-Noreg.

Likevel – det er tverrpolitisk semje om at ein må ha større kapasitet til Midt-Noreg.

Sjølv om det no er i sluttfasen av konsesjonshandsaminga av Ørskog–Fardal, blir det stadig kasta fram nye alternative trasear. Vi har merka oss at olje- og energiministeren så seint som i november bad Statnett om å søkje konsesjon for sjøkabel på strekninga mellom Hjørundfjorden og Ørskog. Høgre meiner dette er positivt, og Høgre har faktisk pressa på for å få gjort dette for fleire år sidan.

På ein slik bakgrunn kan det vere interessant å diskutere kven som har ansvaret for framdrifta i denne saka. Er det dei som ikkje ønskjer denne linja inn i sine nærområde, eller er det raud-grøne politikarar som ikkje har hatt vilje eller evne til å få alle kort på bordet tidleg i prosessen?

Høgre har gjennom fleire år etterlyst ein offensiv nettpolitikk som kunne gje eit sterkare linjenett der det også blir teke større omsyn til dei negative konsekvensane store luftspenn har for natur og miljø. Ikkje minst gjeld dette ved nærføring til busetnad og viktige rekreasjonsområde for folk.

Høgre har ved fleire høve kravd ein handlingsplan for å møte kraftkrisa i Midt-Noreg. Tidlegare senterpartistatsråd Odd Roger Enoksen lova på Stortingets talarstol at ein slik plan skulle kome i 2006, og kraftlinja Ørskog–Fardal ville vere ein viktig del av ein slik plan.

Tidlegare senterpartistatsråd Åslaug Haga uttala i 2007 at det skulle lagast nye retningslinjer for nettpolitikken før ein tok avgjerd i sakene om kraftlinjene Ørskog–Fardal og Sima–Samnanger. Ingen av desse løfta er haldne.

Passive raud-grøne politikarar har kasta vekk mange år i arbeidet med å få på plass ein nettpolitikk som kunne gje eit sterkare og sikrere nett, og som i tillegg kunne skape tillit til dei prosessane og avgjerdene som skal takast med utbygging av nettet.

I desse dagane ser vi konfliktane som rasar mellom naboar og nabokommunar i Sunnfjord, Nordfjord og på Sunnmøre. I avisa Firda kunne vi den 9. desember lese på framsida at 600 personar i Førde er i kamp for sitt nærområde.

Det har lenge vore kraftige protestar mot traseen som går inn mot sentrum i Naustdal. På same måten er det ønske om å få utgreidd eit alternativ med sjøkabel over Nordfjorden vest for Eid sentrum. Her får Eid kommune klar beskjed om at no er det ikkje lenger tid til å utgreie fleire alternativ, sjølv om dette kunne vere eit reelt alternativ.

Det er sterk motstand mot bygging av store kraftlinjer mange stader i landet. Det betyr etter mitt syn at dagens politikk på dette området er forelda. Det vi har sett frå energistatsråden siste tida, passar bra med det Høgre har kravd i lang tid. Vi får full gjennomgang av kraftlinjesaka i Hardanger med fire ekspertutval, vi får nye vurderingar av dei mest kritiske punkta på strekninga mellom Ørskog og Fardal, og ikkje minst blir det søkt om konsesjon for sjøkabel på delar av strekninga mellom Ørskog og Fardal. Det betyr at Høgre har fått gjennomslag for viktige saker som vi har pressa på for tidlegare.

Så får raud-grøne politikarar vere så vaksne at dei tek det fulle og heile ansvaret for at det har teke så lang tid å

få dette på plass, og at dei dermed også tek ansvaret for den kraftkrisa vi ser i Midt-Noreg i dag.

Presidenten: Presidenten lurar på om representanten Lødemel har tenkt å ta opp forslaget som står i innstillingen.

Bjørn Lødemel (H) [14:20:48]: Ja, eg tek det opp.

Presidenten: Da har representanten Bjørn Lødemel tatt opp det forslaget han refererte til.

Snorre Serigstad Valen (SV) [14:20:57]: Midt-Norge har et akutt behov for bedret kraftsituasjon. Det har vi diskutert mye. Og det er behov for et bedre overføringsnett i store deler av landet. Dette gir kontroversielle naturinngrep, og blant de mest omstridte sakene finner vi strekningen Ørskog–Fardal. Det har vært svært mange protester mot linjen i høringsrunden.

Jeg er derfor fornøyd med det utfallet som denne saken har fått til nå, der olje- og energiministeren har bedt Statnett om å søke nye konsesjoner og utrede alternative løsninger på enkelte traseer. Det er en klok og god løsning.

Så skulle en også tro at Høyre var fornøyd med en slik løsning med tanke på representanten Lødemels høye profil i saken over lang tid. Representanten Lødemel har drevet valgkamp nesten ene og alene på motstand mot denne linjen og på krav om sjøkabel på hele strekningen Ørskog–Fardal, og har vært veldig tydelig på det også i sine innlegg i Stortinget, i sine spørsmål til statsråden og i sine tallrike medieutspill i stortingsvalgkampen i Sogn og Fjordane i fjor.

Så begynner glideflukten. Den 8. juni kunne vi lese på NRKs sider: «Lødemel bakkar ut», og at Høyre likevel ikke vil kreve sjøkabel. Så kan en reflektere over hva Lødemels velgere i hjemfylket måtte mene om det. Så kommer en kontrabeskjed igjen. Den 31. august har Høyre ombestemt seg enda en gang. Da melder Sogn Avis: «Erna krev kabling», for da har Erna Solberg vært med representanten Lødemel på besøk for å se på traseen. Og så igjen: Når vi behandler denne saken i komiteen – med tanke på et krav om kabling skulle en jo tro at Høyre i det minste var med på å vedlegge forslaget protokollen, med de intensjonene Venstre har med å fremme forslaget – hvem er det som ikke bifaller forslaget? Det er Høyre. Forvirringen er jo komplett. Hva er det egentlig Høyre mener om kabling og ulike traséalternativer Ørskog–Fardal? Og hva er det egentlig representanten Lødemel mener? Mente han alvor da han lovt å kjempe for kabling hele veien? Har han ombestemt seg og mener nå at regjeringens løsning er den klokkeste? I så fall bør jo også representanten være ærlig nok til å innrømme at regjeringen ikke har gjort en dum jobb i denne saken.

Erling Sande (Sp) [14:23:36] (leiar i komiteen): Realisering av kraftlinja mellom Ørskog og Fardal, eller Ørskog og Sogndal der trafoen no ligg, er heilt sentral i arbeidet med å sikre Midt-Noreg krafttilgang. Men ikkje berre det: For det er sånn at desse kraftlinjene kan føre straum begge

vegar, og vi veit at også på Vestlandet kan krafttilgangen bli utfordra av for lite nedbør. Så er det viktig å understreke at skal ein ha nye industrietableringar, nytt forbruk, anten her eller der, må det vere sikker tilgang på straum, stabil tilgang på straum. Ikkje minst er denne linja òg avgjerande viktig for å utløyse det fornybarpotensialet som ligg i denne landsdelen, og som eg registrerer at representantar frå ulike parti bruker å rekne inn i den framtidige fornybarproduksjonen som Noreg kan få opp.

Så har det langs denne planlagde linjetraseen vore ei rekkje innspel frå kommunar, frå lokalsamfunn og frå privatpersonar. Det har vore prosessar. Det er innspel som no blir grundigare vurderte i regi av Statnett, både dei som blei nemnde av føregåande talar, og også andre tiltak, mindre justeringar og avbøtande tiltak, fordi vi alle er opptekne av å finne trasear for kraftlinjene som tek omsyn til busetjing og miljø. Så er det viktig for oss å understreke at det positive arbeidet må halde fram, at dialogen og prosessane no må vere gode i sluttfasen av behandlinga, og at ein held fram slik som regjeringa og statsråden har teke sikte på: å vere i dialog med dei kommunane som får denne linja innom.

Så spør eg meg om følgjande etter desse to debattane. Viss det er sånn at alle i denne salen understrekar viktigheta av linjene, og understrekar, i alle fall når det gjeld denne konkrete linja, at ho må byggjast kjapt, står jo det i grell motstrid til det som blei sagt frå enkelte representantar i valkampen. Sjølv ikkje min gode kollega representanten Lødemel, som bygde store delar av sin valkamp på nettopp å samle motstand mot bygging av denne linja langs denne eller tilsvarande trasear, er lenger imot linja. Faktisk er det sånn at i innstillinga er han den som går lengst i å avvise det forslaget som her ligg på bordet, trass i at delar av det allereie er vareteke av regjeringa. Så står han her og seier: Vi har hatt fullt gjennomslag for Høgre. Skal tru om ikkje ein og annan miljøvernar/naturvernar, i alle fall i mitt eige heimfylke, som forvillar seg til for fyrste gong å gje stemma si til Høgre på grunn av denne linjemotstanden, stiller litt spørsmål ved det. Fullt gjennomslag for Høgre – det er direkte i motstrid til det som var uttalt frå Høgre i Sogn og Fjordane under valkampen og i tida før det. Ein hadde eitt alternativ, og det var kabling på heile strekkja, mens det var dei andre partia som lyfta fram traséendringa og avbøtande tiltak som eit alternativ. Vel, fullt gjennomslag for Høgre er ord som må stå for representanten Lødemel si rekning. Eg vil tru at mange, i alle fall i mitt heimfylke, har eit anna inntrykk.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [14:27:51]: Det er tre hovedmåter å bedre energitilgangen til Midt-Norge på. Det er for det første økt linjekapasitet, det er økt produksjon av ren fornybar energi i området og det er energieffektivisering. Når det gjelder energieffektivisering, er Enovas kasse – nå har det blitt 16. desember – tom for i år. Kristelig Folkeparti har jo da tatt til orde for at vi bør bevilge mer penger i saken som vi skal debattere i salen her i morgen, nettopp til dette, og vi har også ønsket å bevilge mer penger i 2011 nettopp til energieffektiviseringstiltak i husholdninger.

Det andre punktet er økt produksjon av ren fornybar energi i regionen. Da vet vi at en del vindkraftkonsesjoner er gitt og en del andre prosjekter er under etablering. Men det vil være av stor betydning at staten stiller opp med penger for å ta rensekostnadene for et gasskraftverk i Midt-Norge, slik at vi også kan bruke denne energikilden.

Men den viktigste energikilden som kan gjøre noe med kraftsituasjonen i Midt-Norge, er å øke linjekapasitet, dvs. få på plass Ørskog–Fardal. Derfor er det et krav fra Kristelig Folkepartis side at denne linjetraseen bør være ferdig senest i 2015.

I innstillingen har det nok skjedd en feil fra Kristelig Folkepartis side. Vi er ikke forslagsstiller sammen med Høyre når det gjelder forslag nr. 1. Vi støtter komiteens tilråding i denne saken.

Borghild Tenden (V) [14:30:32]: Først vil jeg takke alle som har bidratt.

Jeg skal ikke bruke mye tid, for det har vært en lang dag. Som saksordføreren sa, har vi fått mye medhold.

Linjen Ørskog–Fardal er først og fremst begrunnet i behovet for mer overføringskapasitet i Midt-Norge fra kraftoverskuddet i Sogn og Fjordane. I tillegg vil kraftlinjen bedre forsyningsstrykgheten i Sogn og Fjordane og lokalt på Sunnmøre. Venstre er også kjent med at planer om ny fornybar kraftproduksjon i Sogn og Fjordane vil gjøre det nødvendig med ny kraftledning. Jeg vil understreke at Venstre er svært positive til Ørskog–Fardal, og ønsker derfor ikke at man skal komme i den samme situasjonen som ved Sima–Samnanger.

Forslagsstillerne er kjent med at flere av delstrekningene på strekningen Ørskog–Fardal er lite problematiske, men vil understreke at kraftledningen på enkelte strekninger vil innebære et betydelig inngrep i naturen. På disse strekningene er naturen unik, både i nasjonal og i internasjonal sammenheng, med særpreget kulturlandskap og urørt natur. Det synes åpenbart at noen av disse strekningene vil skape betydelige konflikter.

Venstre er opptatt av at det er fremdrift i dette prosjektet. Noe av intensjonen med forslaget er oppfylt gjennom de oppdragene Olje- og energidepartementet allerede har gitt Statnett etter at dette forslaget ble levert inn, og gjennom de tilbakemeldingene Statnett har gitt departementet. Men Sima–Samnanger viste med all tydelighet at dersom en foreslått trasé er konfliktfylt, og de ulike partene ikke har tillit til de utredninger som foreligger, så gir det grobunn for betydelig frustrasjon. Resultatet ser man jo nå, det kan bli store forsinkelser. Derfor mener Venstre at man i dette prosjektet bør være føre var, og sørge for at det er full tillit til de ulike utredninger som ligger til grunn for konsesjonsforslagene.

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:32:48]: Kraftledningen fra Sunnmøre til Indre Sogn er det svært viktig å få på plass, av to årsaker. For det første er Midt-Norge et område med underskudd på kraft og vil i de nærmeste årene ha økende kraftunderskudd. Innmatingskapasiteten mot Midt-Norge må derfor forsterkes. Dagens overførings-

kapasitet inn mot regionen er rett og slett ikke tilpasset det forbruket som Midt-Norge vil ha framover.

For det andre er det nødvendig å få transportert ut mer fornybar energiproduksjon fra vind- og vannkraft både i Sogn og Fjordane og i Møre og Romsdal. Kraftframføringa mellom Ørskog og Fardal er en forutsetning for at mye av denne fornybarproduksjonen kan bli realisert.

Vi må ha klart for oss at behandlingen av denne kraftframføringsaken hele veien har vært svært omfattende og åpen for nye innspill fra forskjellig hold. For flere ulike delstrekningers vedkommende har Statnett vurdert, utredet og omsøkt forskjellige traséalternativer. NVE har under sin behandling av konsesjonssaken sørget for at Statnett har utarbeidet flere tilleggsutredninger og lagt fram tilleggsøknader. Dette innbefatter også ulike kabelløsninger. Det er derfor en grundig og bred prosess som allerede har funnet sted gjennom planleggingsarbeidet i Statnett og saksbehandlingen i NVE.

Etter at klagesaken ble oversendt til departementet, har vi sørget for at det blir foretatt ytterligere utredninger og lagt fram flere konsesjonssøknader fra Statnett, i tråd med forslaget fra representantene.

I desember 2009 ba departementet Statnett om å utrede og vurdere fordeler og ulemper ved to alternativer for den nordligste delen av kraftledningen. Alternativene er en sjøkabel fra Ørskog med ilandføring ved Store-Standal i Ørsta kommune og et saneringsalternativ med ny trafostasjon i Sykkylven kommune. Ny trafostasjon i Sykkylven og sanering av dagens 132 kV-ledning ville legge til rette for å benytte eksisterende trasé for ny 420 kV-luftledning.

Departementet mottok i februar i år Statnetts utredning av disse to alternativene. På det grunnlaget ba vi Statnett søke om saneringsalternativet. Søknad for dette alternativet ble oversendt fra Statnett til NVE i oktober. Etter å ha gått igjennom klager og andre innspill i saken har jeg funnet det nødvendig å be Statnett om ytterligere utredninger og konsesjonssøknader for alternative løsninger på tre enkeltstrekninger for denne kraftframføringa mellom Sunnmøre og Sogn.

Det gjelder for det første sjø-/jordkabelalternativet mellom Ørskog og Store-Standal i Ørsta kommune, for det andre et alternativ lenger øst for det konsesjonsgitte i Jølster, Naustdal og Flora kommuner, og for det tredje ytterligere et alternativ som i større grad enn konsesjonsgitt løsning unngår inngrep i Fördedalen i Bremanger kommune.

Konsesjonssøknader på disse nye alternativene vil sikre at disse kan vurderes på en fullverdig måte opp mot konsesjonsgitt trasé når de endelige beslutningene skal tas. Samtidig har jeg varslet at regjeringa tidligst mulig vinteren 2011 vil fatte delvedtak for andre strekninger, slik at framdriften i arbeidet med denne viktige ledningen opprettholdes.

Forslagsstillerne går inn for at det nedsettes et eksternt utvalg som skal trekke de overordnede konklusjonene. Jeg kan ikke se at det i denne saken er grunnlag for å innhente vurderinger fra eksterne utvalg. Jeg vil peke på at det er foretatt grundige vurderinger av alternative løsninger for kraftframføring på mange strekninger mellom Sunnmøre

og Indre Sogn. Med de tilleggsutredningene og tilleggs-søknadene som vi nå har bedt Statnett om, vil denne saken ha et meget godt beslutningsgrunnlag. Konesesjonsbehandlingen gir etter min mening på en god måte den åpenhet og det innsyn i forvaltningen som forslagsstillerne etterspør.

Presidenten: Det blir åpnet for replikkordskifte.

Oskar J. Grimstad (FrP) [14:36:57]: I Møre og Romsdal er vi for så vidt ikkje så godt vande når det gjeld lovnader som har vore gitt av denne regjeringa, jamfør debatten som no går om Molde sjukehus. Men ok, vi skal leggje det til sides så lenge.

Som nemnt i mitt innlegg var den opphavlege fullføringa av linja Ørskog–Fardal sett til 2011. Når ser statsråden at Møre og Romsdal kan ha gleda av å få tilført straum gjennom Sogndal/Fardal-linja?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:37:31]: Hvis en velger de konkrete løsningene som er raskest gjennomførbare på denne traseen, ser jeg for meg at det er mulig i 2015.

Bjørn Lødemel (H) [14:37:59]: Eit av dei områda som i dag er til diskusjon i forhold til alternativ trasé, er områda i Naustdal, Førde og Flora. Der er det fleire kommunar som er inne i biletet når det gjeld å diskutere den lufttraseen som går der. Korleis blir det jobba med den saka og den biten av traseen Ørskog–Fardal?

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:38:25]: Når det gjelder den konkrete strekningen som representanten Lødemel spør om, har jeg bedt Statnett om å se på muligheter innenfor et geografisk område for å finne løsninger som går utenom Naustdal sentrum. I det gis det muligheter for å komme med konsesjonssøknader med tanke på et alternativ til det som nå foreligger. I det ligger det ikke noen forhåndskonklusjon fra min side om at det vi nå ber om, er det som det blir konkludert med. Men det gir oss en mulighet til å ha flere alternativer å velge blant, og sånn sett sørge for at det vedtaket som blir gjort, også er et vedtak som har tilstrekkelig legitimitet, og at det har vært en prosess og utredning som det bør være grunn til å være fornøyd med.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:39:31]: Statsråden sier at det tidligste en linje kan være på plass, er i 2015. Da har denne regjeringen klart å utsette det med bare fire år – det er for så vidt ikke så verst. Men når statsråden samtidig i sitt innlegg sier at kraftforsyningsunderskuddet i regionen vil være økende de neste årene, må en spørre om han i denne prosessen har vurdert å stimulere til økt kraftproduksjon i denne regionen – også med tanke på den debatten vi nettopp hadde – øke egenproduksjon av kortreist kraft der en vet at det er et betydelig potensial i å bygge ut gasskraftverk.

Regjeringen selv har nettopp fornyet konsesjonen til Skogn, en har diskutert om en skal ha et dedikert gasskraftverk på Aukra, men lagt det vekk, en har hatt prosjekte-

ne på Tjeldbergodden, som en har skrinlagt. Men en har også Industrikraft Møre, som har et levende prosjekt som en har et stort ønske om å realisere, men en har behov for avklaringer om rammebetingelsene rundt CO₂-rensing.

Statsråd Terje Riis-Johansen [14:40:36]: Det er feil at det ikke er noen avklaring rundt CO₂-håndtering i Fræna. Det foreligger et konsesjonsvedtak, men samtidig også en konklusjon som går på at CO₂ må håndteres, og det kommer det ikke til å være noen statlig involvering i. Så det er en avklart situasjon.

Når det gjelder Skogn, er det også der gitt en konsesjon som det er mulig å nyttiggjøre seg. Så langt har det ikke vært gjort. Men nå er nettopp konsesjonen forlenget, så der gis det mulighet for det.

Når det gjelder produksjon av såkalt kortreist kraft for øvrig, har det vært realisert gode prosjekter i regionen de siste årene, både som følge av satsing innenfor småkraft og gjennom Enovas støtteprosjekter som i hvert fall er igangsatt. Så vet vi at de grønne sertifikatene som nå kommer på plass, vil bidra til bedret lønnsomhet i dette og legge grunnlaget for forsterket produksjon også utover det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørn Lødemel (H) [14:42:03]: Først vil eg gjerne rette opp ein feil. Det er slik at Høgre vil støtte tilrådinga frå komiteen. Det har skjedd eit eller anna gale der.

Så vil eg litt tilbake til den diskusjonen som har vore, og ikkje minst til påstanden frå Snorre Serigstad Valen sist vi diskuterte denne saka. Han hevda at eg er den mest uttalte motstandaren av ny linjekapasitet inn mot Midt-Noreg, og at eg kjempar mot ein krafttilførsel til den regionen. Det er etter mitt syn løgnaktige påstandar. Eg har aldri kjempa mot kapasitet inn mot Midt-Noreg. Vi har diskutert løysinga.

Eg har jobba mykje med Ørskog–Fardal i mi tid som ordførar i Hornindal. Ein av traseane var planlagt gjennom min heimkommune. Eg har kjent frykta og avmakta på kroppen då vi såg korleis ei 420 kV kraftlinje ville rasere bygda vår. Det har òg vore med på å prege meg i mitt arbeid. Derfor vil eg tilbakevise at dette skal vere eit valkampstunt frå mi side.

Eg forstår godt korleis dei føler det i Naustdal, i Ålfoften, på Nordfjordeid, i Sykkylven – eller i Hardanger, for den saks skuld. Eg har jobba i fleire år for å få ei fullverdige utgreiing av sjøkabelalternativet på kysten av Sogn og Fjordane, med påkoplingspunkt på kysten, og sjå dette i samanheng med oppgradering av eksisterande kraftnett. Eg meiner at Sogn og Fjordane som eit av dei viktigaste kraftproduserande fylka burde ha ambisjonar om å ha god kapasitet både mot Europa og mot installasjonane i Nordsjøen. Det har det ikkje vore vilje til frå ulike lokale eller sentrale raud-grøne politikarar eller energistatsrådar.

Eg må innsjå at slike visjonære løysingar er altfor avanserte for raud-grøne politikarar, og at det derfor ikkje er aktuell politikk her og no. Men eg må seie at det skal bli

interessant å sjå tilbake om 10–15 år, om ikkje større vilje til å satse på sjøkablar og påkoplingspunkt langs kysten hadde vore både framtidsretta og fornuftig.

Når representanten Sande reagerer på at eg kallar det som no skjer, for fullt gjennomslag, siktar eg til at det endeleg blir søkt om konsesjon for sjøkabel, iallfall for delar av strekninga. Det er heilt nytt. Det er første gang det har skjedd, og mi glede over det er det eg kallar fullt gjennomslag. Då siktar eg til at det blir søkt om konsesjon for sjøkabel frå Hjørundfjorden til Ørskog.

Så har det vore mykje snakk om valkamp og mi rolle i valkampen når det gjeld kablar. Eg har vist til kvifor eg har jobba for ei slik løysing. Men det var mange som dreiv valkamp i 2009, og mange raud-grøne politikarar reiste rundt på Nordvestlandet og snakka om at dei ville ha sjøkabel. Men det som tok kaka, var faktisk det som stod i Bergens Tidende 10. september 2009:

«SP vil ha kabel i Hardanger. Jeg har bedt NVE utrede kabelløsning mellom Sima og Samnanger. Det betyr at jeg vil ha kabel».

Det sa olje- og energiminister Terje Riis-Johansen.

Presidenten: Er det riktig som presidenten oppfattet det, at mindretallsforslaget ble trukket?

Bjørn Lødemel (H) (fra salen): Det er riktig!

Presidenten: Da foreligger det ikke noe mindretallsforslag.

Hvis presidenten oppfattet også dette riktig, brukte representanten Lødemel uttrykket «løgnaktige påstandar». Det er i tilfelle et uparlamentarisk uttrykk.

Snorre Serigstad Valen (SV) [14:45:27]: Jeg har kun sitert fra mediene dekning av valgkampen i Sogn og Fjordane og debatten rundt Ørskog–Fardal.

Så er det til det siste representanten Lødemel sa, det å legge til at forskjellen mellom denne saken og Sima–Samnanger-saken er at statsråd Terje Riis-Johansen har stått ved sitt ord, og nå utreder han jo kabel i Hardanger.

Med det innlegget representanten Lødemel nå holdt, mener jeg han egentlig bar mer stein til Høyres byrde, og at han bidrar til en generell forvirring i salen. Og dette er viktig, fordi denne saken var en av de avgjørende sakene i valgkampen i Sogn og Fjordane, og dette vil velgerne i Sogn og Fjordane og i andre deler av landet der man står foran store kontroversielle linjeprosjekter, være interessert i.

I 2009 driver Høyre valgkamp på sjøkabel hele veien. Så annonserer Høyre den 8. juni i år i NRK at de ikke ønsker sjøkabel likevel. Den 31. august har de igjen snudd, og da er Erna Solberg med på laget og krever kabling, mens man nå, i komitéinnstillingen, plasserer seg lengst unna intensjonene i Venstres forslag ved ikke å bifalle forslaget. Det bidrar til forvirring, og det må bety en av to ting. Enten betyr det at representanten Lødemel har blitt lurt av partiledelsen i Høyre – han er blitt dolket i ryggen, og at det er Erna Solberg som har snudd og ikke lenger ønsker kabel i Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal – eller så

betyr det at representanten Lødemel har snudd. Det vil Høyre-velgerne i Sogn og Fjordane være interessert i å få vite: Hva er det som har skjedd som gjør at Høyre i denne saken har snudd to ganger i år, før de ender opp i komitéinnstillingen på helt motsatt side av der de drev valgkamp? Det er noen her som ikke er helt redelige, og jeg tror det er noen andre enn meg.

Erling Sande (Sp) [14:47:35]: Lat meg først få uttrykke glede over at Høgre no – slik eg oppfattar det – har trekt det forslaget dei sjølvne fremma i starten av debatten. Det trur eg viser at desse debattane har ein viktig funksjon, også når det gjeld utfallet av sakene heilt mot innspurten.

Så antyda representanten Lødemel i sitt fyrste innlegg at Høgre hadde vore ein sterk pådrivar for linja, også for framdrifta i tid, og at det var raud-grøne politikarar som hadde somla, og som hadde gjort at linja kom seinare enn nødvendig. Det igjen er ein påstand som er heilt forskjellig frå, heilt ulik, det den same Lødemel proklamerte i valkampen, der han tvert om gav uttrykk for at vi har masse tid, vi kan køyre mange store utgreiingar, vi kan setje dette på vent og få fram kunnskap om ny teknologi når det gjeld linjer. Desse standpunkta går ikkje i hop. Eg kan ha respekt for at representanten jobbar for ei anna løysing, men då må ein vere såpass ærleg at ein seier at det betyr at linja blir forseinka. Så kan eg ha respekt for at ein jobbar for ei anna løysing og ikkje ynskjer linja, men då er det einaste logiske å fremje forslag i denne salen der ein foreslår å skrinleggje prosjektet eller i beste fall utsetje det. Men det har ikkje representanten Lødemel gjort. Eg tenkjer at det kanskje kan vere greitt å vere ærleg på det overfor sine eigne veljarar, i sitt eige valdistrikt, at vel sa ein noko i valkampen, men ein har altså ikkje følgt det opp gjennom forslag i denne salen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [14:49:34]: I denne debatten, som i den forrige om en generell kraftlinjepolitikk, men med utgangspunkt i Hardanger, gjør jeg meg den refleksjon at regjeringen hevder at det haster med å få på plass linjene, men med en gang en prøver å diskutere heller å løse kraftforsyningsutfordringene lokalt, skygger en unna. Når en utfordrer energiministeren på tiltak med hensyn til f.eks. gasskraftverk i Midt-Norge, er det ikke en finger som skal løftes, ikke en krone som skal brukes. En har gitt konsesjon til Skogn og skryter av at den nettopp ble forlenget, men i full visshet om at den aldri kommer til å bli realisert, fordi det ikke er gass, og fordi en vet at det ikke er lønnsomt med den lokaliseringen. Lokalisering av gasskraftverk er like viktig som lokalisering er for stort sett enhver annen næringsvirksomhet en driver. Det handler om å ha kundegrunnlag, og det handler om å ha ressursgrunnlag for å få lønnsomhet i det.

Men i Fræna er det noen som har kundegrunnlag og ressursgrunnlag og investorer og hele pakka, som er villige. Du kan stå på tomte og høre det knitre i statens master, og du kan stå og se lysene fra Ormen Lange på Aukra – ergo: en perfekt plassering. Og det er en perfekt plassering ikke bare når det gjelder infrastruktur, men når det gjelder hvor du trenger kraft. Men svaret fra energiministeren er altså

at nei, de har fått konsesjon med krav om CO₂-rensing, men regjeringen skal ikke bidra med en krone for å hjelpe dem med å realisere CO₂-rensing. Og alle vet at da blir det heller ikke realisert et gasskraftverk.

Dette er jo egentlig trist. Jeg har medfølelse med representanten Snorre Serigstad Valen, som iallfall har vist vilje – fra et regjeringsparti – til å komme Fræna i møte, og har sagt at jo, staten skal ta regningen for CO₂-renseanlegget, men forutsetningen til SV er en dobling av CO₂-avgiften. Jeg er ikke enig i forutsetningen, men jeg er i hvert fall glad for at han har vist vilje til å diskutere hvordan en skal få realisert lokal kraft. Den viljen avviste energiministeren fullstendig i denne debatten – mye tydeligere enn i de tidligere debattene. Det er et varsko om at denne regjeringen har så mange politiske indre dragninger at det ikke går an å finne de raske, gode løsningene. En skal altså kable seg ut av ethvert problem, ikke få fram volum kraftproduksjon.

Det er veldig hyggelig at den politiske sekretæren til energiministeren har vært i NRK og debattert og skrytt av at man i Midt-Norge hadde kommet fram med ni nye småkraftverk. I Stortingets spørretime i går avviste statsministeren at de to mobile gasskraftverkene ville ha noen innvirkning av betydning på kraftsystemet. De representerer tross alt 100–150 småkraftverk. Det da å skryte av ni stykker i den sammenheng, når statsministeren sier at 100–150 tilsvarende ikke betyr noe, er ikke noe annet enn å kaste blå i øynene på velgerne. Derfor håper jeg at statsråden fra denne debatten kan ta med seg en vilje internt i regjeringen til å bruke den amerikanske ambassaden og bekjempe regjeringens politikk for å få til noe som virker.

Siri A. Meling (H) [14:52:51]: Jeg forstår på temperaturen i innleggene til representanten Serigstad Valen og representanten Sande at det falt både Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet tungt for brystet at Høyre fikk en representant inn på Stortinget fra Sogn og Fjordane. Det er imidlertid vi fra Høyre veldig glad for, bl.a. fordi det er et viktig bidrag i forhold til å synliggjøre problemstillinger som er viktig for Distrikts-Norge. Representanten Lødemel gjør en solid innsats på det området, sannsynligvis til stor irritasjon for bl.a. representanten Sande.

Representanten Lødemel har hatt et engasjement på dette området, uten tvil, også gjennom valgkampen. Det er klart at hans fokus og bidrag i forhold til å løfte en problemstilling hvor en i større grad skal kunne ivareta naturhensyn og estetikk i kombinasjon med å sikre strømforsyning, er et viktig bidrag i den offentlige debatten.

Jeg har bare lyst til å gjenta det som er Høyres innfallsvinkel i disse spørsmålene. Infrastruktur for strømforsyning er viktig for å opprettholde en stor grad av forsyningsikkerhet og være sikret energileveranser til både husholdninger og industri. Det gjelder også disse linjene og det å styrke kapasiteten inn mot Midt-Norge. Samtidig er vi opptatt av at vi skal ha gode lokale prosesser, hvor lokalsamfunnet blir hørt, hvor vi kan ivareta naturverdier, estetiske verdier, og også hvor vi, der det er mulighet for det, kan være en pådriver for teknologitvilling og det å få frem nye løsninger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 1983)

Sak nr. 10 [14:54:44]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Bård Hoksrud, Tord Lien og Gjermund Hagesæter om tiltak mot vedlikeholdsetterslep (Innst. 165 S (2010–2011), jf. Dokument 8:169 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Irene Johansen (A) [14:55:51] (ordfører for saken): Vi skal behandle et forslag fra Fremskrittspartiet om tiltak mot vedlikeholdsetterslep. Forslagsstillerne mener det er et stort etterslep på vedlikehold av offentlige bygg og infrastruktur og ber regjeringen om å få på plass en nasjonal plan for å dekke inn vedlikeholdsetterslepet. Forslagsstillerne ønsker en helhetlig gjennomgang av vedlikeholdsetterslepet der de fokuserer på veier, jernbaner, flyplasser, energidistribusjon, offentlige bygg og vann- og avløpsanlegg. Forslagsstillerne mener det er mange grunner til dette vedlikeholdsetterslepet og peker spesielt på dårlig organisering, dårlig styringsverktøy og manglende politisk vilje til å bevilge midlene som skal til. Videre begrunner de det i en stor offentlig sektor som eier og forvalter en stor bygningsmasse og med mange offentlige ansatte som ikke har kompetanse på eiendomsforvaltning. De trekker i forslaget også fram at de mener det er behov for å endre budsjetteringssystemet i staten og ta i bruk finansieringsordningen OPS.

Jeg vil i det videre begrunne flertallets anbefaling om å avvise forslaget.

For det første vil jeg understreke at vi deler ikke forslagsstillerens syn på at vedlikeholdsetterslepet skyldes bl.a. en stor offentlig sektor med for mange offentlige ansatte og politikere som ikke har kompetanse på eiendomsforvaltning.

Beslutninger om hvor mye ressurser som skal brukes på vedlikehold, handler om prioritering hvert år innenfor alle sektorer, og ikke dugnadsarbeid, som en slik nasjonal plan kan ha preg av. For å ta samferdselssektoren som eksempel har regjeringen i hele sin regjeringsperiode prioritert å bruke mer på vedlikehold av vei og jernbane enn det som var forutsatt i den nasjonale transportplanen som regjeringen Bondevik la fram for 2006–2015. Hvorfor det?

Jo, fordi det er avdekket et omfattende vedlikeholdsetterslep på vei og jernbane etter mange års forsømmelser fra ulike regjeringer. Dette har regjeringen tatt tak i og har opprioritert bevilgningene til vedlikehold hvert år denne regjeringen har sittet.

I Nasjonal transportplan 2010–2019 har regjeringen tatt etatenes forslag på alvor og lagt inn de behovene som ble meldt til vedlikehold. Det er derfor planlagt å bruke totalt 322 mrd. kr over statsbudsjettet til drift, vedlikehold og utbygging av infrastruktur for samferdsel de neste ti årene. Det er 100 mrd. kr mer enn planrammen for forrige NTP, for 2006–2015, som regjeringen Bondevik la fram.

Det er videre i NTP 2010–2019 lagt opp til en investeringsstrategi både på vei og jernbane som legger vekt på mer sammenhengende utbygging av lengre strekninger, noe som vil gi større effektivitet og bedre samfunnsnytte, og prosjektene vil kunne tas i bruk tidligere.

Regjeringen har varslet en jevn opptrapping av NTP i denne stortingsperioden, noe som ble fulgt opp i statsbudsjettet for 2010, og som en fortsetter med i budsjettforslaget i 2011, der det foreslås at bevilgningene til NTP-formål øker med 2,6 mrd. kr fra saldert budsjett fra 2010.

Det er gjennom en slik kontinuerlig prioritering av vedlikehold at vi kan få gjort noe med vedlikeholdsetterslepet innenfor samferdselssektoren, som jeg har belyst spesielt. I arbeidet i forkant av NTP ble det foretatt en vurdering av de ulike organisasjonsformer og finansieringsløsninger for å bruke ressursene mest mulig effektivt. OPS, som forslagsstillerne peker på som løsning, er spesielt evaluert. Det er prøvd ut på tre veiutbyggingsprosjekter i forrige NTP. Regjeringen engasjerte TØI og Dovre International AS til å evaluere disse.

Erfaringene så langt viser at OPS-modellen har gitt raskere prosjektgjennomføring, og kombinasjonen utbygging og drift har vært positive. Evalueringsrapporten sier imidlertid også at det ikke er mulig å dokumentere verken høyere eller lavere kostnader enn ved tradisjonell gjennomføring, og at det er mulig å hente ut gevinster gjennom bedre kontraktsstrategier innenfor de ordinære bevilgninger over statsbudsjettet, uavhengig av privat finansiering. Hypotesen om en optimalisering av livssyklus-kostnadene kan foreløpig ikke bekreftes. Tvert imot peker evalueringen på at OPS-selskapets monopol på å gjennomføre endringer i veianlegget er en stor utfordring, og kan medføre økte livssyklus-kostnader. OPS binder i tillegg opp store midler i de årlige budsjetter og minsker handlingsrommet. Det har flere regjeringer erfart i kjølvannet av finanskrisen.

OPS er en modell som regjeringen og stortingsflertallet i behandlingen av NTP 2010–2019 ikke så behov for å videreføre nå, og det er ikke noe som er framkommet siste år som endrer på det.

Regjeringen har isteden, for det første, prioritert å bruke mer midler enn noensinne på samferdsel. For det andre er det ført tre store investeringsprosjekter – E6 vest for Alta, E16 og jernbaneprojektet Oslo–Ski – på egne poster i statsbudsjettet, noe som skal gi sammenhengende og forutsigbar utbygging av disse store utbyggingsprosjektene. Nå pågår arbeidet med transportplanen som skal ved-

tas i 2013, der prioriteringer og vurderinger skal gjøres på nytt. Denne regjeringen har vist gjennom sine budsjetter at den prioriterer både investeringer og vedlikehold av vei og jernbane. Vår utfordring er å se behovene i sammenheng og bygge ut, drifte og vedlikeholde infrastrukturen, slik at den ikke forringes. Det må gjøres gjennom kontinuerlig og planmessig arbeid innenfor alle sektorer, ikke slik som foreslått her, gjennom en dugnadsinnsats. Vi ser derfor ikke behov for det.

Arne Sortevik (FrP) [15:01:10]: Representantforslaget fra Fremskrittspartiet tar utgangspunkt i en rapport fra Rådgivende Ingeniørers Forening, fremlagt i mars 2010 – en slags nasjonal status. Rapporten fremviser et anslag på vedlikeholdsetterslepet på offentlige bygg og infrastruktur på over 800 mrd. kr.

Rapporten tar for seg elleve sentrale områder innen offentlige bygg og infrastruktur: kommunale bygg, hel-sebygg, jernbane, lufthavner, riks- og fylkesveier, kommunale veier, vannforsyningsanlegg, avløpsanlegg, avfall, energiproduksjon og energidistribusjon. Rapporten gir et bilde av et stort vedlikeholdsetterslep, ufullstendig styring og manglende langsiktig planlegging.

Blant mange viktige forhold vil jeg peke på to – for det første: Dette er en gjennomgang og en oversikt som staten burde lage jevnlig. Det å lese av vedlikeholdskvaliteten på nasjonal infrastruktur er viktig. Nasjonal infrastruktur er nasjonalt verktøy for verdiskaping, vekst og velstand. En dyktig håndverker tar godt vare på verktøyet. Det er foruroligende at ikke offentlig sektor gjør det samme. Det er ikke tilfredsstillende at regjeringen ikke holder oversikt, ikke legger frem data og ikke jager på bedring i infrastrukturen for å få vedlikeholdet opp til god standard. God standard er god butikk. Målet i verdens beste land burde jo være verdens beste infrastruktur. Rapporten viser at det er langt igjen.

Finansministerens vurdering av Fremskrittspartiets forslag viser dessverre at regjeringen og statsråden ikke tar denne problemstillingen, som Rådgivende Ingeniørers Forening har pekt på, på alvor. Forfall i offentlig infrastruktur er dårlig offentlig husholdning. Når mange regjeringer – også denne – lar infrastrukturen forfalle, tar en ikke godt vare på den offentlige realkapitalen.

For det andre: Luftfarten er det eneste unntaket. Her er tilstanden betydelig bedre enn på de fleste andre områder – kanskje fordi vedlikeholds- og investeringsmidler har vært sikret gjennom finansieringsformen og selskapsmodellen til Avinor, og også fordi luftfarten fungerer under et meget strengt tilsyn. Det bilistene må finne seg i på veien, blir ikke akseptert på rullebanen. Glade skal vi være for det.

Fremskrittspartiet mener rapporten fremviser hvordan vedlikehold av nasjonal infrastruktur er forsømt over lang tid. Mange må dele det ansvaret. Norge er et rikt land. Fremskrittspartiet mener Norge har en enestående anledning til å ruste opp dårlig vedlikeholdt infrastruktur. Fremskrittspartiet mener regjeringen må legge frem en plan for Stortinget om innhenting av vedlikeholdsetterslepet i offentlig sektor. En slik plan bør være sektorovergripende.

Den bør inneholde klare mål og verktøy som omfatter avklart, forutsigbar og langsiktig finansiering.

Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om at handlingsrommet som finnes i norsk økonomi, må utnyttes på en mest mulig effektiv måte. Det krever bruk av andre finansierings- og organisasjonsmodeller, som f.eks. prosjektfinansiering og OPS. Jeg viser til neste sak og vil bare kort si at Fremskrittspartiet, sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti, anmoder regjeringen om å åpne opp for mer bruk av OPS, prosjektfinansiering og alternativ organisering av utbyggingsprosjekter. Dette vil vi for å sikre en mer effektiv, forutsigbar og rasjonell gjennomføring av vedlikeholds- og utbyggingsprosjekter.

Avslutningsvis en kommentar til kommentarbrevet fra finansministeren: Fremskrittspartiet er enig i at ikke bare statlige investeringer bidrar til økt fremtidig velferd og verdiskaping. Men godt vedlikeholdte skolebygg, godt vedlikeholdte sykehus og godt vedlikeholdte veier bidrar – bidrar mye. Norge har romslig økonomi. Det burde bety godt vedlikehold av all viktig offentlig infrastruktur.

Finansministeren og regjeringen forklarer manglende vedlikeholdssatsing med handlingsregelen. Fremskrittspartiet vil heller ha handling for bedre vedlikehold av vårt felles nasjonale verktøy, infrastruktur i offentlig sektor.

Jeg tar opp forslag som Fremskrittspartiet har alene og sammen med andre.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp de forslag han refererte til.

Arve Kambe (H) [15:06:09]: Høyre mener det er viktig med økt fokus og oppmerksomhet når det gjelder å ta vare på eksisterende infrastruktur og dermed allerede investert kapital, enten det er i stat, fylke eller kommune. Høyre mener det er viktig med et planmessig syn på vedlikehold, som følges opp i de ordinære budsjettbehandlingene på de ulike nivåene.

Høyre har også sagt at vi mener regjeringen fokuserer mer på nye prosjekter og dermed glemmer at også eksisterende eiendomsmasse og infrastruktur trenger politisk oppmerksomhet.

Perspektivmeldingen til regjeringen Bondevik II viste et effektiviseringspotensial i offentlig virksomhet på 10–26 pst. Dersom den rød-grønne regjeringen hadde tatt tak i noe av dette, ville arbeidet med å følge opp dette vedlikeholdsetterslepet blitt betydelig enklere, og man ville fått frigjort midler, og man kunne faktisk fått solgt eller avhendet en del eiendeler.

I Høyres alternative statsbudsjett de siste årene har Høyre bl.a. prioritert salg av offentlig eiendom – gjennom Entra, men også lokalt og regionalt i lokalsamfunn der Høyre er med. Når det gjelder satsing på samferdsel, har vi en egen sak om dette senere, men denne saken omhandler deler av det samme, som også saksordføreren var inne på. Når det altså gjelder satsing på samferdsel, vil Høyre peke på at vi har et forslag om å etablere et vedlikeholdsfond på 50 mrd. kr, som vi mener skal komme i tillegg til ordinære bevilgninger, og benyttes til å møte utford-

ringer med det store etterslepet, både på veinettet og på jernbanenettet.

Høyre mener også at regjeringen får for lite ut av penge- ne, og vi er kritiske til at regjeringen stadig er motstander av OPS-løsninger og Offentlig Privat Samarbeid også når det gjelder drift. Et økt fokus på sammenhengen mellom investeringskostnader og drifts- og vedlikeholdskostnader som utløses av de nye investeringene, er etter Høyres mening helt nødvendig. Derfor er det viktig å bruke andre og mer moderne modeller for f.eks. veifinansiering.

Høyre har også i Stortinget fremmet forslag om å splitte Jernbaneverket i to enheter, hvor den ene delen skal eie infrastrukturen og stasjonene, mens den andre delen skal utføre investeringer og vedlikehold i konkurranse med andre aktører.

Når det gjelder vedlikehold av veinettet, har Høyre et ønske om å få et uavhengig veitilsyn, skilt ut fra Statens vegvesen, slik at tilsynet kan operere uavhengig, slik andre tilsyn i dag gjør. Et bedre veitilsyn vil føre til økt fokus på drift og økt fokus på vedlikehold av eksisterende veinett, noe som igjen ville ført til at tiltak kunne settes i verk på et tidligere tidspunkt, og at større og dyrere skader dermed ikke ville oppstått.

Høyre viser til at regjeringen Bondevik II i budsjettet for 2006 foreslo en betydelig mer effektiv statlig bygge- og eiendomspolitikk. Denne reformen omfatter bl.a. en utvidelse av husleieordningen med skille mellom bruker og forvalter, slik at dette som hovedregel skal omfatte all statlig eiendom, innføring av nye beslutningsrutiner, opprettelse av et rådgivningsorgan for å skille rådgiverrollen og leverandørrollen, opprettelse av en forvaltningsbedrift som skal forvalte alle statlige eiendommer i universitets- og høgskolesektoren, rammebetingelser som bidrar til økt konkurranse og effektivitet i selve eiendomsforvaltningen og tilrettelegging for bedre og mer kontinuerlig vedlikehold. Samlet innsparingsanslag for denne politikken ble anslått til å være et sted mellom 1 mrd. og 2 mrd. kr. Dette er ikke fulgt opp av den rød-grønne regjeringen, verken av Stoltenberg II eller Stoltenberg I.

Høyre mener at det ikke alltid er en offentlig oppgave å bygge, eie og drive tilbud som kan løses i samarbeid med private aktører. Det finnes en rekke modeller der private bygger, og det offentlige leier byggene. Det er også svært vanlig med privat eierskap i barnehager, barnevern, skoler, rusomsorg og mer og mer også innenfor sosial boligbygging. Brukerundersøkelser viser at private tilbud ofte scorer høyere på tilfredshet blant brukerne, særlig når det gjelder vedlikehold og bygningsmessig standard.

Hallgeir H. Langeland (SV) [15:10:52]: Eg sit ikkje i finanskomiteen, men eg sit i kontroll- og konstitusjonskomiteen og i transportkomiteen, så eg vil ha det fokuset på dette innlegget.

Det er nemleg no me ser konsekvensane av den politikken som Høgre og Framstegspartiet gjennomførte i 2003, knytt opp mot den prisutviklinga som er no. Det viser seg altså at konsekvensen av dei omleggingane som Høgre og Framstegspartiet føretok i 2003, og som ein skulle tena så vanvittig mykje pengar på, er at det no er 100 pst. dyrare å

driva vegvedlikehald enn det var før 2003. Så her må ansvaret plasserast der det høyrer heime, nemleg hos Høgre og Framstegspartiet, som har lagt opp til eit system som gjer at me får mindre vedlikehald for pengane våre. Skattebetalarane får svi, men vedlikehaldet blir ikkje betre. Sjølv om me aukar vedlikehaldsbudsjettet så mykje som me gjer, kunne me sjølv sagt ha brukt endå meir pengar på det. Men hadde me ikkje hatt dette Høgre–Framstegsparti-systemet, så hadde me altså hatt mykje meir pengar å driva vedlikehald for. Det må Sortevik og Kambe, som held sigarane høgt, verkeleg ta inn over seg i dag.

Det er alltid kjekt å kunna litt om historia. Kambe har ikkje vore så lenge på Stortinget, men eg kan fortelja han at i 2004, då Nasjonal transportplan blei vedteken, så blei han vedteken av Framstegspartiet, Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, mot Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti sine stemmer. Grunnen til at Høgre stemde imot var at desse partia plussa på budsjettet med 1 mrd. kr. Det kalla Høgre for ein «luftmilliard». Det blei aldri følgt opp, for det var ikkje pengar til så mykje veg og vegsatsing i Nasjonal transportplan, blei det sagt.

Dette er veldig interessant. Når ein endeleg har fått Høgre ut av regjeringskontora, så dukkar pengane opp igjen, og som ein altså meinte var altfor mykje då Framstegspartiet, SV, Senterpartiet og Arbeidarpartiet foreslo dette ved behandlinga av Nasjonal transportplan.

Til slutt kan eg òg helsa til det mest sigarførande partiet her, Framstegspartiet. Dei har trening i å skapa fleirtal i Noreg for politikk – riktignok veldig kort. Men i tre budsjett har altså Framstegspartiet, saman med Kambes parti, Venstre og Kristeleg Folkeparti, danna fleirtal for budsjetta. Framstegspartiet har i løpet av tre budsjett gjort ein fantastisk innsats. I løpet av tre budsjettforhandlingar med Høgre, Venstre og Kristeleg Folkeparti klarte nemleg Framstegspartiet å plussa på heile 1 mill. kr på vedlikehaldsbudsjettet – fantastisk, spør du meg. Kva for ein innsats Framstegspartiet gjer, når dei verkeleg har moglegheita! Dei burde vist noko av den politikken dei står for, og ikkje feika ut slik dei gjorde då.

Eg trur at veljarane i Noreg skal vera veldig glade for at dei har ei raud-grøn regjering som verkeleg har teke dette med vegvedlikehald og anna vedlikehald på alvor. For eksempel køyrer eg motorsykkel, og eg får veldig mange tilbakemeldingar om den flotte innsatsen me gjer både når det gjeld asfaltering og vegvedlikehald no for tida. Det hadde me ikkje før. Her skjer det ting, og brukarane er fornøgde.

Men det mange brukarar ikkje er fornøgde med, er det systemet ein har for vegvedlikehald, som Høgre og Framstegspartiet innførte. Det er lastebileigarane veldig kritiske til, og dei vil gjerne ha tilbake det gamle systemet. Eg trur at veljarane skal vera veldig fornøgde med at dei har ei raud-grøn regjering, og ikkje har Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti i regjering. Når dei er i posisjon, har dei ikkje dei pengane som me raud-grøne leverer til vedlikehald i dag.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [15:15:20]: Jeg tror og jeg håper i hvert fall, at alle i salen her er enige om at vedli-

keholdet er for dårlig. Jeg håper også at alle er enige om at noe av årsaken til det er at det er nødt til å være en systemfeil i det beslutningsgrunnlaget som framlegges både for kommunestyre, fylkesting og storting, når ikke vedlikeholdet av kostbar infrastruktur er bedre skjøttet enn det det er. Jeg kan ikke forstå det annerledes enn at beslutningsgrunnlaget må endres, slik at en får tydelig fram de valg som folkevalgte står overfor når en skal ta stilling til om infrastrukturen skal vedlikeholdes, eller om en skal utsette det enda et år. Det er noe jeg håper en finansminister som har livserfaring, er interessert i å gå inn i, slik at det blir tydeliggjort overfor dem som tar beslutningene.

Jeg vil videre si at det som regjeringa har gjort på noe av den mest sentrale infrastrukturen, nemlig vei og jernbane, er forbilledlig, hvor en nettopp i vanskelige prioriteringer har prioritert vedlikeholdet og ikke satt i gang nye prosjekter, slik som det tidligere i stor grad ble gjort, prestisjeprosjekter, hvor en nedtonte nettopp vedlikeholdet. Det er svært hyggelig at vi har en regjering som på det området er tydelig i sine prioriteringer.

Så kommer partiet Høyre stadig fram med sine forslag om fond, stadig nye fondskonstruksjoner som erstatning for årlige bevilgninger. Jeg forstår ikke helt hvorfor en skal være så opptatt av fond. Det er jo mye mer kompliserende. Det som er nødvendig, er jo økte årlige bevilgninger, slik at en greier å skape et system hvor bevilgninger til investeringer og vedlikehold kan konkurrere med velferdsforbedringer. Da er det absolutt nødvendig å se på et eget investeringsbudsjett for infrastruktur, slik at det kan komme tydelig fram at dette gjelder investeringer som har en verdi i mange år framover, og som det er urimelig skal konkurrere med velferdsforbedringer som vil være kostnader for hvert år i framtida.

Til det stadig tilbakevendende punktet om Offentlig Privat Samarbeid når det gjelder investeringer i vei, må jeg si at det ikke er noe annet enn et ideologisk standpunkt fra Høyre og Fremskrittspartiet som ikke er tilpasset Norges statsøkonomi. Offentlig Privat Samarbeid er ikke tilpasset Norges statsøkonomi. Det har tidligere vært et forslag og et virkemiddel brukt i land som ikke har tilstrekkelig statsøkonomi, så en har måttet låne eller lease slike tiltak. Høyre har aldri poengtert at det er dyrere å låne privat enn å bruke statens egne penger, og jeg syns at en snart burde komme vekk fra dette, når det er et faktum at statens penger er de absolutt billigste.

Det regjeringa har som alternativ når det gjelder Offentlig Privat Samarbeid til det som går på gjennomføring av prosjekt, er nye kontraktsformer hvor både planlegging og gjennomføring skjer ved samme entreprenør. Det er noe som bør utvikles videre. Her er det store muligheter til samspill mellom den offentlige planlegger, som betaler og er den som står for prosjektet, og den entreprenøren som så kan finne fram til løsninger som kanskje den offentlige planlegger ikke er så god til å få til, noe vi har en rekke eksempler på.

Når det gjelder Høyres forslag om veitilsyn, ser vi i Senterpartiet det som en unødvendig sak. Det som det burde vært større fokus på, er minstekrav til veier eksempelvis, minstekrav knyttet til at det burde være asfalt og at

de tåler 10 tonns akseltrykk, noe vi internt i regjeringa arbeider for å få gjennomslag for, men det krever sine store bevilgninger, sjølsagt.

Til slutt til spørsmålet om oppgraderingen av vann- og avløpsanlegg. Der er det et stort vedlikeholdsetterslep. Det har hittil vært en konkurranse i det å ha lave avgifter knyttet til vann og avløp. Det bør erstattes av en konkurranse knyttet til kvaliteten. Gjennom det får vi et helt annet fokus også på det spørsmålet. Jeg håper at vi snart får den nye loven om offentlig eierskap til vann og avløp til Stortinget. Det er en stor utålmodighet når det gjelder å få denne loven, og dermed klargjøre at den type infrastruktur skal eies av det offentlige, ikke av private aktører.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:20:40]: Først vil jeg si at mitt innlegg gjelder begge finanskomiteens saker. Da skal jeg først si at også når det gjelder neste sak, skal vi være med på forslaget. Der er det en feil i innstillingen, men vi er med på mindretallsforslaget. Så har jeg sagt det, og spart noen minutter i tillegg.

Jeg må først si at det alltid er en glede å høre på representanten Langeland, både fordi han er poengtert og av og til ganske festlig. Jeg må si at jeg fikk en ny opplevelse i dag da jeg skjønnte at det nye kriteriet for suksess for SV-ere er hvorvidt motorsyklistene er fornøyd med asfalten. Så jeg skjønner at det har vært en betydelig utvikling med hensyn til hvor SV henter sin velgermasse fra – litt bort fra de myke verdier, og over på de litt mer harde asfaltverdiene. Det kan sikkert trengs.

Jeg vil jo si at med den debatten vi har hatt tidligere i uken når det gjelder samarbeid mellom det private og det offentlige på helse- og sosialsektoren, får jeg vel tilstå at jeg ikke har de store forhåpningene heller når det gjelder samarbeid på den sektoren vi her snakker om. Jeg har oppfattet at f.eks. Senterpartiet egentlig har vært pådrivere – i hvert fall utad – for et sterkere samarbeid når det gjelder andre måter å finansiere store prosjekter på, enn det vi har sett hittil. Det er vel bl.a. derfor samferdselsministeren faktisk har gått til et aldri så lite motangrep på finansministeren og igangsetter sine egne utredninger på dette feltet, og det har vel sin bakgrunn i en litt ulik holdning. På den andre siden har jo også nåværende finansminister, da han var fylkesmann, hatt betydelige vyer for hvordan det privat–offentlige samarbeidet kunne utvikles, men det er vel mer eller mindre forlatt nå.

Saksordføreren pekte på – og det synes jeg var veldig greit – at det faktisk var noen fordeler knyttet til det privat–offentlige samarbeidet. Ikke minst gjaldt det gjennomføring og tid. Hvorfor skal vi da ikke utrede dette bedre, se hvilke muligheter som ligger der? Det er helt greit at vi har penger nok, det er ikke det det står på. Men det kan jo også hende at man får noen effekter av et samarbeid mellom det private og det offentlige på denne sektoren som alle tjener på. Det er det vi fra Kristelig Folkepartis side er interessert i å finne ut av, både når det gjelder denne saken og neste sak, og vi anbefaler de mindretallsinnstillingene vi er med på.

Presidenten: Da har presidenten registrert støtte til

mindretallsforslaget i neste sak, og presidenten er glad for effektivitet i offentlig sektor og i Stortinget.

Borghild Tenden (V) [15:24:03]: Mye er sagt, og jeg skal ikke dra ut denne debatten. Jeg kobler også de to neste sakene sammen. Men jeg har behov for å påpeke noen få ting. Jeg fikk et ekstra poeng nå, etter representanten Langelands innlegg. Ja, for Venstre plusset på 1,2 mrd. kr til jernbane og kollektivtrafikk, et forslag som det såkalte miljøpartiet stemte ned.

Det er ingen tvil om at forslagsstillerne har et godt poeng når det gjelder at vedlikeholdsetterslepet er en stor utfordring, og at det er behov for en helhetlig gjennomgang av problemstillingen. For det andre har statsråden et poeng når det påpekes at det er ingen raske løsninger, men at det i bunn og grunn er reelle prioriteringer innenfor en ansvarlig ramme som er avgjørende. Det er politisk kjedelig å bevilge penger til vedlikehold i stedet for å bevilge dem til nye, spennende tiltak, men det kjedelige er av og til strengt nødvendig.

Selv om det ikke er noen «raske løsninger», må det være lov å tenke litt annerledes enn det som gjøres fra regjeringen og regjeringspartiene. Der er gjennomgangstonen at alt som skal gjøres, skal gjøres som det er gjort før, og alt skal utføres og gjennomføres i offentlig regi og under offentlig kontroll.

Som jeg og Venstre påpeker i innstillingen, må utfordringene ses i en helhetlig sammenheng mellom økonomiske prioriteringer og vilje til modernisering av offentlig sektor, bl.a. når det gjelder kommunestrukturen. Jeg vil f.eks. peke på at økt bruk av OPS – jf. neste sak vi skal behandle – innføring av nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og forslaget fra regjeringen Bondevik II om en effektiv statlig bygge- og eiendomspolitikk kan frigjøre midler som kan brukes på å dekke inn deler av vedlikeholdsetterslepet. Regjeringens manglende vilje til å gå inn i disse sakene og se på andre moderniseringstiltak gjør at utfordringene med vedlikeholdsetterslepet i hvert fall ikke blir enklere de kommende årene.

Venstre foreslår at forslaget fra Fremskrittspartiet vedlegges protokollen. Vi kunne isolert sett stemt for forslaget om at det bør utarbeides en plan for innhenting av vedlikeholdsetterslepet, men mener at litt for mange av premissene i forslaget ikke gjør det hensiktsmessig. Vi er likevel undrende til at regjeringspartiene totalt avviser forslaget om en samlet plan, men er bombastiske på at det bare trengs sektorplaner.

Vel, alt henger sammen med alt, som Gro Harlem Brundtland så treffende sa det. Derfor mener jeg, og Venstre, at det bør vurderes om det ikke, f.eks. i forbindelse med neste statsbudsjettframlegg, bør legges fram en skisse for en samlet plan for innhenting av vedlikeholdsetterslepet.

Jeg tar med dette opp Venstres forslag i innstillingen.

Presidenten: Da har representanten Borghild Tenden tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [15:27:21]: Vedlikehold er viktig. Det tror jeg vi fort kan bli enige om fra alle par-

tier. Det å la gode investeringer forfalle er ingen god politikk. Dessverre er det slik, som andre har vært inne på, at over tid har ting ikke blitt vedlikeholdt godt nok. Jeg tror også det er viktig når en skal gå videre framover, at en lærer av det som har skjedd i fortid.

Så er jeg også enig med dem som sier – for å si det med glimt i øyet – at det liksom er mer stas å klippe en snor på et nyanlegg enn det er å si takk for jobben til dem som har pusset opp en skole, eller til dem som har asfaltert en dårlig veistrekning. Men jeg tror vi må komme dit hen at vi kanskje har større fokus på hvor viktig det er å vedlikeholde det som vi har, på en god måte.

Så mener jeg at dette er noe som vi jo i stor grad kan håndtere gjennom det vi kaller sektorplaner. De enkelte etater som har ansvar for store investeringer, må ta det inn i forbindelse med sine planer, fremme sine forslag, slik at det også blir en del av de årlige prioriteringer som vi gjør i arbeidet med statsbudsjettet.

Jeg har tolv års erfaring så langt som fylkesmann og har hatt både utstrakt samarbeid og utstrakt kontakt med kommunene mine i Hedmark. Er det noe jeg har vært veldig tydelig på, så er det behovet for at en diskuterer vedlikehold samtidig som en ser på og diskuterer nye investeringer i ulike ting i kommunen. I tillegg til det har jo også staten, f.eks. overfor kommunesektoren, kommet opp med statlige lånemuligheter til skolebygg, kirker o.l. for å øke vedlikeholdet i den kommunale sektoren.

Så er det også slik at regjeringen satser betydelig på vedlikehold. Et eksempel er Nasjonal transportplan som vi nå er inne i, der rammen ble økt med 100 mrd. kr i forhold til de rammer som lå inne fra regjeringen Bondevik II i den planen de la fram for 2006–2015.

Så tar jo også forslagsstillerne opp en lang rekke andre forhold. OPS får vi komme tilbake til i neste sak. Jeg vil også henlede oppmerksomheten på at en i forbindelse med Gul bok i 2007 diskuterte lånefinansiering, periodisering mv. av statens utgifter, og at en la til grunn at en ikke skulle ha særlige budsjettordninger utover det som er i statsbudsjettet for statlige investeringer.

Vedlikehold er jo så mangt. En viser her til en undersøkelse som Rådgivende Ingeniørers Forening har lagt fram om de mer harde investeringene. Men jeg vil gjøre oppmerksom på, og det står også i det brevet jeg har sendt til komiteen, at 75–80 pst. av nasjonalformuen, litt etter som hvordan en regner på det, er det vi kaller humankapital, slik at det å foredle og utvikle arbeidskraften er kanskje også en vel så viktig del av det arbeidet vi skal gjøre framover for å øke verdiskapning og produksjon i Norge.

Jeg tror det er vanskelig på en måte å se for seg at en skal lage skiller mellom det som kan være myke og harde vedlikeholdsutgifter. Det er viktig det vi gjør på utdanningssiden, på barnehagesiden, på helsesiden for å sørge for at en til enhver tid har den beste og mest kompetente arbeidskraften.

Kontantprinsippet er et godt prinsipp. Det prinsippet har tjent oss vel over mange år, og jeg ser ingen grunn til at vi skal tukle for mye med et system som viser seg å fungere på en god måte. Det er faktisk slik at det er ganske fornuftig, enten det er statsfinanser eller andre finanser, å

prøve å ha så god oversikt som mulig over det en har. Det å prøve å finansiere ting utenfor budsjettet, for dermed å få mer penger tilgjengelig, vil over tid være en farlig vei å slå inn på.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [15:32:39]: I rapporten vises det til elleve ulike sektorer der det er offentlig infrastruktur, og det er altså et betydelig, for ikke å si omfattende etterslep. Mener statsråden det er uviktig for folk flest og for velferdskvaliteten i Norge at vi har så stort forfall på infrastrukturen? Er det ikke viktig at, nettopp som statsråden sa, at arbeidskraften har god redskap? Med dårlig vedlikeholdt infrastruktur er det faktisk sånn at vi har dårlig redskap.

Et poeng nr. to: I sammendraget av denne rapporten slår disse rådgivende ingeniørene til lyd for følgende:

«For store investeringsprosjekt bør vi utprøve andre finansieringsformer enn de vi har i dag.»

Nå vet jo jeg at statsråden har uttalt seg i mange sammenhenger om hva han mente før, og hva han mener nå. Men mener han at innspillet fra Rådgivende Ingeniører som en del av verktøyet for å få vekk etterslepet på vedlikehold bare er å avvise?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [15:33:42]: Som jeg sa i innlegget mitt, er vedlikehold viktig, og jeg understreker også det ved bl.a. å vise til den sterke opptrappingen som skjer gjennom Nasjonal transportplan, gjennom de låneordninger som er for vedlikehold i kommunesektoren. Jeg mener at dette er viktig, men det er ikke så viktig at en kan finne ordninger som gjør at det kan finansieres utenom de ordinære budsjettprioriteringer. Budsjettet for 2011 er på 960 mrd. kr, og det må være mulig å prioritere innenfor den rammen, noe jeg mener regjeringen gjør. Etter mitt syn er det viktig at også vedlikehold på ulike områder må konkurrere mot uttelling på andre, viktige samfunnsområder.

Men vedlikehold er viktig, og vi kan fort bli enige om at det er mange som har forsømt seg i de årene vi har bak oss i så måte.

Øyvind Halleraker (H) [15:34:51]: La meg med en gang si at Høyre er i stor grad enig med finansministeren i at det er viktig å ha en stødig styring på norsk økonomi.

Jeg må si at finansministeren appellerte mer til meg med sin nytenkning da han var fylkesmann enn han har gjort nå etter han ble finansminister, for dette dreier seg om å få orden på et etterslep som alle erkjenner har vært der i lang tid, og som har bygd seg opp over lang tid. Og det er i den sammenheng vi da har tillatt oss å si: La oss gjøre dette med et fond som kommer i tillegg til de ordinære bevilgninger, for å få orden på dette etterslepet. Det som er interessant for oss å få vite av finansministeren nå, er: Er dette et ideologisk spørsmål, først og fremst, for regjeringen, eller er det et faglig spørsmål som gjør at man ikke vil støtte oss i dette?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [15:35:52]: Det er sagt at det en tidligere eller nåværende eller kommende politiker har sagt før, er hans verste fiende, og jeg har ved ulike anledninger blitt møtt med det innlegget som jeg skrev sammen med min gode tidligere kollega Sandman. Jeg har vel svart på det før. Det var et innlegg der vi etterlyste større bevilgninger, først og fremst, til vei og jernbane. Det kom jo i Nasjonal transportplan. Så er det vel slik at det går an å innrømme at jeg var litt mer rusten da i forhold til de mer budsjettekniske ting, som jeg mener er viktig. Det var bra å få frisket opp det.

Men så er det slik, som jeg også ga som svar på den forrige replikken, at ja, vedlikehold er viktig. Men jeg mener at det faktisk er så viktig at vi bør prioritere det også opp mot andre ting som vi gjør i statsbudsjettet. Jeg mener at det å lage ordninger som kommer på yttersiden av statsbudsjettet, det være seg fondsordninger eller andre ting, gjør at en over tid vil miste oversikten over den totale pengebruken i budsjettet. Derfor er ikke det en god ordning.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:37:17]: Da skjønner jeg i hvert fall at gammel kjærlighet til Finansdepartementet ikke ruster. Det vil være konklusjonen. Kjærligheten til de budsjettekniske løsninger som foreskrives derfra, er kommet igjen.

Mitt spørsmål går i grunnen på det mer ideologiske når vi snakker om infrastruktur, vedlikehold, samarbeid mellom det private og det offentlige. Har statsråden i det hele tatt noen ideologiske sperrer mot et slikt samarbeid, eller er det et spørsmål om hva som konkret er mest hensiktsmessig i den enkelte sak?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [15:37:53]: Når man diskuterer dette, blir det ofte satt i en OPS-sammenheng. Men det er jo faktisk et ganske utstrakt samarbeid mellom offentlig og privat virksomhet f.eks. i veibygging. Det brukes en lang rekke private firmaer. Det er jo anbud som blir satt ut, og jeg ser for meg at det sammen med de store, tunge aktørene, f.eks. på veisiden, er mulig å prøve å utvikle nye kontraktsformer som strekker seg fra vedlikehold, investeringer, drift m.m. for å få en mer effektiv bruk av de midlene vi har. Der tror jeg det er en del å hente. Jeg er også villig til å søke litt i de baner, men derimot å lånefinansiere store prosjekter utenfor statsbudsjettet der man har liten oversikt over de framtidige uttellingene, er noe som nok vil sitte adskillig lenger inne.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Åge Starheim (FrP) [15:39:09]: Alle er fullstendig klar over at vedlikeholdsetterslepet i offentlig sektor er stort, og ifølge rapporten viser det seg at etterslepet på offentlige bygg og infrastruktur er oppe i 800 mrd. kr. Dårlegast stilte er kommunale bygg, avløp, riks- og fylkesvegar samt jernbane. Det er stor fare for at etterslepet òg vil vekse i framtida.

I mange kommunar er det så gale at dei nesten har slutta med å løyve pengar til vedlikehald på driftsbudsjettet. Mange kommunar finansierer vedlikehald med lån og kallar det for investering. No er kommunane si gjeld likevel så stor at fylkesmannen sannsynlegvis set ein stoppar for denne måten å finansiere vedlikehald på. Då får vi ein endå verre situasjon i åra som kjem.

Når regjeringspartia og regjeringa skryter hemningslaust av kor mykje frie midlar som er løyvde til kommunane sidan regjeringa tok over i 2005, er det meg ei gåte at ikkje lokalpolitikarane finn rom for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet. Kan dette ha noko å gjere med at lokalpolitikarane ikkje har desse frie midlane til rådighet, fordi kostnadane sidan 2005 er så store at våre lokalpolitikarar vert sitjande igjen som svarteper, og ikkje klarer å forklare sine innbyggjarar kvar skrytemidlane til regjeringa har vorte av?

Forslagsstillarane til forslaget som vi behandlar no, peikar på ei rekkje tiltak som bør gjennomførast for å redusere og ta igjen etterslepet. Desse forslaga er etter mitt syn gode tiltak som dersom dei vert gjennomførte, vil medføre at ein over tid kan fjerne vedlikeholdsetterslepet.

Eit nytt rekneskapssystem for offentlig sektor der m.a. avskrivningar vert ein del av rekneskapen, vil etter mitt syn gje ei mykje betre oversikt over kommunane si økonomiske stilling.

Eg registrerer at eit fleirtal, med unntak av Framstegspartiet og Venstre, ikkje deler forslagsstillarane sitt syn på at etterslepet har si årsak i ein stor offentlig sektor med mange tilsette, og politikarar som ikkje har kompetanse på eigedomsforvaltning. Alle, med unntak av Framstegspartiet, Kristeleg Folkeparti og Venstre, peikar på at det handlar om prioritering. Eg må då spørje: Kvifor har ikkje desse fleirtalspartia teke kontakt med sine respektive lokalpolitikarar og fortalt dei kva som vert venta av dei?

Eg er redd for at vedlikeholdsetterslepet berre vil auke i åra framover. Hovudårsaka til dette er etter mitt syn at regjeringa ikkje er interessert i å nyttiggjere seg Framstegspartiets løysingar – løysingar som ville medverke til å fjerne det enorme vedlikeholdsetterslepet.

Arne Sortevik (FrP) [15:42:07]: Det var bl.a. innleggene fra representantene Langeland og Lundteigen som fikk meg til å ta ordet. I tillegg til å glede seg over det underholdningsmessige i innholdet, kan de som er mer kritiske til det politiske innholdet, glede seg over at vi snart har gjort ferdig et år, og vi nærmer oss da regjeringsskifte.

Pengemangel er et spørsmål som dukker opp når vi står overfor et så omfattende vedlikeholdsetterslep som det som er avslørt av denne rapporten. La meg da minne om at det dreier seg om offentlig infrastruktur. Veldig mye av det som er i offentlig eie, vil nok fortsatt være i offentlig eie fremover, så vi må finne verktøy og grep som kan gjøre noe med det. Til pengemangelen: Det er altså bebudet et overskudd på statsbudsjettet for neste år på over 150 mrd. kr. Vi vil ha et fond ved utgangen av året på over 3 000 mrd. kr. Jeg tror at for folk flest er det litt vanskelig å forstå at den hellige budsjettbalansen til enhver tid

skal defineres av regjeringen slik at man ikke har råd til en krone mer til vedlikehold. Det mener Fremskrittspartiet er feil. Fremskrittspartiet mener at vi er et rikt land, at vi bør ta oss råd til å ruste opp infrastrukturen, at det er et viktig grep også i et generasjonsperspektiv, og at vi sørger for å ha godt verktøy – for det er offentlig infrastruktur – også for kommende generasjoner. I den sammenheng henger dette forfallet rett og slett ikke på greip, når vi er så rike som vi er.

Fremskrittspartiet vil bl.a. ha fond. Det er en av de løsningene vi har pekt på. Vi gleder oss over at vi når vi har snakket om fondsløsninger og etablering av fond, etter hvert har fått tilslutning og støtte fra Høyre. Det er vi glad for. Nå håper vi også at andre av opposisjonspartiene vil komme etter og være for fondsløsning.

Så avviser finansministeren at låneordning til staten er nødvendig, men samtidig viser man til at det er etablert låneordning for kommuner og fylkeskommuner. På akkurat samme måten kunne man altså gjøre det i statlige etater og behandle det innenfor en budsjetttramme, slik som man nå gjør med de lånene som går til både kommuner og fylkeskommuner. Det ville jo være én løsning. En annen løsning ville være å omgjøre flere etater til statlige foretak, slik Fremskrittspartiet har foreslått en rekke ganger, og foreløpig ikke fått med seg så mange andre partier på. Men det er en løsning som ville gjøre det mulig å få fart på både investering og vedlikehold. I så måte er Avinor et godt eksempel på akkurat det. Det peker jo også disse ingeniørene på i rapporten sin, at det eneste avviket vi finner, er nettopp på luftfart og Avinor, som har en egen modell for finansiering.

Øyvind Halleraker (H) [15:45:29]: Det var Langelands underholdende innlegg som også fikk meg til å ta ordet. Jeg vil bare korrigere ham på en faktisk feil. Han sa at Høyre kalte budsjettforslaget for et luftslott. Det gjorde vi ikke. Det var det et annet parti som gjorde, uten at jeg skal nevne det herfra.

Langeland sier at vedlikeholdskostnadene har økt med nær 100 pst., og han får det til å høres som om det er Høyre og Fremskrittspartiets skyld. Ja, det er mye man skal ta inn over seg! Hvis han hadde lest sin egen regjeringskonjunkturrapporter og sett litt på hvordan kostnadsøkningen har vært innenfor denne sektoren generelt sett, også for investeringer, ville han ha oppdaget at den har vært eksepsjonelt høy, særlig fordi man brukte denne sektoren til å skape ny aktivitet i en finanskrisesituasjon. Det er en stor del av forklaringen, og det er mye som kan knyttes opp mot det, uten at jeg har tid til å gå inn på det. Men det er også andre ting som gjør at vedlikeholdskostnadene har økt i forhold til tidligere, f.eks. at betingelsene knyttet til avtalene er vesentlig endret. Dette vet selvfølgelig Langeland, men det er ikke betimelig å nevne det i et litt retorisk innlegg, selvfølgelig.

Det er litt interessant at når han drar den saken videre, får vi nærmest en forståelse av at han vil reversere Mesta-organiseringen og gå tilbake til egen vedlikeholds- og utbyggingsavdeling hos Statens vegvesen. Det er det jo ingen som hindrer denne regjeringen i å gjøre. De har

jo flertall i denne salen. De kunne ha gjort det i fem-seks år på rad. Da forstår de fleste som leser dokumentene, at SVs syn i denne sammenheng ikke er sammenfallende med regjeringens syn. Regjeringen har snarere tvert imot i det statsbudsjettet vi har behandlet nå i høst, vært veldig tydelige på at de anbefaler ikke å gå tilbake til den gamle organiseringen, nettopp av grunner som jeg har anført. Jeg vil anbefale Langeland å lese regjeringens egne dokumenter. Det kan han ha stor glede og nytte av, tror jeg.

Så har jeg noen få sekunder igjen. Jeg lurer på om jeg bare skal knytte en liten kommentar til Lundteigen, som sa at vi ville ha fond til erstatning for årlige bevilgninger. Det er ikke riktig. Vi vil ha et fond for å møte den enorme utfordringen som ligger i det store etterslepet. Når det store etterslepet er tatt igjen og vi er på hjul, får vi vurdere om det er riktig å ha det fortsatt.

Irene Johansen (A) [15:48:48]: Jeg kan ikke la være å kommentere noe av det som har kommet fram her.

Vi er ikke uenig i at det er et vedlikeholdsetterslep på infrastruktur som vei og jernbane. Tvert imot har denne regjeringen nettopp oppprioritert fokus og bevilgning til vedlikehold innenfor disse sektorene i forhold til tidligere regjeringer, og fått mye ros for det. Det blir derfor et paradoks for meg at Høyre nå mener at «det er viktig med økt fokus og oppmerksomhet rundt å ta vare eksisterende infrastruktur», som det står i merknaden. Arven etter Bondevik-regjeringen var et stort antall påbegynte prosjekter på vei og jernbane og en ytterligere forringet infrastruktur. Så hvor var fokus når det gjaldt å ta vare på eksisterende infrastruktur i de årene Bondevik-regjeringen styrte? Fokus var på snorklipping og ikke vedlikehold.

Vi opplever nå store problemer på jernbanen grunnet det vedlikeholdsetterslepet som er kommet fram etter mange år med skiftende regjeringer, og som skiftende regjeringer må ha ansvar for. Det er et etterslep som har gått så langt at det nå er full stopp på enkelte strekninger, slik jeg har opplevd det i Oslotunnelen. Denne regjeringen har tatt tak i dette og bevilget mer midler til vedlikehold enn det som var forutsatt i den NTP-en som Bondevik-regjeringen la fram.

Innenfor alle sektorer finnes det planer for både investeringer og vedlikehold for å se dette i sammenheng. Det er der disse prioriteringene hører hjemme, ikke i en egen plan der man kun fokuserer på vedlikehold for tilsynelatende å sette det på dagsordenen, slik opposisjonen nå gjør. Denne regjeringen prioriterer vedlikehold og gjennomfører planene. Opposisjonen ber om flere planer.

I tillegg har jeg merket meg at Høyre har kuttet i vedlikehold og drift på jernbanen i neste års budsjett. Det er mulig de vil kompensere gjennom det fondet de snakker om, men foreløpig er ikke det synlig hva de tenker seg. Det er et dårlig signal for vedlikeholdet på jernbanen at Høyre faktisk kutter i dette budsjettet. Det blir også et underlig signal i dagens debatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 10. (Votering, se side 1983)

Sak nr. 11 [15:51:06]

Innstilling fra finanskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Øyvind Halleraker, Trond Helleland, Nikolai Astrup, André Oktay Dahl, Elisabeth Røbekk Nørve, Lars Myraune og Bjørn Lødemel om utarbeidelse av en nasjonal strategi for å utvide bruken av offentlig-privat samarbeid i Norge (Innst. 158 S (2010–2011), jf. Dokument 8:179 S (2009–2010))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegget fra statsråden innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Irene Johansen (A) [15:52:13] (ordfører for saken): Vi skal behandle et forslag fra Høyre om utarbeidelse av en nasjonal strategi for å utvide bruken av OPS i Norge. I forslaget vektlegges det at det er mange store offentlige byggeprosjekter som skal settes i gang framover, og at det er store etterslep på vedlikeholdssiden. Det pekes videre på at økonomien setter klare grenser for hvor mye de offentlige utgiftene kan øke, og at hvis vi skal unngå at oppgaver står uløste, må pengene brukes smartere.

«Forslagsstillerne mener at nøkkelen til å sikre velferdssamfunnets bærekraft er å skape bedre og mer effektive tjenester. Det krever nye løsninger.»

Høyre peker på OPS som svaret på dette, og argumenterer for det i forslaget og i sine merknader. Jeg vil i det videre begrunne flertallets anbefaling om å avvise forslaget.

Jeg har i flere år nå, og senest i årets transportbudsjettdebatt, hørt på Høyres mantra om at de fremmer moderne og nye løsninger. Nå mener Høyre at de også har funnet nøkkelen til å sikre velferdssamfunnets bærekraft.

Hva er det for nye og moderne løsninger de foreslår? Jo, Høyre vil satse på OPS, de vil enda til ha en nasjonal strategi for å øke bruken.

Dette er gamle løsninger som er prøvd ut før, og som det ikke bare er positive erfaringer med, noe Høyre overser i begrunnelsen for sitt forslag, til tross for offentlig kjente evalueringsrapporter og negative tilbakemeldinger i enkelte andre land, som regjeringen har lagt til grunn for sin politikk på dette området.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at oppgavene er mange, og at økonomien setter klare grenser for hvor mye de offentlige utgiftene kan øke. Hvordan vi skal sikre velferdssamfunnets bærekraft er imidlertid en debatt som ikke har entydige svar, og som pågår mellom både politiske partier og andre samfunnsaktører innenfor flere av

velferdssamfunnets områder. Jeg mener det ut fra dette er underlig at forslagsstillerne kun fokuserer på OPS som løsning for å skape bedre og mer effektive tjenester og sikre velferdssamfunnets bærekraft.

NHO f.eks., som forslagsstillerne viser til, fokuserer i sin rapport «Raskere og smartere samferdselsutbygging» på prosjektfinansiering som en fellesbetegnelse for finansieringsløsninger som sikrer bevilgninger til hele prosjektet ved oppstart. NHO vektlegger målsettingen om sammenhengende og forutsigbar utbygging og finansiering, og anbefaler å prøve ut former som er enkle å gjennomføre og politisk lite kontroversielle.

Regjeringen er opptatt av å sikre et bærekraftig velferdssamfunn gjennom alle de prioriteringer den gjør. Det er derfor viktig både hva vi prioriterer å bruke fellesskapets ressurser på, og å utnytte disse best mulig. Regjeringen legger vekt på å føre en ansvarlig økonomisk politikk innenfor handlingsregelen. Dette mener regjeringen undergraves dersom deler av statsutgiftene finansieres utenom det ordinære budsjettet og skyves til framtidige budsjettår, slik erfaringene med OPS er.

En målsetting vi deler med forslagsstillerne, er å få bygget ut større samferdselsprosjekter sammenhengende og med forutsigbar finansiering. Regjeringen Stoltenbergs svar på dette er en offensiv transportplan der det for det første prioriteres å bruke mer penger på samferdsel enn noensinne. For det andre prioriteres det å prøve ut og få vurdert nye, moderne løsninger for både planlegging, organisering og finansiering av samferdselsprosjekter, også nye og moderne infrastrukturløsninger som f.eks. høyhastighetsbaner. Regjeringen har i forkant vurdert flere alternative finansieringsmodeller for utbygging av infrastruktur.

OPS er utprøvd på tre veitbyggingsprosjekter i NTP 2002–2011. Regjeringen har engasjert TØI og Dovre International AS til å evaluere disse, og erfaringene så langt viser at OPS-modellen har gitt raskere prosjektgjennomføring, og at kombinasjonen utbygging og drift har vært positiv. Men det er ikke mulig å dokumentere verken høyere eller lavere kostnader enn ved tradisjonell gjennomføring, og hypotesen om optimalisering av livssyklus kostnadene kan ikke bekreftes. Tvert imot peker evalueringen på at OPS-selskapets monopol på å gjennomføre endringer i veianlegget, er en stor utfordring og kan medføre økte livssyklus kostnader. OPS binder i tillegg opp store midler i de årlige budsjetter og minsker handlingsrommet – det har flere regjeringer erfart i kjølvannet av finanskrisen. Derfor er det behov for en prosjektfinansiering som gir mer forutsigbar og økonomisk ansvarlig finansiering. Regjeringen har for det første prioritert å bruke mer midler enn noensinne på samferdsel. I tillegg er tre samferdselsprosjekter satt på egen post i budsjettet – E6 vest for Alta, E16 og jernbaneprosjektet Oslo–Ski – noe som skal gi sammenhengende og forutsigbar utbygging og finansiering av de utbyggingsprosjektene.

Jeg mener vi i tillegg til å fokusere på organisering og finansiering må fokusere på selve beslutningsgrunnlaget for investeringene, nemlig Nasjonal transportplan. Dagens

plan er et godt skritt på veien til å få en helhetlig transportplan, men vår utfordring er å se behovene i sammenheng og bygge ut, drifte og vedlikeholde et sammenhengende transportsystem her i landet. Der må neste plan bli bedre.

Dette er å jobbe framtidrettet og løpende med nye og moderne løsninger for å sikre velferdssamfunnets bærekraft også i framtiden.

Arne Sortevik (FrP) [15:57:35]: Forslagene fra Høyre omhandler en gjennomgang av nasjonale og internasjonale erfaringer med bruk av Offentlig Privat Samarbeid og utarbeidelse av en strategi fra regjeringen for å utvikle Offentlig Privat Samarbeid i både lokale og nasjonale prosjekter. Fremskrittspartiet mener det er gode forslag. Jeg tar opp forslagene som Fremskrittspartiet har, sammen med Høyre og Venstre.

Regjeringspartiene, som utgjør flertallet i denne saken, mener forslagsstillerne har en dogmatisk holdning til OPS. De som tvivler på gamle løsninger, er selv farlig nær dogmatikken. Det Fremskrittspartiet ønsker, er å ta i bruk nye finansieringsverktøy og nye organiseringsverktøy for å få fart på byggingen av nasjonal infrastruktur. Regjeringspartiene er, tror jeg, like mye i utakt med egne velgere på dette feltet, som de er det angående privatisering og konkurranseutsetting. Vi har nettopp fått en påminnelse om det gjennom en fersk undersøkelse.

Handlingsregelen og det finansielle handlingsrommet undergraves dersom deler av statsutgiftene finansieres utenom det ordinære budsjettet, sier flertallet. Det er langt fra et korrekt bilde. Samfunnsøkonomisk viktig fornyelse av infrastruktur, grunnlag for styrket konkurransekraft og økt verdiskaping undergraves dersom vi ikke klarer å legge til rette for at viktige utbyggingsprosjekt finansieres som investering og ikke som løpende utgift. Fornyelse undergraves og forsinkes om vi ikke bruker verktøy som prosjektfinsiering og Offentlig Privat Samarbeid.

Regjeringen har ingen offensiv transportplan for perioden 2010–2019. Riktignok økes pengebruken betydelig, noe annet ville være oppsiktsvekkende. Denne regjeringen har mer penger til disposisjon enn noen annen regjering har hatt. Selvsagt skal og må rammen til nødvendige investeringer i vei og jernbane da økes i forhold til det store behovet, men regjeringens plan møter ikke det behovet. Det vil ta 50–70 år med regjeringens såkalte offensive tempo for å få modernisert vei- og jernbanenettet i Norge. Regjeringens transportplan er derfor en venteliste for veier og for jernbaneprojekt. Regjeringen har endringsvegring og dogmatisk motstand mot å utvide bruken av gode løsninger.

Gjennom evalueringer er det vist at bruken av OPS-prosjekter i Norge gir positive effekter, og det er også undersøkelser fra andre land i Europa som viser at det er et godt verktøy innenfor mange ulike sektorer.

Et hovedargument mot å øke gjennomføringstakten i investeringsprogrammet ved å bruke nytt verktøy er begrunnet med at man da binder opp budsjett, og at det såkalte handlingsrommet reduseres. Det kan delvis være riktig, men avhenger både av organisering og finansiering. Det som åpenbart er riktig, er at regjeringen heller vil ha

mange prosjekter på venteliste enn å ha mange prosjekter under bygging. For hva betyr nei til «å binde opp handlingsrom»? Jo, det betyr at man utsetter bygging av prosjekter man egentlig ønsker å bygge, og begrunnelsen blir at handlingsrommet er viktig. Det blir et rom uten handling. Fremskrittspartiet vil ha handling, derfor vil vi bruke nytt verktøy.

Marit Nybakk hadde her overtatt presidentplansen.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Gunnar Gundersen (H) [16:01:44]: Det er godt, for da slipper jeg å glemme det.

Det vi kan være enige om, er at det er viktig å sikre velferdssamfunnets bærekraft. Der er vi helt enige med saksordføreren. Men det er jo i et slikt lys underlig at de rød-grønne ikke bare har allergi mot private og en aversjon mot modernisering, men også nærmest mot ethvert alternativ til de måtene vi løser utfordringene på i dag.

Det forslagsstillerne ba om, var en utarbeidelse av en nasjonal strategi for å utvide bruken av Offentlig Privat Samarbeid i Norge. En strategisk gjennomgang – sånn jeg ser det i hvert fall – betyr at man også kartlegger hvor og hva slags prosjekter metoden egner seg for og kan brukes på. Flertallet snakker som om det bare er på samferdsel og rundt NTP, men det kan tilpasses mange samfunnssektorer og mange utfordringer – det er nok bare å nevne skole, jernbane, sykehjem, veier, og i Sverige prøver man sågar på utbygging av sykehus. Men vi konstaterer, som foregående taler også sa, at vi har en regjering som har en dogmatisk holdning til og motstand mot OPS. Man forsøker også å skape et inntrykk av at forslagsstillerne utelukkende ser på OPS som løsningen. Det er viktig å klargjøre at OPS er et supplement til dagens måte å gjøre det på. Det er ingen som verken snakker om eller har tenkt seg at OPS skal bli den eneste løsningen. Men OPS stimulerer til konkurranse og kreativitet og er således veldig viktig og helt sentral for å få effektiv ressursbruk i samfunnet, som flertallet påstår at de er så opptatt av. Men uten å stimulere til konkurranse, kreativitet og nye måter å løse utfordringer på i alle ledd tør jeg påstå at man også kommer «på hæla» – eller bakpå – når det gjelder å få effektiv ressursutnyttelse.

Jeg konstaterer med ganske stor tilfredshet at mange rød-grønne politikere nå skriver leserinnlegg der man faktisk bruker OPS-prosjektene som mal for at man har blitt effektiv i dagens gjennomføring av samferdselsprosjekter, og bedre mål på at OPS-prosjektene til Bondevik II- og Høyre-regjeringen var gode prosjekter, får man neppe. Så OPS har vist sin berettigelse, det har også TØI dokumentert. Det skriver også flertallet godt om i sin merknad.

Så litt til gjeldskrisen i Europa, for den vil påvirke investeringene. Investeringene er selvfølgelig også en del av utfordringene som er skapt – alt har bidratt til de utfordringene Europa nå står overfor. Men flertallet antyder i sine merknader at skylden kan legges på metoden, og man an-

tyder at flere land i Europa har forsøkt å lure seg selv gjennom å bruke OPS. Jeg vet jo ikke om det er riktig – flertallet får selv ta ansvar for sine beskrivelser – men i så fall er det ikke metodens feil, det er jo politikkens utfordring. Således faller det jo på stengrunn å bruke det som et argument mot OPS. Men det man kan si, er at Europa har fått mange erfaringer med bruk av OPS som vi kunne dra nytte av, hvis vi fulgte med på hva erfaringene faktisk har vist, for jeg tror vi skal være enige om at det er åpenbart at om OPS er egnet, har med størrelse, kompleksitet og type prosjekter å gjøre. Så det er kanskje ikke en metode som passer på alt. Det erkjenner forslagsstillerne også.

Det er litt underlig, for det er flere private aktører som følger ganske nøye med på hva som skjer i Europa, og det at man ikke stilte til høring, tror jeg mer har med regjeringens dogmatiske holdning å gjøre enn at man ikke er interessert. Det er ganske åpenbart.

Så til slutt: Flertallet legger vekt på en ansvarlig politikk. Her er vi helt enige, det har vi sagt til det kjedsommelige. Men samtidig – når man sier at man er så kry av å komme på 4 pst.-regelen – kan det være grunn til å minne om hva handlingsregelen inneholdt i tillegg, og det var at det handlingsrommet som 4 pst.-regelen skapte, skulle gå til kunnskap, til samferdsel og til vekstfremmende skattelettelser. Der har NHO påvist at under dagens regjering går 1,5 av 10 kr til den type investeringer, og under den forrige regjeringen gikk faktisk 9 av 10 kr til den type investeringer.

Det litt underlige med debatten i dag er at man ikke har registrert den utålmodigheten som er ute. Jeg tror de rødgrønne gjør en stor feil når de prater mer mot våre løsningsalternativer enn å fokusere på å skape egne løsninger – for det har de åpenbart et behov for.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:07:10]: Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter Høyres forslag om å utvikle en nasjonal strategi for å utvide bruken av OPS som metode, som det heter. Det sies videre at det er «underlig at flertallet synes å ha en dogmatisk holdning til at OPS ikke skal benyttes».

For Senterpartiet er kjernen i OPS privat finansiering, og privat finansiering må bare være aktuelt fordi det er knapphet på statlige investeringskroner. Når knapphet på investeringspenger blir for stort for dem som har ansvar, kommer imidlertid privat investeringskapital, som så nedbetales med renter over mange år, som en nødløsning. Diskusjonen i denne sal og i media er i stor grad er preget av nettopp det faktum at det ikke er tilstrekkelig investeringskapital i forhold til det behovet som er, og dermed får vi en debatt som vi etter vår vurdering skulle vært foruten.

Fra Buskerud har jeg et godt eksempel på en sånn nødløsning. Der ble det bygd en ny høyskole i Drammen. Den ble ikke bygd av Statsbygg, men av Entra Eienendom – 100 pst. statlig eid. Det førte til høy husleie, men en husleie som var innafor handlingsregelen, samtidig som investeringen var utafor handlingsregelen, når Entra var utbygger. Samlet sett for det offentlige og staten en dyr finansieringsløsning.

For Senterpartiet er det ikke noe ideologisk spørsmål om staten skal låne eller bruke egne penger. Det er jo

bare et praktisk økonomisk spørsmål: Hva er billigst for å finansiere jobben? Handlingsregelen skal være til hjelp, ikke brukes som nyliberalistisk ideologi for å ha en stat som investerer lite for egen regning. Det store behovet for investeringer til bl.a. vei og jernbane framover må jo bli langt mer førende for den økonomiske politikken. De kommende tapene på våre investeringer i utenlandske verdipapirer vil forsterke argumentasjonen for at staten investerer mer i Norge, slik at bedre miljø, spredt bosetting og moderne, konkurransedyktige bedrifter gis bedre vilkår.

Vårt budsjettssystem må ikke stå i veien for fornuftige investeringer. Det er i stor grad situasjonen i dag, og som fører til at vi får en diskusjon som vi burde vært foruten.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [16:10:40]: Det er ikke første gangen vi diskuterer OPS i Stortinget det siste året. Senest i en interpellasjon 23. mars, fra representanten Halleraker, var det et tema, og det er vel ingen overraskelse at jeg ikke har endret standpunkt siden den gangen.

La meg i tillegg til det si følgende: Det vi bygger på, er det bevilgningsreglementet som Stortinget selv har vedtatt. Det ble vedtatt den 26. mai 2005, etter forslag fra Bondevik-regjeringen, og bygger på to viktige prinsipper: Det ene er fullstendighetsprinsippet, og det andre er kontantprinsippet. Det betyr at det er viktig å ha en samlet oversikt over statens utgifter og forpliktelser. En annen ting er at det er viktig av hensyn til diskusjonen om økonomiske prioriteringer at det er en åpenhet om budsjetteringen, og selvsagt at det også gir grunnlag for et helhetlig valg mellom ulike gode formål på utgiftssiden i statsbudsjettet, og for så vidt også på inntektssiden.

Det andre som er en viktig forutsetning for den økonomiske politikken, er handlingsregelen. Det er heldigvis bred enighet i Stortinget om viktigheten av den, for den gir jo en forutsigbarhet i oljepengebruken, samtidig som den bygger opp under troverdigheten til den økonomiske politikken. Den troverdigheten er viktig, for er troverdigheten høy til den økonomiske politikken ved at den er forutsigbar når det gjelder utgiftssiden, vil det også påvirke andre viktige deler av økonomien, f.eks. renter og pengepolitikk og ting som totalt sett er bra å ha oversikt over.

Så er det ingen tvil om at det å finansiere betydelige statsutgifter utenfor statsbudsjettet er slik som representanten Lundteigen sier: Har man mye penger i banken, så er det ikke sikkert man har behov for å låne for å gjøre viktige investeringer. Det å investere utenfor statsbudsjettet, eller det å finansiere viktige investeringer utenfor statsbudsjettet, kan slik sett undergrave den finanspolitiske styringen.

Så ser jo også jeg at ett motiv for OPS kan være å prøve å gjennomføre prosjekter som ikke blir prioritert i den ordinære budsjettbehandlingen, at slike prosjekter blir framskyndet. Det ligger for så vidt også i begrunnelsen for forslaget. Men en lånefinansiering gjennom et OPS-system for å oppnå det er etter mitt syn ikke fornuftig.

Det har tidligere vært vist til evalueringen av de OPS-prosjektene som har vært gjennomført, og det kan være et argument at man kan få en raskere gjennomføring av prosjekter. Men jeg mener også det er andre muligheter som, i hvert fall fra mitt ståsted, er viktige å gjennomføre

re og se på. Det er det jeg var inne på i forrige innlegg, under forrige sak: drifts- og vedlikeholds kontrakter, rasjonell framdrift i kontrakter, å jobbe med hele anbuds- og kontraktssystemet for å sikre at man får en rasjonell og god gjennomføring av viktige investeringsprosjekter, å sette viktige prosjekter i egne budsjettposter og å ha flerårige vedtak for å sørge for at man får en god gjennomføring av f.eks. tunge samferdselsprosjekter.

Svakheten er, som det også er pekt på av andre, at lånefinansiering over tid blir dyrere. En viktig side ved dette, som det er verdt å dvele ved, er at de som da inngår i et slikt samarbeid, ofte også får monopol på drift og vedlikehold, som i sin tur kan føre til økte utgifter. Det er jo vist til noen prosjekter i England i forslaget, og det er vel slik at særlig ett prosjekt – altså undergrunnen i London – er et dårlig prosjekt i så måte.

Så min konklusjon er at jeg tror vi står oss på å bruke det systemet vi har i dag. Men vi jobber selvsagt for å forbedre det. Der mener jeg det er muligheter: nye kontraktsformer, som jeg sa, sammenhengende utbygging av veiprojekter og jernbaneprosjekter, ikke minst å se på sammenhengen mellom drift, vedlikehold og en utvikling av standarden på veier og å jobbe med det i kontrakter og anbud. Jeg tror det er mange muligheter for å få gode framdriftsløsninger.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [16:16:05]: Det er mange muligheter – OPS er en av dem. Men fremdriften på samtlige er jo heller laber, om jeg må få lov å bemerke. Det gjør nok at vi sikkert skal snakke om OPS igjen. Vi må være politisk tålmodige og utholdende når vi har med en regjering å gjøre som vegrer seg mot endring.

Statsråden sier i kommentaren til dette forslaget at investering i infrastruktur må

«vurderes opp mot andre formål som kan bidra til å øke landets inntekter og velferd».

I den vurderingen krever regjering og stat 4½ pst. avkastning på investering i vei, mens oljefondet gjennom mange år bare har klart 2½ pst. avkastning.

Hvorfor stiller man større krav til avkastning av veibygging i Norge enn til avkastning av spekulasjon i utlandet?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [16:16:57]: Vi går nå gjennom det som dreier seg om kalkulering av såkalt samfunnsøkonomisk lønnsomhet i store prosjekter, så det vil vi komme tilbake til.

Ellers vil jeg også minne om at vi legger til grunn i handlingsregelen at en over tid skal bruke 4 pst. av saldoen i Pensjonsfondet inn i de årlige statsbudsjett, og det er viktig å ha det med seg i den sammenhengen.

Så er det også slik som jeg viste til i mitt forrige innlegg, at det er mange ting som bidrar til å øke verdiskapingen i Norge framover. Det å ha effektiv infrastruktur er en av dem. Men det å investere i arbeidskraften er etter mitt syn det aller viktigste vi kan drive med framover. Her satser regjeringen, på samme måte som vi også satser langt tyngre enn tidligere regjeringer – også på vei og jernbane.

Gunnar Gundersen (H) [16:18:03]: Det var godt at statsråden fant noe støtte også i Lundteigens innlegg, for hovedsaklig var jo Lundteigens innlegg et kraftig angrep på det budsjettssystemet som statsråden selv startet innlegget sitt med.

Jeg skjønner at dette med finansiering av prosjekter er veldig sentralt, for der sier man at staten finansierer mye billigere. Når statsråden argumenterer både i brevet til komiteen og i og for seg også i innlegget her, høres det ut som om staten finansierer risikofritt. Det at private finansierer dyrere, har jo noe med risiko å gjøre, og risiko er heller ikke gratis for staten. Det har vi sett gjennom svært mange prosjekter der kostnadsoverskridelsene er store. Samtidig skjer det ganske mye nyutvikling akkurat på det området også i Europa, sånn at man kan få det beste av to verdener.

Hvorfor ser ikke statsråden at det også underminerer hele motstanden mot OPS?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [16:19:07]: Som jeg har sagt, både i denne saken og i den forrige: Det er viktig at det offentlige selvsagt jobber med anbudsstrategier, kontraktstrategier, jobber med å få en best mulig bruk av pengene – en mest mulig effektiv bruk av de midler en setter inn. Det er etter de veiene jeg ønsker å jobbe, for jeg tror det er mye å hente her. Det er også slik at hvis du har mye penger i banken, er det antakeligvis billigere å bruke av de pengene du har, framfor å låne, for lån skal både forrentes og tilbakebetales over tid. Jeg mener fortsatt at det å lånefinansiere, særlig gjennom private prosjekter, blir dyrere over tid. Hvis en går tilbake til det eksemplet som blir trukket fram – altså vedlikeholdsprosjektet på undergrunnen i London – var jo nettopp noe av kritikken mot det prosjektet at det ble dyrere, bl.a. uoversiktlig og dyrere over tid.

Gunnar Gundersen (H) [16:20:12]: Jeg vil ønske finansministeren lykke til med å utvikle nye modeller innenfor det offentlige, sånn at vi kan få lengre prosjekter og mer effektiv framdrift. Det er vi alle interessert i.

Men det må jo være en åpenbar misforståelse når man sier at det ikke er behov for å lånefinansiere. Dette forslaget var jo myntet på offentlige prosjekter i Norge og å bygge opp en nasjonal strategi. Vi vet at kommuner og fylkeskommuner er nødt til å låne – det er bare staten som er rik. Igjen mener jeg det hadde vært veldig nyttig å få en hel gjennomgang av hvor og for hva slags type prosjekter OPS er en aktuell løsning, og hvor det ikke egner seg. Det kunne også blitt en god rettleiding for kommuner og fylkeskommuner som ikke sitter så heldig i det som staten.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [16:21:09]: Nå er det vel faktisk slik at det er en sammenheng i de totale offentlige finanser, altså både kommuner og fylkeskommuner finansieres jo betydelig gjennom overføringer over statsbudsjettet. Som jeg også har vist til tidligere, stiller staten rimelige lån til rådighet for kommunesektoren på ulike områder, både til vedlikehold og investeringer. Så jeg tror vi prøver å bidra så godt vi kan, også fra statens side, til at det går bra i kommunene.

Men jeg tror det er viktig at vi har en fornuftig tilnær-

ming til å se på hvordan vi bruker offentlige midler på ulike områder. Det å jobbe for en sterkere kostnadseffektivitet, som det heter, er en viktig sak for denne regjeringen. Jeg vil også si – bare for å ha sagt det – at det er ikke slik at regjeringen har allergi mot private løsninger. Det er mange eksempler på at vi i samarbeid med private har fått løst viktige samfunnsoppgaver.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Gorm Kjernli (A) [16:22:30]: Høyre og Fremskrittspartiet har lansert flere finurlige måter å finansiere samferdsel på. Nå er det OPS som er mantraet. Vi har mest tro på at å øke bevilgningene som vi gjør for både å investere og ta vare på det vi har, f.eks. på samferdselsområdet, er den beste løsningen.

Så snakkes det mye om at dette er moderne, nye løsninger, at vi er motstandere mot å tenke nytt, mot alt det moderne. Transportkomiteen var i USA på komitéreise tidligere i høst og besøkte bl.a. Golden Gate, broa i San Francisco. Det var et OPS-prosjekt i sin tid da den ble bygd på begynnelsen av forrige århundre. Så OPS-løsningene er ikke nødvendigvis bare helt nye, moderne løsninger, men det er noe som har eksistert i lang tid.

Når vi sier nei til OPS, handler det ikke nødvendigvis om at vi er motstandere av å tenke nytt når det gjelder organisering. Det er mange gode ting man kan trekke lærdom av fra OPS-prosjektene – hvordan man organiserer det som ett prosjekt, som et eksempel Oslo–Ski, som vi nå skal sette i gang og bygge. Hadde man lagt opp det prosjektet på samme måten som Bondevik II-regjeringen la opp til å bygge Lysaker–Asker, som tre delprosjekter – som senere er blitt møtt med mye kritikk, fordi det tar lengre tid, og det er dyrere når man deler det opp i delprosjekter – hadde prosjektet blitt dyrere og tatt lengre tid enn det det vil gjøre når vi ser prosjektet i en helhet.

Erfaringene fra E6 Gardermoen–Kolomoen, som representanten Gundersen sikkert kjenner til, er at det prosjektet gikk raskt, og at det gikk like raskt som tilsvarende OPS-prosjekter på E18 på Sørlandet. Det er nye kontraktsformer, som finansministeren var inne på.

Så etterlyste representanten Gundersen dokumentasjon på holdningene i Europa over lånebyrde. Jeg kan jo komme med den dokumentasjonen, bl.a. hva finansministeren i Sverige, Anders Borg, fra Høyres søsterparti, Moderaterna, har sagt om OPS – men dette er min oversettelse fra svensk til norsk, så man får ta det forbeholdet:

Om de private vil investere i offentlig infrastruktur, er det bra. Om de vil låne ut penger til oss til vesentlig høyere rente, leder det til dyrere kostnader på infrastruktur. Det ville vært vanvittig. Jeg tror ikke på å manipulere budsjetter, sa Anders Borg i 2008.

Vi i Arbeiderpartiet har lært av de feilene som Tony Blair gjorde i England. Kanskje Høyre skal lytte til sitt søsterparti i Sverige.

Øyvind Halleraker (H) [16:25:49]: Det går rett og

slett ikke an å sammenligne de økonomiske forutsetningene i Sverige og de økonomiske forutsetningene i Norge. Den debatten hadde vi i forrige uke, så den tar jeg ikke opp igjen.

Men det var saksordføreren, som sa at samferdselsinvesteringene er historisk høye. Ja, det spørs jo i hvilket perspektiv man ser det. Det er nemlig slik at de er historisk lave – de har aldri vært så små i forhold til det totale statsbudsjettet. Ja, det er her hunden egentlig ligger begravet. Vi er nødt til å finne løsninger som gjør at vi oppfyller handlingsregelen i mye større grad og får en større andel til infrastruktur. Dette med OPS mener vi er ett grep. Men vi er selvfølgelig ikke enøyd bare på OPS. Vi er åpne for prosjektfinansiering, som vi har vært med på flere ganger før – det var måten vi bygde Gardermoen på f.eks. Så vi hilser velkommen NHOs nyansering for å prøve å få regjeringspartiene med. Det er veldig bra. Dessuten vet også saksordføreren at Høyre har fremmet en transportplan med 23 punkter til forslag om modernisering. Det at vi kaller det modernisering, er rett og slett fordi finansministerens gamle kolleger i sitt notat kalte dagens samferdselsløsninger for gammeldage. Da syntes vi det var greit å bruke det som var kontrabegrepet, nemlig modernisering. Det tror jeg står seg godt.

Så sier saksordføreren at det ikke kan påvises at det er lavere kostnader med OPS-prosjektene som er evaluert. Det stemmer, det står i rapporten. Men det gjelder altså for statsfinansene. Men i et samfunn der vi har ansvaret for helheten, må vi jo se på hvem det blir billigere for. Da skulle det ikke forundre meg om det var ganske mye billigere for næringslivet, ganske mye billigere for mange, for folk flest, som kommer seg raskere til og fra, og ikke minst med tanke på de totale kostnadene for samfunnet, ved at vi får lavere andel alvorlige ulykker som også belaster statsbudsjettet vesentlig. Sånne ting må jo regnes med.

Når vi sier at denne regjeringen ikke har gjort noe vesentlig, tror jeg vi har våre ord i behold. De har altså ikke kommet med en eneste reform i løpet av de seks budsjettene som er lagt fram innenfor denne sektoren.

Så litt om lånefinansiering. Etter min mening handler ikke lånefinansiering bare om det som finansministeren sier. Det handler om alternativ avkastning på kapital. Så er det jo ikke slik at vi ikke driver med lånefinansiering innenfor offentlig investering i Norge. 50 pst. av veiene våre lånefinansieres – sykehjem, skoler, kirker, rentekompensasjonsordning for fylkesveier, Avinor har egen låneramme – det er realiteten.

Steinar Gullvåg (A) [16:28:56]: Jeg har i grunnen aldri skjönt høyrepartienes opphengthet i OPS-løsningene. Er det noe erfaringen har lært oss, er det at dette er den dyreste måten å finansiere infrastrukturinvesteringer på, fordi det selvfølgelig er noen som skal tjene penger på utlån av kapital, akkurat som man skal tjene penger på gjennomføringen av prosjektet og vedlikeholdet av prosjektet etterpå. Det er ikke noen tvil om at det er langt billigere å finansiere infrastrukturinvesteringer direkte over statsbudsjettet enn med lånekapital. Det er ingen tvil om det. Men når det allikevel er aktuelt å bruke lånekapital,

som vi gjør i fullt monn i dag – det fins knapt et veiprojekt som gjennomføres uten bruk av lånekapital – er det selvfølgelig fordi det ikke er nok bevilgninger direkte over de årlige statsbudsjettene, og at de årlige statsbudsjettene kan bli en hemsko for å få en skikkelig drift og gjennomføring av anleggene. Og er det noe vi har lært av OPS-prosjektet, er det at tilgangen på kapital gjennom byggeperioden er avgjørende for gjennomføringen av prosjektet og selvfølgelig også for kostnadene ved det.

OPS-løsningen brukes først og fremst av land som ikke har tilgang til kapital, og som er nødt til å skaffe seg det utenfra. Situasjonen i Norge er jo stikk motsatt. Vi har kapital, og vi kan låne av oss selv, som stat, hvis vi ønsker det – hvilket vi også gjør.

Jeg var den som på Arbeiderpartiets landsmøte fremmet og fikk vedtatt forslag om prosjektfinansiering. Med det mente vi tre former for prosjektfinansiering. Den ene, som jeg har vært en tilhenger av, er det svenske systemet, hvor Riksgjeldskontoret faktisk låner ut penger til statlige infrastrukturprosjekt. Den andre er den vi nå har gjennomført, det jeg vil kalle fullmaktsfinansiering, dvs. at man fullfinansierer et anlegg over tid over flere budsjetter. Og den tredje er selvfølgelig den OPS-løsningen som de borgerlige er opphengt i, men som vi har høstet erfaring med, og som altså blir den dyreste.

Jeg setter pris på finansministerens åpenhet overfor utradisjonelle måter å finansiere infrastrukturinvesteringer på i framtida. Det lover godt. Jeg tror det blir nødvendig når vi skal gi oss i kast med store og lange jernbaneanlegg.

Irene Johansen (A) [16:32:41]: Bare noen korte merknader. Opposisjonen sier at OPS er moderne, gir konkurranse og kreativitet. Jeg skal ikke bestride det, men indirekte høres det ut som om tradisjonelle utbyggingsprosjekter ikke gjør det. Det synes jeg klinger litt merkelig. Hvordan tror Høyre at utbyggingsprosjekter er blitt utført og utviklet gjennom år, helt siden man begynte å bygge offentlige prosjekter? Selvfølgelig har man sørget for å utvikle metodene. Man har hatt kreative folk som har vært med og utviklet det, også før man overhodet begynte å tenke på noe som het OPS.

Det høres ut på opposisjonen som om utbygging og vedlikehold av vei og jernbane i regi av dagens offentlige etater skjer uten at private entreprenører er involvert, uten konkurranse. Vi beskyldes for å ha privatallergi. At det er OPS-prosjekter der kun det offentlige er involvert, er ikke sant. Vi har jo et anbudsregime som pålegger det offentlige å lyse ut alle store utbyggingsprosjekter på anbud. Staten har ikke egne entreprenører, så det er private entreprenører og underleverandører som konkurrerer om anbudene. I alle prosjekter kan det avsettes penger til forskning og utvikling. Det gjøres og utføres i samarbeid mellom den offentlige byggherren og den private entreprenøren. Det skjer altså mye kreativt også i dagens utbyggingsregime.

Den rød-grønne regjeringen har en dogmatisk holdning til OPS, sier opposisjonen. Det er også en underlig påstand. Det var Stoltenberg I-regjeringen som igangsatte de tre OPS-prosjektene som er utprøvd, og den rød-grønne regjeringen som har videreført og evaluert disse prosjek-

tene. Når den evalueringen viser at man kan oppnå tilsvarende gevinster i forhold til rask prosjektgjennomføring og kombinasjonen drift og vedlikehold som i OPS-prosjektene ved å bedre kontraktsstrategiene innenfor ordinære bevilgninger over statsbudsjettet, og det ikke er noen gevinster i forhold til kostnader ved OPS, har vi konkludert med at vi vil bl.a. utvikle kontraktsstrategien innenfor dages utbyggingsstrategi og verne enkelte store prosjekter med egen prosjektfinansiering isteden.

Nå er Samferdselsdepartementet i gang med ny NTP, som skal legges fram i 2013. Der jobbes det med vurderinger av både planlegging, finansiering og organisering videre. I tillegg er det startet arbeid med nye kontraktsformer som kombinerer akkurat det som er det positive ved OPS-prosjektene, nemlig drift, vedlikehold og utvikling av veistandarden. I tillegg har man igangsatt en vurdering av dagens kost-nytte-analyser. Det er å jobbe framtidrettet og løpende med nye moderne løsninger for å sikre velferdssamfunnet bærekraft også i framtiden, slik som forslagsstillerne ønsker.

Presidenten: Neste taler er representanten Øyvind Halleraker. Presidenten registrerer at det står 1 minuttstaleid på skjermen, men Halleraker har ikke hatt ordet to ganger og får dermed en taleid på inntil 3 minutter.

Øyvind Halleraker (H) [16:36:04]: Takk for det, president. Jeg tenkte jeg skulle gjøre det unna på 1 minutt, det var derfor jeg ba om ordet til en kort merknad.

Det var bare en opplysning som kom fra saksordføreren som må korrigeres, og det er at det var Stoltenberg I-regjeringen som tok initiativ til de tre OPS-prosjektene. Det er ikke riktig. Det var den gang et flertall i Stortinget, som også Senterpartiet var med på, som gjorde det vedtaket, og regjeringen måtte selvfølgelig gjøre det som Stortinget gjorde vedtak om.

Jeg synes dette har vært en interessant debatt. Jeg synes faktisk det er grunn til å være optimist med bakgrunn i noen av innleggene fra posisjonen. Jeg hadde også lyst til å hilse finansministeren fordi jeg før jeg gikk opp her i dag, leste referatet fra den interpellasjonsdebatten vi hadde, og det aller, aller siste han sa i sitt siste innlegg, var at han ville se på om det ikke gikk an å finne nye løsninger, og det ville være en del av opplegget ved neste NTP. Så jeg er optimist.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11. (Votering, se side 1984)

Sak nr. 12 [16:37:22]

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2010 under Helse- og omsorgsdepartementet (Innst. 159 S (2010–2011), jf. Prop. 32 S (2010–2011))

Are Helseth (A) [16:37:59] (ordfører for saken): Denne saken gjelder forslag om endringer av bevilgningene under enkelte kapitler i programområde 10 på statsbudsjettet.

Til flertallet av endringene har komiteen ingen merknader og slutter seg til de fremlagte forslagene i proposisjonen.

Når det gjelder kapittel 732, Regionale helseforetak, foreligger ny informasjon om endrede pensjonskostnader både for 2010 og 2011. Proposisjonen redegjør for bakgrunnen for endringene. En samlet komité merker seg at fremtidige pensjonskostnader vil bli lavere når offentlig tjenestepensjon tilpasses pensjonsreformen på bakgrunn av nye regler for regulering av alderspensjon og effekten av levealdersjustering. I første omgang gjelder beregningene årskullene 1953 og tidligere. Basert på forslag fra Norsk Regnskapsstiftelse om hvordan disse forhold skal beregnes, vil det for 2010 bli en engangseffekt med reduksjon i pensjonskostnaden i resultatregnskapene til de regionale helseforetakene på 9,25 mrd. kr. En samlet komité gir tilslutning til at 4,8 mrd. kr av dette beløpet disponeres til å styrke foretakenes egenkapital på bakgrunn av et tilsvarende akkumulert underskudd fra perioden 2006 til 2008 som følge av merkostnader til pensjon. Dette innebærer et positivt resultatkrav til regionale helseforetak på 4,8 mrd. kr i 2010.

Temaet pensjon er komplisert, og folk flest vil ikke være kjent med f.eks. forskjellen på bokført pensjonskostnad og innbetalt pensjonspremie. Det blir derfor en utfordring å kommunisere i det offentlige rom at helseforetakene får et så betydelig positivt driftsresultat for 2010.

En samlet komité støtter også forslaget om at den resterende kostnadsreduksjonen på 4,45 mrd. kr medfører tilsvarende nedsettelse av basisbevilgningen samtidig som driftskreditten settes opp.

En samlet komité er svært tilfreds med at det er foreslått å øke de frie inntektene til kommunene med 1 mrd. kr i 2010, og at ordningen med investeringstilskudd for sykehjemsplasser og omsorgsboliger økes betydelig. Og komiteen er enig i at de nye forbedrede investeringstilskuddene skal gis med tilbakevirkende kraft.

Ordningen med automatisk frikort har vært vellykket, og alle innbyggere får nå refundert sine utgifter over det såkalte tak 1. Dette har bidratt til en utgiftsvekst på 17 pst. sammenlignet med 2009. Komiteen støtter at bevilgningen på denne post settes opp med 215,6 mill. kr, som foreslått.

Opposisjonspartiene har egne merknader til enkelte kapitler og vil selv redegjøre for disse.

Bent Høie (H) [16:41:38] (komiteens leder): Jeg viser til saksordførers utmerkede innlegg, og jeg tar også opp de forslagene som Høyre fremmer sammen med andre. Jeg oppfatter også at Venstre har signalisert at de støtter de to forslagene som er lagt ut i salen.

Til proposisjonen: Det er verdt å merke seg at opposisjonen ikke støtter at en gjør endringer i kap. 718 post 70, og støtter heller ikke endring i kap. 733 post 72 – og her kommer en rettelse: post 72, ikke post 70, som det står i innstillingen – og i kap. 734 post 72.

Opposisjonen mener at den inndragning som foregår her, ikke er en fornuftig inndragning, nettopp fordi dette er støtte til rusmiddelforebyggende arbeid. Det er bevilgninger på 8 mill. kr til dette formålet. Det er bevilgninger på 9 mill. kr til kjøp av plasser i opptreningsinstitusjoner, og

det er bevilgninger på 2 mill. kr til utviklingstiltak innen rus og psykiatri.

Komiteen har i høst, i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2011, vært igjennom en flere dagers høring, der mange flotte, frivillige organisasjoner kommer på høring og presenterer spennende prosjekter som de ønsker støtte til, og jeg tror alle som sitter og hører på den type presentasjoner, forstår at dette er organisasjoner som får svært mye igjen for de veldig små offentlige kronene som de får i bevilgning. Og jeg tror at de fleste som sitter og hører på den høringen, vil tenke at det hadde vært kjekt å ha den ekstra millionen, det hadde vært kjekt å ha de ekstra 500 000 kronene å gi til den organisasjonen.

I dag vil altså stortingsflertallet redusere den type bevilgninger med 8 mill. kr til rusmiddelforebyggende arbeid, 9 mill. kr til opptrening og 2 mill. kr til utviklingstiltak innen rus og psykiatri. Den eneste grunnen jeg kan se til at man gjør dette, er at forvaltningen ikke har vært i stand til å behandle alle de søknadene som er kommet inn på dette området, for det kan umulig mangle på prosjekter. Og er det slik at det er noen søknader som ikke er kommet med, har altså Stortinget i kveld muligheten til rett og slett å stemme imot disse reduksjonene, og pengene vil bli overført til 2011, slik det er markert ved disse bevilgningene. Jeg kan love at det skal ta veldig kort tid å sørge for at det kommer gode prosjekter som ønsker disse pengene, og jeg er sikker på at det er noen av de pengene Stortinget bevilger, som en hadde fått mest igjen for – både på rusmiddelforebyggende områder, innen opptrening og utviklingstiltak innen rus og psykiatri.

Så er det i salen fremmet to forslag som dreier seg om det temaet som saksordføreren er inne på når det gjelder pensjonsutgifter. Og jeg må slutte meg til saksordføreren når han sier at dette er et komplisert område, så jeg skal ikke prøve å redegjøre for det på en bedre måte enn det saksordføreren gjorde. Men det som er Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiets, og etter det jeg forstår, også Venstres, bekymring i denne saken, er at proposisjonen kun redegjør for de offentlig eide foretakenes situasjon, men gir ingen føringer for hvordan de private samarbeidspartnerne skal behandles på dette området. Det er det stor bekymring for. Veldig mange av de private samarbeidspartnerne på dette området har opplevd at de har hatt pensjonsutgifter på samme måte som de offentlige foretakene i perioden 2006–2008, som ikke har blitt kompensert, og som dermed har hatt stor betydning for deres egenkapitalsituasjon. Derfor ville det vært veldig bra om vi nå politisk kunne avklare at disse nå ble behandlet på samme måte som de offentlige foretakene for 2010.

Og så sier også proposisjonen noe som er fornuftig, nemlig at siden en ikke kjenner de endelige tallene for 2011, vil en komme tilbake igjen i revidert nasjonalbudsjett når det gjelder spørsmålet om justering av pensjonskostnadene for de offentlige foretakene for 2011. Opposisjonen mener at det bør en også gjøre når det gjelder de private aktørene, for det er stor usikkerhet også hos dem i forhold til situasjonen for 2011. Jeg ser at statsråden har bedt om ordet, og jeg håper at vi kanskje kan få noen svar på de spørsmålene allerede i kveld.

Presidenten: Representanten Bent Høie har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [16:47:12]: Saksordføreren redegjorde godt for endringene i pensjonskostnader for inneværende år, og egentlig også usikkerheten når det gjelder 2011.

Til representanten Høie vil jeg bare si at Helse- og omsorgsdepartementet har kommunisert til de regionale helseforetakene at det forutsettes at disse håndterer de private institusjonene i tråd med inngåtte avtaler, og at de tilstreber en ensartet behandling av private institusjoner i de tilfeller det er naturlig.

Det er også slik at de regionale helseforetakene er kjent med at vi i brev til private aktører har uttalt at disse i størst mulig grad vil bli håndtert på samme måte som de offentlige helseforetakene når det gjelder pensjonskostnader. Så intensjonen i det forslaget som representanten Høie fremmet – det første av forslagene – anses ivarettatt.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12. (Votering, se side 1984)

Etter at det var ringt til votering, uttalte **presidenten:** Stortinget går da til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstilt:

Med virkning fra 1. oktober 2010 fastsettes lønnen for Høyesteretts dommere slik:

Høyesterettsjustitiarius kr 1 650 000 pr. år

Høyesterettsdommere kr 1 423 000 pr. år

Votering:

Presidentskapets innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1400		Miljøverndepartementet	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med	4 000 000
		fra kr 225 007 000 til kr 221 007 000	
	21	Spesielle utgifter, f o r h ø y e s med	4 000 000
		fra kr 154 532 000 til kr 158 532 000	
1425		Vilt- og fisketiltak	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med	1 500 000
		fra kr 28 480 000 til kr 26 980 000	
1441		Klima- og forurensningsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter, n e d s e t t e s med	17 000 000
		fra kr 313 971 000 til kr 296 971 000	
	22	Statlig ordning for frivillig kjøp av klimavoter, n e d s e t t e s med	1 153 000
		fra kr 1 945 000 til kr 792 000	
1471		Norsk Polarinstitutt	
	1	Driftsutgifter, f o r h ø y e s med	1 700 000
		fra kr 181 290 000 til kr 182 990 000	
Inntekter			
4400		Miljøverndepartementet	
	76	Tilbakebetaling av tilskudd, b e v i l g e s med	46 678 000
4441		Klima- og forurensningsdirektoratet	
	2	Inntekter, statlig ordning for frivillig kjøp av klimavoter, n e d s e t t e s med ...	1 030 000
		fra kr 2 081 000 til kr 1 051 000	
	4	Gebyrer, nedsettes med	15 000 000
		fra kr 40 759 000 til kr 25 759 000	
	6	Gebyrer, fylkenes miljøvernavdelinger, n e d s e t t e s med	2 000 000
		fra kr 22 000 000 til kr 20 000 000	
4465		Statens kartverk, arbeid med tinglysing og nasjonal geografisk infrastruktur	
	1	Gebyrinntekter tinglysing, borettslag, f o r h ø y e s med	1 240 000
		fra kr 51 760 000 til kr 53 000 000	
	2	Gebyrinntekter tinglysing, fast eiendom, n e d s e t t e s med	10 800 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
5578	72	fra kr 950 800 000 til kr 940 000 000 Sektoravgifter fra Viltfondet og Statens fiskefond Refusjoner fra Statens fiskefond, nedsettes med fra kr 16 175 000 til kr 14 675 000	1 500 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

kap. 1825 post 70 Tilskudd til elektrisitetssparing i husholdninger.»

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 16.58.08)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Line Henriette Hjemdal satt fram et forslag på vegne av Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at 100 mill. kroner av den reduserte bevilgningen på totalt 400 mill. kroner under kap. 1833 CO₂-håndtering overføres til

Komiteen hadde innstilt:

I
I statsbudsjettet for 2010 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
1810	21	Oljedirektoratet Spesielle driftsutgifter, kan overføres, blir auka med frå kr 93 000 000 til kr 96 400 000	3 400 000
1820	1	Noregs vassdrags- og energidirektorat Driftsutgifter, blir auka med	1 000 000
	22	Flaum- og skredførebygging, kan overføres, kan nyttast under kap. 1820 post 60, blir auka med	2 000 000
	60	Tilskot til skredførebygging, kan overføres, kan nyttast under kap. 1820 post 22, blir auka med	20 600 000
1833	21	CO ₂ -håndtering Spesielle driftsutgifter, kan overføres, blir redusert med	400 000 000
2440	30	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda Investeringar, blir redusert med	5 000 000 000
2490	24	NVE Anlegg Driftsresultat	0
		Spesifikasjon:	
		1 Driftsinntekter	-60 000 000
		2 Driftsutgifter	53 500 000
		3 Avskrivningar	5 400 000
		4 Renter av statens kapital	1 100 000
			0
Inntekter			
4800	70	Olje- og energidepartementet Garantiprovisjon, Gassco, blir redusert med	250 000
		frå kr 1 500 000 til kr 1 250 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
4810		Oljedirektoratet	
	1	Gebyrinntekter, blir auka med frå kr 17 400 000 til kr 23 900 000	6 500 000
	2	Oppdrags- og samarbeidsverksemd, blir auka med frå kr 69 300 000 til kr 72 700 000	3 400 000
4820		Noregs vassdrags- og energidirektorat	
	1	Gebyrinntekter, blir redusert med frå kr 54 050 000 til kr 52 050 000	2 000 000
	40	Flaum- og skredførebygging, blir redusert med .. frå kr 27 250 000 til kr 24 550 000	2 700 000
4833		CO ₂ -handtering	
	80	Renter, TCM DA, blir auka med frå kr 8 300 000 til kr 9 050 000	750 000
(NY) 5440	86	Avdrag, TCM DA, blir løyvd med	50 200 000
		Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsverksemda	
	24	Driftsresultat, blir auka med frå kr 97 900 000 000 til kr 99 400 000 000	1 500 000 000
		Spesifikasjon:	
		1 Driftsinntekter	154 000 000 000
		2 Driftsutgifter	-32 400 000 000
		3 Leite- og feltutviklingsutgifter	-2 300 000 000
		4 Avskrivningar	-13 300 000 000
		5 Renter av statens kapital	-6 600 000 000
			99 400 000 000
	30	Avskrivningar, blir redusert med frå kr 14 000 000 000 til kr 13 300 000 000	700 000 000
(NY)	50	Overføring frå Statens petroleumsforsikringsfond, blir løyvd med	733 000 000
	80	Renter av statens kapital, blir redusert med frå kr 7 000 000 000 til kr 6 600 000 000	400 000 000

II

Fullmakt til å inngå forplikting ut over gitt løyving

Stortinget samtykkjer i at Olje- og energidepartementet i 2010 kan pådra seg forpliktingar utover gitt løyving innanfor følgjande beløp:

Kap.	Post	Nemning	Samla ramme
1810		Oljedirektoratet	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overførast	110,0 mill. kroner

III

Tilføyving av stikkord

Stortinget samtykkjer i at stikkordet «kan overførast» blir tilføydd løyvinga under kap. 1833 CO₂-handtering, post 72 Lån til TCM DA, i statsbudsjettet for 2010.

Presidenten: Det voterer først over komiteens innstilling til I og III.

Votering:

Komiteens innstilling til I og III ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voterer så over komiteens innstilling til II.

Kristelig Folkeparti har varslet at de ønsker å stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling til II ble bifalt med 94 mot 6 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 16.58.49)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ketil Solvik-Olsen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Torstein Rudihagen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Forslag nr. 1 er inntatt på side 3 i innstillingen, forslag nr. 2 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det votes over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen jevnlig fremme en stortingsmelding om rikets energitilstand, som omhandler forventet kraftforbruk og -produksjon i Norge, tilgangen på ulike energiteknologier, strategier for satsing på utvikling av nye energikilder og status på norske internasjonale energiforpliktelser.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 53 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 16.59.36)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Dokument 8:147 S (2009-2010) – representantforslag 147 S fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad – vedlegges protokollen.»

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Forslag nr. 2, som nå er vedtatt, kommer til erstatning for innstillingens forslag til vedtak, som dermed bortfaller.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten har Ketil Solvik-Olsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak for Stortinget om å gjøre en støtteordning for energieffektiviseringstiltak teknologinøytral.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 52 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.00.35)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:165 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om å gjøre støtteordning for energieffektiviseringstiltak teknologinøytral – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten har Ketil Solvik-Olsen satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om en helhetlig plan for CO₂-håndtering i Norge.»

Det votes alternativt mellom dette forslaget og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:166 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ketil Solvik-Olsen, Henning Skumsvoll og Oskar Jarle Grimstad om en helhetlig plan for CO₂-håndtering – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 52 mot 49 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 17.02.07)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag, nr. 1–3, fra Line Henriette Hjemdal på vegne av Kristelig Folkeparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen opprette et teknologiutviklingsprogram for å håndtere lekkasjer på dypt vann, hvor industrien stiller med alle nødvendige ressurser. Det innføres krav om deltagelse i programmet for å drive aktivitet på norsk sokkel.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen nedsette et utvalg for å avdekke nødvendige endringer i vilkårene for å drive petroleumsaktivitet på norsk sokkel på bakgrunn av erfaringene fra «Deepwater Horizon». Utvalget skal levere sin innstilling senest høsten 2011.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en forpliktende opptrappingsplan for oljevernberedskapen langs kysten, som tar inn over seg dimensjonene av utslippet etter «Deepwater Horizon».»

Det voteses alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:173 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om tiltak for å styrke beredskapen ved uhell knyttet til oljeboring og -produksjon på store havdyp – bifalles ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Kristelig Folkeparti ble innstillingen bifalt med 92 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.03.20)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er:

- forslag nr. 1, fra Line Henriette Hemdal på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti
 - forslag nr. 2, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre
- Forslag nr. 1 er inntatt på side 2 i innstillingen, forslag nr. 2 er omdelt på representantenes plasser i salen.

Det voteses over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i energiloven med tilhørende forskrifter og retningslinjer som åpner for økt bruk av jord- eller sjøkabel ved bygging av kraftledninger i verdifulle naturlandskap for bedre å ivareta miljøhensyn.»

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 100 mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.04.07)

Presidenten: Det voteses over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen styrke satsingen på forsknings- og utviklingsarbeid knyttet til bruk av jord- og sjøkabel.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ble med 52 mot 49 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.04.35)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:1 S (2010–2011) – representantforslag fra Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om styrking av miljøhensyn ved bygging av kraftlinjer – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Til denne saken var det satt fram et forslag inntatt i innstillingen, men forslaget er nå trukket.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:4 S (2010–2011) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Abid Q. Raja om trasévalg og teknologiske løsninger for kraftlinjen på strekningen Ørskog–Fardal – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre Kristelig Folkeparti og Venstre
 - forslag nr. 2, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet
 - forslag nr. 3, fra Borghild Tenden på vegne av Venstre
- Det voteses over forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremlegge en plan til Stortinget om innhenting av vedlikeholdsetterslepet i offentlig sektor.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 77 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.06.21)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak om OPS-finansiering, prosjektfinansiering og alternativ organisering av utbyggingsprosjekter for å sikre en mer effektiv, forutsigbar og rasjonell gjennomføring av vedlikeholds- og utbyggingsprosjekt.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 52 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 17.06.51)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:169 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Bård Hoksrud, Tord Lien og Gjermund Hagesæter om tiltak mot vedlikeholdsetterslep – vedtas ikke.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 3, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Dokument 8:169 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Bård Hoksrud, Tord Lien og Gjermund Hagesæter om tiltak mot vedlikeholdsetterslep – vedlegges protokollen.»

Presidenten regner med at Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil støtte forslaget.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Venstre ble innstillingen bifalt med 54 mot 47 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.07.34)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag.

Presidenten gjør oppmerksom på at Kristelig Folkeparti har falt ut som forslagsstiller i oversikten over forslag fra mindretallet.

Forslagene, nr. 1 og 2, er da framsatt av Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en bred gjennomgang av nasjonale og internasjonale erfaringer med bruk av offentlig-privat samarbeid.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en strategi for å utvide bruken av offentlig-privat samarbeid i både lokale og nasjonale prosjekter.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:179 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Tore Sanner, Øyvind Halleraker, Trond Helleland, Nikolai Astrup, André Oktay Dahl, Elisabeth Røbekk Nørve, Lars Myraune og Bjørn Lødemel om utarbeidelse av en nasjonal strategi for å utvide bruken av offentlig-privat samarbeid i Norge – vedtas ikke.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 51 mot 48 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 17.09.09)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Bent Høie satt fram to forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslagene er omdelt på representantenes plasser i salen.

Presidenten gjør oppmerksom på at Bent Høie etter at debatten var slutt, har bedt om at forslag nr. 1 gjøres om til et oversendelsesforslag. Forslaget lyder i endret form:

«Det henstilles til regjeringen å sikre at ideelle og andre private institusjoner likebehandles med de regionale helseforetakene når det gjelder muligheten for å beholde en andel av tilskuddet til pensjonskostnader for 2010.»

Presidenten foreslår at dette forslaget oversendes regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å fremlegge et forslag til hvordan de regionale helseforetakene skal håndtere økte pensjonskostnader i 2011 for private aktører som de har avtaler med, slik at ikke driftsgrunnlaget for institusjonene svekkes.»

Venstre har varslet at de vil støtte dette forslaget.

Votering:

Komiteen hadde innstilt:

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig
Folkeparti ble med 51 mot 50 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 17.10.26)

I
I statsbudsjettet for 2010 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
703		Internasjonalt samarbeid	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres, kan nyttes under post 60</i> , nedsettes med fra kr 32 300 000 til kr 15 950 000	16 350 000
718		Rusmiddelforebygging	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 95 821 000 til kr 87 821 000	8 000 000
719		Annet folkehelsearbeid	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 79, for høyes</i> med fra kr 49 701 000 til kr 53 451 000	3 750 000
	60	Kommunetilskudd, <i>kan overføres, for høyes</i> med fra kr 11 855 000 til kr 17 855 000	6 000 000
	70	Smittevern mv., <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 31 529 000 til kr 27 779 000	3 750 000
720		Helsedirektoratet	
	01	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 778 763 000 til kr 777 263 000	1 500 000
722		Norsk pasientskadeerstatning	
	71	Særskilte tilskudd, <i>for høyes</i> med fra kr 2 064 000 til kr 8 264 000	6 200 000
724		Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	
	01	Driftsutgifter, <i>for høyes</i> med fra kr 25 043 000 til kr 28 343 000	3 300 000
732		Regionale helseforetak	
	72	Basisbevilgning Helse Sør-Øst RHF, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 40 405 637 000 til kr 38 005 637 000	2 400 000 000
	73	Basisbevilgning Helse Vest RHF, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 14 056 039 000 til kr 13 216 039 000	840 000 000
	74	Basisbevilgning Helse Midt-Norge RHF, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 10 717 406 000 til kr 10 077 406 000	640 000 000
	75	Basisbevilgning Helse Nord RHF, <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 9 510 782 000 til kr 8 940 782 000	570 000 000
	76	Innsatsstyrt finansiering, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 19 148 942 000 til kr 19 102 642 000	46 300 000
	77	Poliklinisk virksomhet mv., <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 2 308 459 000 til kr 2 295 459 000	13 000 000
	83	Opptreksrenter for lån fom. 2008, <i>overslagsbevilgning</i> , <i>for høyes</i> med fra kr 6 000 000 til kr 20 000 000	14 000 000
Ny	86	Driftskreditter, <i>bevilges</i> med fra kr 10 000 000 til kr 7 500 000	4 450 000 000
	91	Opptreksrenter for lån tom. 2007, <i>overslagsbevilgning</i> , nedsettes med fra kr 10 000 000 til kr 7 500 000	2 500 000
733		Habilitering og rehabilitering	
	72	Kjøp av opptrening mv., <i>kan overføres</i> , nedsettes med fra kr 40 960 000 til kr 31 960 000	9 000 000
734		Særskilte tilskudd til psykisk helse og rustiltak	
	71	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede, nedsettes med fra kr 80 461 000 til kr 72 461 000	8 000 000
	72	Utviklingsområder innen psykisk helsevern og rus, nedsettes med fra kr 50 948 000 til kr 48 948 000	2 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
761		Omsorgstjeneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 79, forhøyes med</i> fra kr 119 472 000 til kr 127 422 000	7 950 000
	60	Kompetansetiltak i kommunene, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 180 955 000 til kr 179 955 000	1 000 000
	67	Utviklingstiltak, <i>nedsettes med</i> fra kr 109 382 000 til kr 101 732 000	7 650 000
	75	Kompetansetiltak, <i>nedsettes med</i> fra kr 9 961 000 til kr 8 961 000	1 000 000
762		Primærhelsetjeneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70, forhøyes med</i> fra kr 24 079 000 til kr 29 979 000	5 900 000
	73	Forebygging av uønskede svangerskap og abort, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 28 512 000 til kr 24 612 000	3 900 000
763		Rustiltak	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71, nedsettes med</i> fra kr 63 100 000 til kr 57 600 000	5 500 000
	61	Kommunalt rusarbeid, <i>kan overføres, forhøyes med</i> fra kr 323 088 000 til kr 328 588 000	5 500 000
764		Psykisk helse	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, forhøyes med</i> fra kr 33 941 000 til kr 73 641 000	39 700 000
	60	Psykisk helsearbeid, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 195 837 000 til kr 186 837 000	9 000 000
	72	Utviklingstiltak, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 409 243 000 til kr 379 543 000	29 700 000
	73	Vold og traumatisk stress, <i>kan overføres, nedsettes med</i> fra kr 108 255 000 til kr 107 255 000	1 000 000
769		Utredningsvirksomhet mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70, forhøyes med</i> fra kr 29 837 000 til kr 31 537 000	1 700 000
770		Tannhelsetjeneste	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70, nedsettes med</i> fra kr 9 804 000 til kr 8 804 000	1 000 000
781		Forsøk og utvikling mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>nedsettes med</i> fra kr 91 215 000 til kr 89 065 000	2 150 000
	79	Andre tilskudd, <i>forhøyes med</i> fra kr 40 004 000 til kr 41 154 000	1 150 000
2711		Spesialisthelsetjeneste mv.	
	70	Spesialisthjelp, <i>forhøyes med</i> fra kr 1 288 000 000 til kr 1 380 000 000	92 000 000
	71	Psykologhjelp, <i>forhøyes med</i> fra kr 172 000 000 til kr 193 000 000	21 000 000
	72	Tannlegehjelp, <i>nedsettes med</i> fra kr 1 380 000 000 til kr 1 375 000 000	5 000 000
	76	Private laboratorier og røntgeninstitut, <i>forhøyes med</i> fra kr 372 000 000 til kr 390 000 000	18 000 000
2751		Legemidler mv.	
	70	Legemidler, <i>nedsettes med</i> fra kr 7 713 500 000 til kr 7 695 000 000	18 500 000
	72	Sykepleieartikler, <i>forhøyes med</i> fra kr 1 395 000 000 til kr 1 450 000 000	55 000 000
2752		Refusjon av egenbetaling	
	70	Egenandelstak 1, <i>forhøyes med</i> fra kr 3 824 400 000 til kr 4 040 000 000	215 600 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
	71	Egenandelstak 2, nedsettes med fra kr 183 000 000 til kr 181 000 000	2 000 000
2755		Helsetjeneste i kommunene mv.	
	62	Fastlønsordning fysioterapeuter, kan nyttes under post 71, for høyes med fra kr 230 000 000 til kr 247 000 000	17 000 000
	70	Almennlegehjelp, for høyes med fra kr 3 116 900 000 til kr 3 280 000 000	163 100 000
	71	Fysioterapi, kan nyttes under post 62, nedsettes med fra kr 1 727 300 000 til kr 1 620 000 000	107 300 000
	72	Jordmorhjelp, nedsettes med fra kr 43 000 000 til kr 42 000 000	1 000 000
	73	Kiropraktorbehandling, for høyes med fra kr 105 000 000 til kr 109 000 000	4 000 000
2790		Andre helsetiltak	
	70	Bidrag lokalt, nedsettes med fra kr 225 300 000 til kr 220 000 000	5 300 000
Inntekter			
3703		Internasjonalt samarbeid	
	3	Refusjon fra Utenriksdepartementet, nedsettes med fra kr 18 855 000 til kr 2 505 000	16 350 000
3732		Regionale helseforetak	
	80	Renter på investeringslån, for høyes med fra kr 350 000 000 til kr 524 000 000	174 000 000
	85	Avdrag på investeringslån fom. 2008, nedsettes med fra kr 140 000 000 til kr 99 000 000	41 000 000
	90	Avdrag på investeringslån tom. 2007, for høyes med fra kr 670 000 000 til kr 677 500 000	7 500 000

II

Stortinget samtykker i at stikkordet «kan overføres» tilføyes bevilgningen under kapitel 781, Forsøk og utvikling, post 21, Spesielle driftsutgifter i statsbudsjettet for 2010.

Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti ønsker å stemme imot. Det gjelder også Venstre? – Det nikkes.

Votering:

III

Stortinget samtykker i at Helse- og omsorgsdepartementet i 2010 kan gi de regionale helseforetakene inntil 11 350 mill. kroner i driftskreditt, men slik at utestående lån ved utgangen av 2010 ikke skal overstige 10 782 mill. kroner.

Komiteens innstilling til kap. 718, 733 og 734 post 72 ble bifalt med 50 mot 49 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 17.11.21)

Presidenten: Det voteres over I, II og III, med unntak av kap. 718, 733 og 734 post 72.

Presidenten: Presidenten hører fra sidelinjen at en av de andre presidentene mener at det er en sak som faktisk ikke har vært til behandling i dag, som nå har vært oppe til votering. Det vil altså si at det er en sak som muligens ble hoppet over på dagens kart tidligere. Line Henriette Hjemdal, vær så god.

Votering:

Komiteens innstilling til I, II og III, med unntak av kap. 718, 733 og 734 post 72, ble enstemmig bifalt.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [17:12:30]: I sak nr. 4 heter det seg at vi har diskutert rikets energitilstand. Det stemmer at den har blitt behandlet av energi- og miljøkomiteen i dag, men de papirene som ligger i sak nr. 4, er en sak som dreier seg om verning av vassdrag. Så innstillingen og papirene vi forholdt oss til, er ikke den saken som vi stemte over. Dermed fikk min gruppe feil stemmeangivning.

Presidenten: Det skal så voteres over kap. 718, 733 og 734 post 72.

Presidenten: Presidenten tror at hun vil foreslå at vi annullerer voteringen under sak nr. 4. Kan forsamlingen gå med på det?

Ketil Solvik-Olsen har bedt om ordet.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [17:13:32] (fra salen): President! Det er bare overskriften som er feil.

Presidenten: Representanten Ketil Solvik-Olsen mener at det bare er overskriften i saken som er feil.

Presidenten er blitt gjort oppmerksom på at det foreligger en beriktiget innstilling med korrekt overskrift. Så vidt presidenten da kan registrere, har vi votert i riktige

saker. Alt skulle da være under kontroll, og vi kan gå til sak nr. 13.

Sak nr. 13 [17:13:54]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Er det noen som forlanger ordet før møtet heves?
– Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 17.14.
